

Järvenpään kaupunki – Järvenpään lukio

Järvenpään lukio

Opetussuunnitelma 2016

Järvenpään lukion opetussuunnitelma on laadittu 27.10.2015 ja 17.12.2015 hyväksytyjen lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

Järvenpään lukion opetussuunnitelma 2016

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	1
1.1.	JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI.....	2
2.	YLEINEN OSA	3
2.1.	LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	3
2.1.1.	<i>Lukiokoulutuksen tehtävä</i>	<i>3</i>
2.1.1.1.	Järvenpään lukion toiminta-ajatus	3
2.1.2.	<i>Arvoperusta.....</i>	<i>4</i>
2.1.2.1.	Lukiokoulutuksen arvojen yleinen perusta	4
2.1.2.2.	Järvenpään lukion ohjaavat arvot	4
2.2.	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	5
2.2.1.	<i>Oppimiskäsitys</i>	<i>5</i>
2.2.2.	<i>Opiskeluympäristöt ja -menetelmät</i>	<i>6</i>
2.2.3.	<i>Toimintakulttuuri</i>	<i>8</i>
2.3.	OPINTOJEN RAKENNE	13
2.3.1.	Järvenpään lukion kieliohjelma.....	14
2.3.2.	Järvenpään lukion tuntijako.....	14
2.4.	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	17
2.4.1.	<i>Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö nuorten lukiokoulutuksessa</i>	<i>17</i>
2.4.2.	<i>Ohjaus ja ohjaussuunnitelma.....</i>	<i>18</i>
2.4.3.	<i>Oppimisen ja opiskelun tuki</i>	<i>20</i>
2.4.4.	<i>Opiskeluhuolto</i>	<i>21</i>
2.4.5.	<i>Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menetelmistä</i>	<i>21</i>
2.4.6.	<i>Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä</i>	<i>21</i>
2.5.	OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI.....	22
2.5.1.	<i>Arvioinnin tavoitteet</i>	<i>22</i>
2.5.2.	<i>Kurssisuorituksen arviointi</i>	<i>23</i>
2.5.3.	<i>Numeroarvosanat ja suorituserkinnät.....</i>	<i>24</i>
2.5.4.	<i>Itsenäisesti suoritettu kurssi</i>	<i>24</i>
2.5.5.	<i>Suullisen kielitaidon kurssien arviointi</i>	<i>24</i>
2.5.6.	<i>Opinnoissa edistyminen</i>	<i>25</i>
2.5.7.	<i>Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.....</i>	<i>26</i>
2.5.8.	<i>Oppiaineen oppimäärän arviointi</i>	<i>27</i>
2.5.9.	<i>Lukion oppimäärän suoritus</i>	<i>29</i>
3.	OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET JA AIHEKOKONAISUUDET	30
3.1.	OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	30
3.2.	AIHEKOKONAISUUDET.....	31
4.	LUKIOKOULUTUKSEN AINEKOHTAISET OPPIMISTAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT.....	37
4.1.	ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	37
4.1.1.	<i>Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä</i>	<i>38</i>
4.1.2.	<i>Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä.....</i>	<i>43</i>
4.2.	TOINEN KOTIMAINEN KIELI	49
4.2.1.	<i>Ruotsi</i>	<i>49</i>
4.2.1.1.	<i>Ruotsi, B1-oppimäärä</i>	<i>52</i>
4.3.	VIERAAT KIELET	55
4.3.1.	<i>Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä.....</i>	<i>58</i>
4.3.1.1.	<i>Englanti, B1-oppimäärä</i>	<i>63</i>
4.3.2.	<i>Vieraat kielet, A-oppimäärä.....</i>	<i>64</i>
4.3.2.1.	<i>Ranska, A-oppimäärä.....</i>	<i>65</i>
4.3.2.2.	<i>Saksa, A-oppimäärä</i>	<i>67</i>
4.3.3.	<i>Vieraat kielet, B2-oppimäärä</i>	<i>68</i>
4.3.3.1.	<i>Ranska, B2-oppimäärä</i>	<i>69</i>

4.3.3.2.	Saksa, B2-oppimäärä	70
4.3.3.3.	Venäjä, B2 oppimäärä.....	71
4.3.3.4.	Espanja, B2-oppimäärä	72
4.3.4.	<i>Vieraat kielet, B3-oppimäärä</i>	73
4.3.4.1.	Ranska, B3-oppimäärä	74
4.3.4.2.	Saksa, B3-oppimäärä	75
4.3.4.3.	Venäjä, B3-oppimäärä	76
4.3.4.4.	Espanja, B3-oppimäärä	77
4.3.4.5.	Kiina, B3-oppimäärä	79
4.3.4.6.	Latina, B3-oppimäärä.....	80
4.4.	MATEMATIIKKA.....	82
4.4.1.	<i>Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus</i>	83
4.4.2.	<i>Matematiikan pitkä oppimäärä</i>	84
4.4.3.	<i>Matematiikan lyhyt oppimäärä</i>	90
4.4.4.	<i>Luonnontieteellinen suuntautumisvaihtoehto</i>	94
4.5.	BIOLOGIA	94
4.6.	MAANTIEDE	100
4.7.	FYSIIKKA	106
4.8.	KEMIA	111
4.9.	FILOSOFIA	115
4.10.	PSYKOLOGIA	118
4.11.	HISTORIA	122
4.12.	YHTEISKUNTAOPPI	128
4.12.1.	<i>Talouden ja yrittäjyyden suuntautumisvaihtoehto</i>	133
4.13.	USKONTO.....	134
4.13.1.	<i>Evangelis-luterilainen uskonto</i>	135
4.13.2.	<i>Ortodoksinen uskonto</i>	139
4.14.	ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	141
4.15.	TERVEYSTIETO.....	146
4.16.	LIIKUNTA.....	149
4.16.1.	<i>Urheilulinja</i>	153
4.16.2.	<i>Tanssin opinnot</i>	154
4.17.	MUSIIKKI	154
4.17.1.	<i>Musiikkilinja</i>	159
4.18.	KUVATAIDE.....	161
4.18.1.	<i>Kuva- ja mediataidelinja</i>	164
4.19.	OPINTO-OHJAUS.....	167
4.20.	TEEMAOPINNOT	169
4.21.	LUKIODIPLOMIT.....	172
4.22.	TAITEIDEN VÄLISET KURSSIT.....	174
4.23.	TIETOTEKNIikka.....	176
4.24.	DRAAMA.....	179
4.25.	MUUT KOULUKOHTAISET KURSSIT	180
4.26.	MUUT OPINNOT	183
5.	TODISTUKSET JA NIIHIN MERKITTÄVÄT TIEDOT	184
6.	LIITTEET	186
6.1.	JÄRVENPÄÄN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN LIITTEET:.....	186
6.2.	JÄRVENPÄÄN LUKION LUKUVUOSISUUNNITELMA:	186

1. JOHDANTO

Koska Järvenpään kaupungilla on vain yksi lukio, Järvenpään lukio, ei ole laadittu erikseen kuntakohtaista opetussuunnitelmaa, vaan ainoastaan Järvenpään lukion koulukohtainen opetussuunnitelma. Järvenpään lukio tarjoaa sekä nuorten että aikuisten suomenkielistä lukiokoulutusta. Opiskelijat voivat joustavasti hyödyntää nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksen tuntijaon mukaista opetustarjontaa. Tämän vuoksi on ollut perusteltua laatia yksi yhteinen opetussuunnitelma. Aikuisten lukiokoulutuksen tarjoamisesta vastaa lukion aikuislinja. Opetussuunnitelmassa on erikseen mainittu, mikäli aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma poikkeaa nuorten lukiokoulutuksesta tai miltä osin opetussuunnitelma koskee vain nuorten lukiokoulutusta.

Opetussuunnitelman laatiminen perustuu voimassa oleviin lukiolakiin (629/1998) ja -asetukseen (810/1998), valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014) sekä Opetushallituksen määräys nuorten ja aikuisten lukion opetussuunnitelman perusteista vuodelta 2015. Opetussuunnitelman käytännön toteuttamista täydentää vuosittain laadittava lukuvuosisuunnitelma (lukioasetus 810/1998 3 §). Järvenpäässä opetussuunnitelman hyväksyy Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta ja toimintasäännön mukaan lukuvuosisuunnitelman hyväksyy koulutusjohtaja.

Opetussuunnitelman laadinnassa on otettu huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Järvenpään ja lähialueiden luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämällisyyttä ja syvällisyyttä. Lisäksi lähtökohtana on ollut, että se mahdollistaa opiskelijalla yksilölliset valinnat myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Lukion opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden sekä opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien kanssa erityisesti oppilaitoksen vanhempainyhdistyksen toiminnan yhteydessä. Yhteistyötä on tehty säännösten edellyttämiltä osin sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten ja keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa on pyritty varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltäviin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Hyväksytty opetussuunnitelman on kaikkien luettavissa oppilaitoksen [www-sivuilla](http://www.sivuilla).

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on suunniteltu ratkaisuja, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta lukion sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuositteisen suunnitelman pohjalta. Lähtökohtana opetussuunnitelmassa on, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opinnot kolmessa vuodessa. Opiskelijoiden valmistumista tuetaan mahdollisuuksilla edetä opinnoissa joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki.

1.1. Jatkuva kehittäminen ja arviointi

Lukiolain (629/1998 2§) mukaan oppilaitoksen tulee antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Oppilaitoksen toimintaa tulee jatkuvasti ja suunnitelmallisesti kehittää, jotta lain mukainen velvoite pystytään täyttämään.

Liitteessä 1 on laadittu kuvaus miten erilaista arviointitietoa kootaan laajasti oppilaitoksen toiminnasta. Saatua arviointitietoa käytetään oppilaitoksen jatkuvan kehittämisen pohjana.

Järvenpään lukion jatkuvan kehittämisen ja arvioinnin suunnitelman (liite 1) mukaisesti opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Lisäksi opiskelijoilta, heidän huoltajilta sekä keskeisiltä sidosryhmiltä ja yhteistyötahoilta kysytään säännöllisesti palautetta opetussuunnitelmasta ja sen kehittämisestä. Opetussuunnitelma tarkistetaan ja tarvittaessa päivitetään aina alkavaa uutta lukuvuotta varten.

2. YLEINEN OSA

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja sivistystehtävä sekä nuorten lukiokoulutuksessa myös kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

Sivistysihanteeseen kuuluu myös yhteiskunnallisen todellisuuden ja realiteettinen tiedostaminen. Aikuisten lukiokoulutus ei ole irrallaan todellisuudesta. Aikuisopiskelijoiden monenkirjava elämäkokemus, koulutuspohja, koulu- ja oppimiskokemukset, taloudellinen asema ja arjen organisoinnin haasteet, ovat merkittävästi laajempia kuin nuorten lukiokoulutuksessa olevilla.

Järvenpään lukion aikuislinjalla opiskelija voi

- suorittaa lukion oppimäärän
- suorittaa yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän
- suorittaa yksittäisiä lukiokursseja
- suorittaa muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai aihekokonaisuuksia
- suorittaa ylioppilastutkinnon tai sen osan.

2.1.1.1. Järvenpään lukion toiminta-ajatus

Järvenpään lukion toiminta perustuu modernin yleissivistyksen vaalimiselle. Tämä ilmenee laaja-alaisena eri tieteenalojen osaamisen arvostamisen ohella geneeristen taitojen, kuten yhteistyön, yrittäjyyden, kansainvälisyyden, kriittisen ajattelun, monilukutaidon ja luovuuden edistämisenä.

Toinen keskeinen toimintaa ohjaava periaate on monipuolisen opetustarjonnan mahdollistaminen, mitä kuvaa oppilaitoksen toiminta-ajatus: "Yksi lukio – monta mahdollisuutta". Oppilaitoksen tarjonnan puitteissa opiskelija voi painottaa opintojaan ja laatia yksilöllisen opinto-ohjelman omien urasuunnitelmiansa, harrastustensa, taipumustensa ja kiinnostuksensa mukaan. Tämän mahdollistaa koulukohtainen kurssitarjonta kaikissa lukion valtakunnallisissa oppiaineissa, mitä täydentävät lukion valinnaiset oppiaineet, kuten draama ja tietotekniikka. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus hyödyntää ja hyväksyä lukea opintoihin muiden koulutuksenjärjestäjien ja yhteistyökumppaneiden opetustarjontaa.

Erilaisten opiskeluvaihtoehtojen ja -muotojen tarjoaminen tukee opiskelijan itsetuntemuksen, vahvuuksien ja tulevaisuuden urapolkujen löytämistä.

Aikuislinjalla lukion toiminta-ajatus ("yksi lukio – monta mahdollisuutta") ilmenee oppilaitoksen tavassa joustavasti järjestää monipuolisia ja erilaisia opintopolkuja yksittäisten kurssien, lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseksi. Opiskelijan henkilökohtaisessa kohtaamisessa korostuu erityisesti kyky ymmärtää aikuisen opiskelijan yksilöllisiä elämäntilanteita, tarpeita ja tavoitteita, jotka ovat hyvin moninaiset.

2.1.2. Arvoperusta

2.1.2.1. Lukiokoulutuksen arvojen yleinen perusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenytyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten nuorten lukiokoulutuksessa lapsen oikeuksien sopimukseen.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Lukio-opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa.

Lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

2.1.2.2. Järvenpään lukion ohjaavat arvot

Lukion keskeisissä arvoissa on otettu huomioon Järvenpään kaupungin (asukaslähtöisyys, rohkeus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja tuloksellisuus) ja perusopetuksen arvot (vastuu itsestä ja muista,

yhteistyötaidot, hyvinvointi ja oppimisen ilo). Seuraavien arvojen kautta konkretisoidaan arvoperustaa Järvenpään lukion kannalta olennaisissa asioissa:

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyteen kuuluu toimiva kommunikaatio ja yhteisön jäsenten välinen luottamus. Järvenpään lukiossa on keskustelulle avoin ilmapiiri, tehokas tiedottaminen sekä vastaanottajilla kyky ja tahto hankkia tietoa asioista. Erilaisia tapoja tehdä yhteistyötä opetellaan ja harjoitetaan aktiivisesti. Positiivisilla traditioilla luodaan me-henkeä. Toimiva yhteisö myös kykenee oppimaan virheistään, kehittymään ja sovitteluun ristiriitoja. Yhteisössä sen kaikilla jäsenillä pitää olla turvallista, kaikkien pitää saada osakseen tasa-arvoista ja oikeudenmukaista kohtelua sekä kaikkien työtä pitää kunnioittaa. Työympäristöä ja sen kulttuuria kunnioitetaan ja siitä pidetään huolta.

Yksilöllisyys

Yksilöllisyys rakentuu yksilön terveelle itsetunnolle sekä omien kykyjensä ja voimavarojensa realistiselle tuntemiselle. Kyky antaa ja ottaa vastaan rakentavaa kritiikkiä on tärkeä. Oppimismyönteinen asenne lähtee siitä, että yksilön luovuutta, vahvuuksia ja motivaatiota tuetaan. Jokaisella on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin, ja niistä annetaan tietoa. Omalle ajattelulle jätetään tilaa. Yksilöllisyyteen kuuluu myös humanismi ja kyky empatiaan: muiden ihmisten ainutkertaisuuden ja erilaisuuden hyväksyminen.

Vastuullisuus

Vastuullisuus on yhteisöllisyyttä ja yksilöllisyyttä yhdistävä voima. Se perustuu yhteisön sääntöjen sekä tavoitteiden selkeyteen ja niihin sitoutumiseen. Sosiaalistumisen tavoitteena on yhteisön normeihin oppiva ja sen arvoja kunnioittava ihminen. Vastuullisuus ilmenee yhteisön jäsenten itseohjautuvuuteen kannustamisena sekä työn tekemisen tukemisena ja kiittämisenä. Vastuullisuus tarkoittaa myös, että pidetään huolta muista yhteisön jäsenistä ja pyritään terveisiin elämäntapoihin ja kestäväan kehitykseen. Aktiivisuus koulun toiminnassa ja muussa yhteiskunnassa ovat osa vastuullisuutta.

Rohkeus

Yhteisöllisyys, yksilöllisyys ja vastuullisuus luovat perustan kohdata muuttuvan maailman haasteita. Näiden lisäksi tarvitaan myös rohkeutta, joka ilmenee mm. kykynä sietää epävarmuutta ja virheitä, luovuuden, yrittäjyyden ja innovatiivisuuden taitoina sekä kykynä toimia verkostoituneessa monikulttuurisessa ympäristössä.

Järvenpään lukion yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden yhdistäminen näkyy myös lukion tilojen suunnittelussa. Eri oppiaineiden opetus ja yksilöllinen ohjaus ryhtymättä korkeakoulumaisiksi tiedekunniksi ja toiminnalliseen keskiöön sijoittuvat yhteinen toiminta ja itsenäinen työskentely.

2.2. Opetuksen toteuttaminen

2.2.1. Oppimiskäsitys

Järvenpään lukio opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä informaatiota, rakentaa uutta tietoa ja syventää siten osaamistaan aikaisempien kokemustensa ja tietojensa pohjalta. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa

tilanteissa. Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Näin kehittyvät myös elinikäisen oppimisen edellyttämät taidot. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Opiskelijan oma toiminta on oppimisen näkökulman keskiössä. Ei riitä, että opiskelija toimii, vaan hänen pitää ymmärtää, miksi toimii ja valita tietoisesti, miten toimii.

Ilmiöiden ja asioiden kokonaisvaltaista hahmottamista edistetään oppiaineiden välisellä yhteistyöllä. Opetuksen eheyttämistä voidaan toteuttaa lukuvuosittain valittavilla teemoilla, joita voidaan lähestyä ilmiöpohjaisesti eri oppiaineiden näkökulmasta kurssien puitteissa, teemaopinnoilla ja lukion kansainvälisissä projekteissa.

2.2.2. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet. Aikuisten lukiokoulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet, joista keskeisin on aikuisopiskelijoiden opiskelulähtökohtien moninaisuus. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin.

Opiskeluympäristöt

Lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä ja lukion tilat ja kalusteet mahdollistavat erilaisten työtapojen joustavan käytön. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämisellä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Lukion tilojen toimivuutta arvioidaan säännöllisesti yhdessä henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa ja laaditaan tarvittavia kehittämisohjelmia.

Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Lisäksi oppilaitoksessa hyödynnetään muiden mm. oppilaitosten, kirjastojen, oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä. Muiden tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään vierailuilla ja opintokäynneillä kurssin kannalta tarkoituksenmukaisissa kohteissa. Vierailukäynneistä voi aiheutua opiskelijoille kustannuksia.

Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Kursseilla voidaan esimerkiksi hyödyntää muiden koulutuksenjärjestäjien avointa ja maksutonta opetustarjontaa kuten korkeakoulujen tarjoamaa verkko-opetusta. Tällainen opetus voi tapahtua myös tavanomaisen koulupäivän ulkopuolella ja etäopiskeluna.

Opiskelumenetelmät

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Opetuksessa käytetään tilanteen mukaan erilai-

sia opetus- ja opiskelumenetelmiä, kuten opettajajohtoista opetusta, luentoja, ryhmä- ja paritöitä, tutkielmia ja itsenäisiä suorituksia sekä hyödynnetään erilaisia verkko-opetusympäristöjä, sähköisiä alustoja ja sähköisiä oppikirjoja.

Menetelmien valinnassa huomioitavaa:

- 1) Oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Oppiaineiden ensimmäisellä tai ensimmäisillä kursseilla opiskelijaa perehdytetään kunkin oppiaineen kannalta keskeisiin opiskelutaitoihin ja -menetelmiin. Tarvittaessa täsmennykset on määritelty oppiaineiden ainekohtaisissa osioissa. Opiskelijan tilanteen vaatiessa voidaan antaa yksilöllistä ohjausta opiskelumenetelmien valintaan.
- 2) Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.
- 3) Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.
- 4) Opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä.
- 5) Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.
- 6) Opiskelijoita ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta. Järvenpään kaupunki mahdollistaa nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoiden henkilökohtaisten tietokoneiden hankinnan. Päätös mahdollisen taloudellisen tuen kohdistamiseksi tietokoneiden hankintaan tehdään erikseen.
- 7) Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.
- 8) Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Itsenäisen, etä- ja monimuoto- opiskelun periaatteet

Lukioasetuksen (Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mon.) mukaan osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti tai opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom.).

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta. Itsenäinen opiskelu voidaan toteuttaa perinteisten kirjallisten tehtävien avulla, mutta yhä enenevässä määrin

käyttäen monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun tai itsenäisen opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa on määritelty, mitkä kurssit toteutetaan verkkokursseina, itsenäisenä etäopiskeluna tai monimuoto-opetuksena. Lisäksi ainekohtaisiin opetussuunnitelmiin on merkitty, mitkä oppiaineen kurssit opiskelija voi hakemuksesta suorittaa itsenäisesti. Itsenäisesti tai monimuoto-opetuksena voidaan toteuttaa myös kurssi, mikäli ryhmäkoko on pieni. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittain kurssit, jotka ryhmäkoon vuoksi toteutetaan itsenäisenä tai monimuoto-opiskeluna.

Itsenäisen suorituksen ohjeet silloin, kun opiskelijaa anoo oikeutta suorittaa kurssi itsenäisesti ja se on ainekohtaisen opetussuunnitelman mukaan mahdollista:

1. Opiskelija toimittaa asianomaiselle opettajalle koulun laatiman itsenäisen kurssin – suorituslomakkeen mieluiten ennen jakson alkua, mutta viimeistään viiden ensimmäisen päivän aikana.
2. Opettaja arvioi opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä mahdollinen ohjauksen ja tuen tarve. Luvan myöntämisen ehtona on, että opiskelijalla voidaan katsoa olevan edellytykset suoriutua kurssin suorittamisesta itsenäisesti. Tällöin keskeisenä perusteena on opiskelijan aiempi opintomenestys oppiaineessa.
3. Pääsääntöisesti jakson aikana lähiopetuksena tarjottua kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti, ellei siihen ole erityistä perustetta. Itsenäinen kurssin suoritus tulee erityisesti silloin kyseeseen, jos opiskelija ei saa kurssia sovitetuksi kurssitarjontimeen lähiopetuksena.
4. Opettaja antaa opiskelijalle kirjalliset ohjeet itsenäisen kurssin suoritusvaatimuksista. Tiedot merkitään itsenäisen kurssin suorituslomakkeeseen.
5. Opiskelijan suorittaessa kurssin itsenäisesti merkitään arvosana itsenäisen kurssin suorituslomakkeeseen, joka palautetaan koulun toimistoon.

Aikuislinjalla lähiopetuksena toteutetaan seuraavat kurssit: ÄI01-ÄI05, ÄI08, ÄI10, RUB11-RUB15, RUB118, RUB119, ENA01-ENA11, MAB01-MAB10, FY01, KE01, BI01, GE01, UE01, FI01, PS01, HI01, HI02, TE01, LI01, TI01. Muut tuntijaossa mainitut kurssit opiskelija suorittaa pääsääntöisesti itsenäisesti tai mahdollisuuksien mukaan nuorten lukiokoulutuksen opetustarjontaa hyödyntäen. Muut kurssit toteutetaan lähiopetuksena, mikäli lähiopetuksen toteuttamisen kannalta osallistujia on riittävä määrä. Reaaliaineissa voidaan vuorotella vuosittain opetustarjontaa. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan kulloinkin lähiopetuksena toteutettavat kurssit.

Opetussuunnitelmassa määritellyt itsenäisen opiskelun rajoitukset eivät koske aikuislinjan opetussuunnitelman mukaan tarjottavaa opetusta. Aikuislinjalla itsenäisesti suoritettavat kurssit sovitaan opiskelijan kanssa tapauskohtaisesti opiskelijan yksilölliset tarpeet ja elämäntilanteet huomioiden.

2.2.3. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Opetussuunnitelma korostaa toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toiminta-

kulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Opetussuunnitelman lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat:

Oppiva yhteisö

Oppilaitoksessa vallitsee myönteinen asenne uuden oppimiseen, mikä luo pohjaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Myönteistä asennetta ja positiivisia oppimiskokemuksia edistetään tukemalla kaikkien jäsenten oppimista ja haastamalla tavoitteelliseen työskentelyyn. Lukio tarjoaa opiskelijoille kielissä ja matematiikassa tukikursseja. Vastaavasti eri oppiaineiden koulukohtaiset kurssit antavat lisähaasteita. Myönteistä opiskeluasennetta vahvistaa opiskelijan mahdollisuus joustavasti kokeilla erilaisia opintopolkuja ja opetustyyliä tavoitteenaan omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden löytäminen. Kaikkiaan koulun toiminta on opiskelijalähtöistä ja se edistää opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuudet osallistua erilaisiin koulun sisäisten yhteisöjen kuten oppilaskunnan ja eri projektien toimintaan oman kiinnostuksensa mukaan.

Lukiossa luodaan aktiivisesti vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteita niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Oppilaitoksen sisällä yhteisöllistä oppimista ja oppiainerajat ylittävää yhteistyötä edistävät teemaopinnot ja eri oppiaineita yhdistävät projektit kuten erilaiset draaman projektit ja pelikehityksen toteuttaminen tietotekniikassa. Koulun ulkopuolisten tahojen kanssa toimiminen rikastaa oppimiskokemuksia ja kehittää opiskelijoiden verkostoitumistaitoja. Vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteita luodaan myös ulkomaille, mikä kehittää opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia ja myös oppiaineiden välistä yhteistyötä. Globaalissa maailmassa toimimista tukee oppilaitoksen monipuolinen vallinnaisten kielten tarjonta. Verkostoitumista eri yhteistyösuhteissa tehdään mm. seuraavasti:

- Lukio tekee yhteistyötä muiden sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden yksiköiden, kuten Keski-Uudenmaan musiikkiopiston, Järvenpään opiston, kirjasto-, nuoriso- ja kulttuuritoimen kanssa.
- Musiikin opetuksessa yhteistyötä tehdään Sibelius-Akatemian ja kuvataiteessa Järvenpään kuvataidekoulun ja paikallisten taiteilijoiden kanssa.
- Lukion urheiluvalmennus ja tanssinopetus toteutetaan yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja alueen urheiluseurojen kanssa.
- Eri oppiaineissa tehdään korkeakoulu- ja yliopistoyhteistyötä esimerkiksi Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kanssa.
- Keski-Uudenmaan ammattioppilaitoksen opiskelijat voivat suorittaa lukio-opintoja Järvenpään lukiossa ja lukion opiskelijat vuorostaan ammatillisia opintoja ammattiopiston tarjonnan puitteissa. Lisäksi Järvenpään lukion aikuislinjan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.
- Eri oppiaineiden tunneilla kutsutaan asiantuntijavieraita, tehdään vierailuja työpaikoille ja yrityksiin sekä toteutetaan tarvittaessa yhteistyöprojekteja. Lukuvuosisuunnitelmassa määritellään eri oppiaineiden ajankohtaiset yhteistyökumppanit.
- Lukiolla on useita lukiokoulutusta vastaava koulutusta tarjoavia yhteistyökumppaneita eri puolilla maailmaa. Kansainvälisissä kontakteissa eri projekteissa voidaan tehdä yhteistyötä myös ulkomailla toimivien yritysten, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Kansainvälisiä projekteja voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa.
- Järvenpään lukio pyrkii läheiseen yhteistyöhön opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien kanssa. Vuosittain järjestetään vanhempainiltoja ja vanhempia kutsutaan koulun juhlatilaisuuksiin. Lukion ja vanhempien välisenä yhteistyöfoorumina toimii vanhempainyhdistys, joka pyrkii aktivoimaan vanhempia osallistumaan lukion toimintaan. Tarkoituksena on käydä vuoropuhelua vanhempien, opettajien ja opiskelijoiden välillä.

Kaikessa toiminnassa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan ja digitalisaation antamia mahdollisuuksia silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Näitä hyödynnetään niin opiskelijan itsenäisessä opiskelussa kuin ryhmätöissä. Lukiolla on tarkoitusta varten sähköinen oppimisympäristö. Myös kansainvälisissä kontakteissa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa, mikä mahdollistaa yhteydenpidon ilman ulkomaille matkustamista, mutta samalla kuitenkin antaa tilaisuuden yhdessä oppimiseen. Tämä tukee kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

Oppilaitoksessa arvioidaan säännöllisesti (ks. liite 1) omaa toimintaa. Tässä arvioinnissa kiinnitetään huomiota mm. oppilaitoksen opiskeluilmapiiriin, oppilaitoksen ulkopuolisiin opiskelumahdollisuuksiin, tieto- ja viestintätekniikan käyttöön, koulun tarjoamiin opiskelumahdollisuuksiin kuten riittävien tukikurssien tai vaativampien kurssien tarjontaan.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Oppilaitoksessa toimii aktiivisesti oppilaskunta, jonka toimintaan kaikki opiskelijat voivat osallistua. Oppilaskunnan edustajilla on soveltuvin osin osallistumisoikeus opettajien kokouksiin. Lukuvuosisuunnitelmassa määritellään oppilaitoksessa johtamisen rakenne, jonka keskiössä ovat henkilökunnan muodostamat tiimit. Oppilaskunta nimeää kyseisiin tiimeihin vuosittain edustajat, jotka voidaan tarvittaessa kutsua kokouksiin. Oppilaskunnalle voidaan lisäksi tehdä erilaisia kyselyjä (ks. liite 1), joilla kartoitetaan opiskelijoiden mielipiteitä ja kehittämistarpeita oppilaitoksessa.

Oppilaskuntaa kannustetaan järjestämään erilaisia tapahtumia ja vierailuja, jotka edistävät oppilaitoksen yhteisöllisyyttä ja kannustavat aktiiviseen kansalaisuuteen, kuten erilaisten yhteiskunnallisten vaikuttajien vierailut oppilaitoksessa ja erilaiset teemapäivät. Oppilaitoksen yhteisöllisyyttä edistävät myös lukuvuoden aikana järjestettävät muut yhteiset tilaisuudet, kuten konsertit ja teatteriesitykset. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittaiset keskeiset muut tapahtumat oppilaitoksessa. Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijoita kannustetaan yhteisöllisyyteen ja aktiivisuuteen osallistumalla turtotoimintaan. Kaikille opintoja aloittaville ohjausryhmille on nimetty tutoropiskelijat, joiksi valitaan kiinnostusta osoittaneet opiskelijat. Tutoropiskelijoiden ohjauksesta vastaavat lukuvuosisuunnitelmassa vahvistettu yksi tai useampi opettaja. Erityisesti opintojen alkuvaiheessa tutoropiskelijat osallistuvat opiskelijoiden perehdyttämiseen oppilaitoksen toimintaan. Ryhmänohjausta järjestetään tehostetusti aloittaville opiskelijoille ensimmäisinä koulupäivinä ja tämän jälkeen säännöllisesti jaksoittain vahvistettuina päivinä.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittain mm. oppilaskunnan toiminta ja erilaiset yhteiset tapahtumat oppilaitoksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisia opetusmenetelmiä ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Oppivassa yhteisössä edistetään kestävää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Vastuulliseen elämäntapaan kannustetaan muun muassa kierrättämällä sekä osallistumalla erilaisiin teemapäiviin ja keräyksiin. Kestävä kehitys ja sen ulottuvuuksia korostetaan eri oppiaineiden kurssien, projektien ja teemaopintojen lisäksi muussa koulun toiminnassa.

Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan ohjataan kaikessa koulun toiminnassa. Kaikille yhteiset järjestyssäännöt (liite 9) sekä nuorten lukiokoulutuksessa kattava turvaverkosto (mm. tutorit, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, ja koulun muu henkilökunta) ja toimiva opiskelijahuoltojärjestelmä luovat pohjan hyvinvoinnille ja turvallisuudelle ilmapiirille. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Opiskelijoiden erityistarpeet otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi eriyttämällä lisätukea tarvitsevien ja edistyneiden opiskelijoiden opetusta.

Kaikkien työntekijöiden velvollisuus on puuttua epäasialliseen toimintaan oppilaitoksessa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia ja syrjintää ennaltaehkäistään jo lukio-opintojen alussa kiinnittämällä huomiota opiskelijoiden ryhmäytymiseen. Hyvinvoinnin edistämiseksi voidaan järjestää suvaitsevaisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon kannustavia teemapäiviä sekä muuta yhteisöllisyyttä lisääviä toimintoja, kuten erilaisia juhlatilaisuuksia ja produktioita. Tärkeää on myös opiskelijan oman seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin kunnioittaminen. Liikunnalliseen elämäntapaan kannustetaan esimerkiksi toimintapäiviä järjestämällä sekä tukemalla välituntiliikuntaa, jota varten on hankittu välineitä. Oppilaitoksen ruokailua kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden kanssa tukemaan opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelua.

Oppilaitoksella on ajantasaiset suunnitelmat kuten turvallisuus- ja pelastussuunnitelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, opiskelijahuoltosuunnitelma ja päihdestrategia, joiden toteuttaminen edistää kaikkien hyvinvointia oppilaitoksessa. Turvallisuuteen kuuluu, että pelastustilanteita harjoitellaan säännöllisesti joka lukuvuosi. Erilaisista pelastautumisharjoituksista tehdään arkirutiinia. Lukion turvallisuusasioita hoidetaan yhteistyössä eri tahojen kanssa kuten keski-Uudenmaan pelastuslaitos. Kiinteistön turvallisuudesta huolehditaan jatkuvasti.

Kaikkien hyvinvointia edistää vuorovaikutuksessa avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallista ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Järvenpään lukiossa halutaan vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, jonka pohjalta voi kehittää kykyä toimia ja menestyä kansainvälisissä vuorovaikutustilanteissa. Koulukohtaiset syventävät kurssit ja erityisesti kansainväliset projektit lisäävät tietoutta vieraista kulttuureista. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittain toteutettavat kansainväliset projektit. Tavoitteena on, että kansainväliset projektit tukisivat eri oppiaineiden, mutta erityisesti vieraiden kielten opiskelua autenttisilla kansainvälisillä kontakteilla. Omalta osaltaan kansainvälisyyteen kasvattaa opiskelija- ja opettajavaihto eri maiden välillä. Kansainvälisyys merkitsee myös kotikansainvälisyyttä esimerkiksi ulkomaalaisten vaihto-opiskelijoiden tai muiden opiskelijoiden majoittumista opiskelijoiden koteihin.

Järvenpään lukion kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuurien erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina
- arvostaa kulttuurien monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- on tietoinen tapojen ja arvojen merkityksestä kansainvälisissä vuorovaikutustilanteissa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Järvenpään lukiossa kulttuurikasvatuksen perustana on ihanne, että kaikki oppiaineet ovat tasa-arvoisia ja ne kaikki kehittävät opiskelijan paitsi tiedollisia kykyjä myös kulttuurintuntemusta. Eri oppiaineissa hyödynnetään opiskelijoiden kieli- ja vuorovaikutustaitoja sekä vieraskielisiä materiaaleja. Kielten opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden tiedot ja taidot opiskeltavasta aiheesta. Vastavuoroisesti muissa aineissa hyödynnetään opiskelijoiden kielitaitoa.

2.3. Opintojen rakenne

Nuorten lukiokoulutus

Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukio-opinnot muodostuvat lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista.

- Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, pääasiassa oppiaineen pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja. Valtakunnalliset syventävät kurssit ovat valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) tarkoitettuja syventävinä opintoina tarjottavia kursseja, joihin Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet. Näitä kursseja opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Valtakunnallisten syventävien kurssien lisäksi lukiossa voi olla opetussuunnitelmassa määriteltyjä koulukohtaisia syventäviä kursseja.
- Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin kuuluu valtakunnallisia soveltavia kursseja ja lukion opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia soveltavia kursseja. Valtakunnallisia soveltavia kursseja ovat eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat koulutuksen järjestäjän tarjoamat valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset lukiodiplomit sekä ne taideopintokurssit, joille Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden luvussa Taiteiden väliset kurssit.

Ainekohtaisissa osioissa on määritetty oppiaineiden kurssien suoritusjärjestys.

Aikuisten lukiokoulutus

Aikuisten lukiokoulutuksen opiskelumahdollisuuksien tarjonnan lähtökohtana on, että aikuinen rakentaa osaamistaan elämäkokemukselleen, aikaisemmin oppimilleen tiedoille ja taidoille sekä mahdollisesti rinnakkaisille opinnoille. Opetustarjonnan valinnaisuus ja vaihtoehdot mahdollistavat opiskelun erilaisissa elämäntilanteissa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärä sisältää vähintään 44 kurssia. Aikuisten lukio-opinnot muodostuvat lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisesti pakollisista ja syventävistä kursseista sekä muista lukion tehtävään kuuluvista aineista ja aihekokonaisuuksista. Syventävät kurssit ovat valtakunnallisia syventäviä kursseja, ja niiden lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia syventäviä kursseja.

Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet valtakunnallisiin kursseihin, joista aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos tarjoaa valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisen määrän. Järvenpään lukion aikuislinjalla tarjotaan kaikki valtakunnallisen opetussuunnitelman kurssit. Valinnaisia vieraita kieliä ei ole opetustarjonnassa. Pitkää matematiikkaa ei toteuteta lähiopetuksena. Luonnontieteellisissä opinnoissa oppilaitos tarjoaa pakollisten kurssien lisäksi viisi valtakunnallista syventävää kurssia. Luonnontieteellisten opintojen (biologia, fysiikka, kemia ja maantiede) pakollisina kursseina opiskelija suorittaa kolmessa oppiaineessa yhden pakollisen kurssin ja yhdessä kaksi pakollista kurssia.

Aikuisten lukiokoulutuksessa kaikissa oppiaineissa pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kursien suositeltava suoritusjärjestys on kurssien mukainen numerojärjestys. Tarvittaessa opintojen etenemisessä otetaan opiskelijan yksilöllinen elämäntilanne huomioon, jolloin opiskelija poikkeaa suoritusjärjestyksestä. Ainekohtaisten opetussuunnitelmien yhteydessä esitetyt suoritusjärjestysmääräykset eivät koske aikuisten opetussuunnitelman mukaan toteutettuja kursseja.

2.3.1. Järvenpään lukion kieliohjelma

Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksessa tarjotaan seuraavia kieliä:

- Suomi Toisena- kielenä
- Perusopetuksen alakoulussa alkaneena A -kielenä: englanti, ranska, saksa
- Lukiossa alkavana B3 – kielenä: kiina, ranska, saksa, venäjä
- Perusopetuksen 8. lk:lla alkaneena B2 -kielenä: ranska, venäjä, espanja. Lähiopetus toteutetaan B3 -kielen ryhmien mukana.
- B1 -kielenä: ruotsi

Järvenpään lukion aikuisten lukiokoulutuksessa tarjotaan seuraavia kieliä

- Perusopetuksen alakoulussa alkaneena A -kielenä: englanti
- B1 -kielenä: ruotsi

Aikuislinjan opiskelijat voivat suorittaa kieliopintoja nuorten lukiokoulutuksessa ja lukea ne hyväksi opintoihinsa.

Lisäksi opiskelija voi lukea muissa oppilaitoksissa suoritettuja kieliopintoja, jotka luetaan lukio-opintoihin vastaavuuden mukaisesti.

2.3.2. Järvenpään lukion tuntijako

Taulukossa 1 on esitetty Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksen tuntijako ja taulukossa 2 aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako. Tuntijaossa ja opetussuunnitelmassa kuvattuja kursseja ei toteuteta joka vuosi. Lähtökohtana on, että esitettyjä kursseja tarjotaan vähintään kerran kolmessa vuodessa.

Taulukko 1: Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksen tuntijako

OPPIAINEET	LYHENNE	KURSSIT (vähintään 75)		
		PAKOLLISET 47 tai 51	VALTAKUNNALLISET syventävät (väh. 10)	KOULUKOHTAISET syventävät ja soveltavat
ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS				
äidinkieli ja kirjallisuus	ÄI	6	3	3
S2		6	3	1
draama				6
KIELET JA KULTTUURIT (A-kieli: alakoulussa alkanut kieli; B-kieli: yläkoulussa alkanut kieli)				
englanti				
A-kieli	ENA	6	2	9
B-kieli		5	2	9
ruotsi (B-kieli)	RUB	5	2	3
saksa				
A-kieli	SAA	6	2	3
B-kieli	SAB		8	4
ranska				
A-kieli	RAA	6	2	3
B-kieli	RAB		8	4
venäjä	VEB		8	1
espanja	EAB		8	2
latina	LAB		8	1
kiina	KIB		8	
MATEMATIIKKA JA LUONNONTIETEET				
matematiikka				
pitkä oppimäärä	MA	10	3	11
lyhyt oppimäärä	MB	6	2	4
fysiikka	FY	1	6	6
kemia	KE	1	4	2
biologia	BI	2	3	7
maantiede	GE	1	3	4
HUMANISTISET JA YHTEISKUNTATIIETEELLISET AINEET				
uskonto ja elämäkatsomustieto				
evankelis-luterilainen uskonto	UE	2	4	2
ortodoksinen uskonto	UO	2	4	
elämäkatsomustieto	ET	2	4	1
filosofia	FI	2	2	1
psykologia	PS	1	4	4
historia	HI	3	3	5
yhteiskuntaoppi	YH/TY	3	1	12
terveystieto	TE	1	2	1
TAITO- ja TAIDEAINEET (*musiikin tai kuvataiteen toinen pakollinen kurssi jommastakummasta aineesta)				
liikunta	LI	2	3	15*)
musiikki	MU	1 – 2*	2	21
kuvataide	KU	1 – 2*	2	16
OPINTO-OHJAUS	OP	2		2
TEEMAOPINNOT (yhteensä voi suorittaa 3 kurssia ja yhden kustakin)				
Monitieteinen ajattelu	TO1		3	
Tutkiva työskentely teknologialla	TO2		2	
Osaaminen arjessa	TO3		3	
SOVELTAVAT KURSSIT		Valtakunnalliset		Koulukohtaiset
lukiodiplomit	LD		8	
taiteiden väliset	TAI		3	
tietotekniikka	TI			7
yhteistoimintakurssit	YTK			29

*) Liikuntavalmennukset sekä mahdolliset muut opinnot.

Taulukko 2: Järvenpään lukion aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako

OPPIAINEET	LYHENNE	KURSSIT (vähintään 44 tai 48)		
		PAKOLLISET 33 tai 37	VALTAKUNNALLISET syventävät	KOULUKOHTAISET syventävät ja soveltavat
ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS				
äidinkieli ja kirjallisuus	ÄI	5	1	1
KIELET JA KULTTUURIT (A-kieli: alakoulussa alkanut kieli; B-kieli: yläkoulussa alkanut kieli)				
englanti				
A-kieli	ENA	6	2	3
ruotsi (B-kieli)	RUB	5	2	3
MATEMATIIKKA JA LUONNONTIETEET				
matematiikka				
pitkä oppimäärä	MA	10	3	0
lyhyt oppimäärä	MB	6	2	2
fysiikka	FY	1-2	6	
kemia	KE	1-2	4	
biologia	BI	1-2	3	
maantiede	GE	1	3	
HUMANISTISET JA YHTEISKUNTATIETEELLISET AINEET				
uskonto ja elämänkatsomustieto				
evankelis-luterilainen uskonto	UE	1	4	
ortodoksinen uskonto	UO	1	4	
elämänkatsomustieto	ET	1	4	
filosofia	FI	1	3	
psykologia	PS	0	5	
historia	HI	2	4	
yhteiskuntaoppi	YH/TY	2	2	
terveystieto	TE	1*	3-4	
TAITO- ja TAIDEAINEET (*musiikin tai kuvataiteen toinen pakollinen kurssi jommastakummasta aineesta)				
liikunta	LI	1*		
musiikki	MU	1 – 2*		
kuvataide	KU	1 – 2*		
OPINTO-OHJAUS	OP	0		4
TEEMAOPINNOT (yhteensä voi suorittaa 3 kurssia ja yhden kustakin)				
Tutkiva työskentely teknologialla	TO2	1		
SOVELTAVAT KURSSIT		Valtakunnalliset		Koulukohtaiset
tietotekniikka	TI			1

2.4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

2.4.1. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö nuorten lukiokoulutuksessa

Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan seuraavasti:

- Lukioon hakeville järjestetään tiedotustilaisuuksia, jossa kerrotaan perusasioita lukio-opinnoista.
- Opiskelijoiden ja huoltajien toivotaan ilmoittavan alkukartoituskyselyssä oppilaitokselle mielellään jo ennen lukio-opintojen alkua, mutta viimeistään heti opintojen alkuvaiheessa, mikäli opiskelijalla on ollut tukitoimia perusopetuksessa ja ne on edelleen syytä ottaa huomioon lukio-opintojen järjestämisessä.
- Lukiossa järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa huoltajille suunnattu tapaaminen. Tilaisuuksien ajankohdat vahvistetaan lukuvuosisuunnitelmassa. Näissä tapahtumissa tiedotetaan ajankohtaisista kutakin ikäryhmää koskevista asioista, kuten lukion ainevalinnoista, ylioppilastutkinnosta ja jatko-opinnoista sekä mahdollisista opiskelun tukitoimista.
- Jokainen opiskelija kuuluu ns. ohjausryhmään, jolle on nimetty opettaja ns. omaksi ryhmänohjaajaksi. Hän toimii yksittäisen opiskelijan asioissa keskeisenä yhteyshenkilönä kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden poissaoloja ja opintosuorituksia. Mahdolliset ongelmatilanteet ratkaistaan ensisijassa opiskelijan itsensä kanssa. Tilanteen pitkittyessä, otetaan yhteyttä opiskelijan huoltajaan tai huoltajiin, mistä opiskelijaa informoidaan. Huoltajan tulee vahvistaa opiskelijan poissaolot oppilaitoksen opiskelijahallinto-ohjelman [www-liittymässä](#), johon huoltajalla on omat tunnukset käytettävissään. Opintosuoritusten edistymistä huoltaja voi seurata opiskelijahallinto-ohjelmasta. Mikäli yli 18-vuotias opiskelija antaa luvan, voidaan huoltajalle antaa tunnukset oppilaitoksen opiskelijahallinto-ohjelman [www-liittymään](#), vaikka opiskelija olisi täysi-ikäinen.

Huoltajia tiedotetaan lukio-opinnoista ja oppilaitoksen käytänteistä sekä heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Oppilaitos julkaisee jaksoittain tiedotteen, jossa informoidaan kunkin jakson keskeisistä tapahtumista. Lukion toiminnasta huoltajat saavat tietoa myös oppilaitoksen julkaisemista oppaista ja [www-sivuilta](#). Oppilaitoksessa toimii Järvenpään lukion vanhempainyhdistys ry, joka toimii keskeisenä kodin ja koulun yhteistyölinkkinä ja jonka toimintaan huoltajia kannustetaan osallistumaan. Yhdistyksen kokoukset ovat kaikille huoltajille avoimia tilaisuuksia. Vanhempainyhdistys tiedottaa toiminnastaan myös omilla [www-sivuillaan](#). Lisäksi oppilaitoksessa järjestetään opiskelijoille eri ammattien ja koulutuksien esittelyjä, joihin kannustetaan myös opiskelijoiden huoltajien osallistuvan esittelemällä omaa urapolkuaan.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Opiskelijoiden omat ja perheiden elämäntilanteet voivat vaikuttaa opiskelijoiden suoriutumiseen lukio-opinnoissa. Oppilaitos omalta osaltaan huomioi ja tukee opiskelijoita eri elämäntilanteissa mahdollisuuksiensa mukaan. Näissä tilanteissa kodin ja koulun välistä yhteistyötä voidaan sovittaessa toteuttaa Järvenpään kaupungin kasvun tuen palveluiden kanssa. Oppilaitoksessa näistä palveluista vastaavat kuraattori-, psykologi- ja opiskelutervey-

denhuoltohenkilöstö. Opiskelijoille ja vanhemmille annetaan tietoa esim. opiskeluhuollosta, terveydenhoitajan, psykologin ja kuraattorin palveluista esimerkiksi vanhempainilloissa sekä 1. vuoden opiskelijoille pidettävissä tiedotustilaisuuksissa. Opiskelijan tarpeita mietitään aina yksilöllisesti ja vanhempia otetaan mukaan, mutta huomioidaan myös opiskelijan itsemääräämisoikeus.

Oppilaitos kerää palautetta oppilaitoksen toiminnasta opiskelijoilta ensimmäisenä ja kolmantena opintovuonna sekä huoltajilta opiskelijan ensimmäisen opintovuoden keväällä. Kyselyssä kerätään palautetta myös koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä ja sen kehittamisestä.

2.4.2. Ohjaus ja ohjaussuunnitelma

Ohjaustoiminnan tavoitteena tukea opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjota aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen.

Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan.

Opiskelijan lukio-opintojen valintojen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi lukiossa toimitaan seuraavasti:

1. Opiskelija laatii henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa omien vahvuuksien tunnistamisessa. Opiskelija on itse vastuussa suunnitelmiansa laatimisesta. Omien opintojen suunnittelu, toteutus ja niiden arviointi edistää jatko-opinnoissa vaadittavia valmiuksia.
2. Nuorten lukiokoulutuksessa järjestetään vuosittain keskitetysti erilaisia jatko-opintojen, ammattien ja työelämän esittelyjä esimerkiksi URA-päivissä. Näihin tilaisuuksiin voivat myös aikuislinjan opiskelijat osallistua. Eri oppiaineinen kurssilla toteutetut vierailut ja opintokäynnit tukevat myös opiskelijoiden uraohjausta. Lukuvuosisuunnitelman liitteessä on mainittu kunkin lukuvuonna yhteistyötä tekevät oppilaitokset ja työelämän edustajat eri oppiaineissa.
3. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen sekä toisen asteen jatkokoulutusta esitteleviin tilaisuuksiin.
4. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa.
5. Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijan huoltajille tiedotetaan vanhempainilloissa jatko-opintoihin liittyvistä asioista, jotta heillä on mahdollisuus tukea opiskelijoita heidän valinnoissaan. (ks. myös luku 2.4.1)

Muu yhteistyö keskeisten yhteistyötahojen kanssa

1. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut: Opinto-ohjaajat osallistuvat vuosittain yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin erilaisiin jatko-opintoja koskeviin koulutuksiin.

2. Alueen toisen asteen ja perusopetuksen opinto-ohjaajat kokoontuvat säännöllisesti tapaamiin, jolla edistetään yhteistyötä ja tiedonvälistystä oppilaitosten kesken.

Nuorten lukiokoulutus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa. Liitteessä 2 on kuvattu nuorten lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelman prosessimalli, miten em. ohjaustoiminnot ajoittuvat lukio-opintojen eri vaiheisiin.

Opiskelijan saa lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Pienryhmä- ja vertaisohjausta voidaan järjestää erityisesti niille opiskelijoille, joilla on samankaltaisia jatko-opintotavoitteita.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Järvenpää lukiossa jokainen henkilökuntaan kuuluva antaa opiskelijoille ohjausta oman roolinsa mukaisesti. Erityisesti opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opintojen suunnittelussa ja seurannassa toteutetaan seuraavaa työnjakoa:

- Rehtorilla on kokonaisvastuu opetussuunnitelman toteutumisesta, ja hän päättää opiskelijan opintojen erityisjärjestelyistä.
- Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta oppilaitoksen yleisen ohjaussuunnitelman mukaisesti. Opinto-ohjaaja auttaa ja tukee opiskelijaa lukio-opintojen ja jatko-opintojen suunnittelussa. Hän vastaa opinto-ohjauksen kursseista ja opiskelijan henkilökohtaisesta ohjauksesta. Jokaiselle opiskelijalle on nimetty oma opinto-ohjaaja.
- Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana ja hän seuraa sekä tukee ryhmänsä opiskelijoiden opintojen edistymistä. Ryhmäohjaaja vastaa yhteydenpidosta oman ohjausryhmänsä huoltajiin. Ryhmäohjaaja tapaa jaksoittain ryhmänsä opinto-ohjaajaa opintojen seurannan merkeissä.
- Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Aineenopettajalta saa ohjausta ja tietoa oman oppiaineen kurssien sisällöistä, opintojen etenemisestä sekä ylioppilastutkinnon kannalta keskeisistä asioista.
- Äidinkielessä, ruotsissa, englannissa ja matematiikassa on nimetty ainekoordinaattorit, jotka seuraavat opiskelijoiden opintomenestystä oppiaineessa ja tarvittaessa antavat ohjausta oppiaineen opinnoissa etenemiseksi.
- Tutorit ovat lukio-opintoja jatkavia opiskelijoita, jotka auttavat ja tukevat uusia opiskelijoita erityisesti lukio-opintojen alkuvaiheessa. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan opettaja/t, jotka ovat vastuussa tutor-opiskelijoiden ohjauksesta.

Aikuisten ohjauksessa opiskelijan oman elämäntilanteen huomioon ottaminen opintojen suunnittelussa ja ohjauksessa on keskeistä. Jokainen henkilökuntaan kuuluva antaa opiskelijoille ohjausta oman roolinsa mukaisesti. Erityisesti opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opintojen suunnittelussa ja seurannassa toteutetaan seuraavaa työnjakoa:

- Opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan omien tavoitteiden ja opiskeluvalmiuksien mukaisesti yhdessä opiskelijan, opettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.
- Opinto-ohjaaja vastaa henkilökohtaisesta opinto-ohjauksesta ja pääosin opiskelijan opintojen seurannasta.
- Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Aineenopettajalta saa ohjausta ja tietoa oman oppiaineen kurssien sisällöistä, opintojen etenemisestä sekä ylioppilastutkinnon kannalta keskeisistä asioista
- Rehtorilla on kokonaisvastuu opetussuunnitelman toteutumisesta, ja hän päättää opiskelijan opintojen erityisjärjestelyistä yhteistyössä aikuislinjan apulaisrehtorin kanssa.

2.4.3. Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa. Tuen tarpeen tunnistaminen voi pohjautua perusopetuksesta perusopetuslain 40 §:n perusteella (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) saatuun tietoon, opiskelijan omiin, opettajien tai muun henkilöstön havaintoihin tai erilaisiin arviointeihin. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja mahdollisesti aiemmin annetusta tuesta. Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lukio-opintojen alussa kartoitetaan opiskelijoiden perusopetuksessa käytetyt tukitoimet ja erityisopettaja tekee mahdollisimman varhaisessa vaiheessa testaukset ja laatii opiskelijalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon mahdolliset aineenopettajien havainnot opiskelijan tuen tarpeesta, ja sen suunnittelussa opiskelijalla on keskeinen rooli. Tuen tarpeen määrittämiseksi opiskelija voidaan ohjata hankkimaan myös erikoislääkärin lausunto. Opiskelijan vaikeudet ja henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjatut tukitoimet tulee ottaa huomioon myös opiskelijan arvioinnissa, esim. painottamalla jatkuvaa näyttöä, käyttämällä räätälöityjä kokeita tai muulla soveltuvalla tavalla.

Nuorten lukiokoulutuksessa äidinkielessä, matematiikassa sekä ruotsin ja englannin kielessä on nimetty opettajat, jotka toimivat oman oppiaineensa erityisen tuen koordinaattorina. He seuraavat opiskelijoiden opintojen etenemistä omassa oppiaineessaan ja laativat yhteistyössä opiskelijan kanssa tarvittavat tukitoimet opinnoissa etenemiseen. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi tukikursseille osallistuminen ja oppiaineessa mahdollisesti järjestettävä pajaopetus. Lisäksi opintojen alkuvaiheessa kaikissa oppiaineissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskeluvalmiuksien kehittymiseen. Oppiaineen ensimmäisillä kursseilla opiskelijoita perehdytetään kunkin oppiaineen kannalta keskeisempiin opiskelutaitoihin. Ryhmänohjaaja seuraa jaksoittain opiskelijoiden etenemistä ja tukee yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa opiskelijoita, joilla on opinnoissa tuen tarvetta.

Lukiossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja opiskeluympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyihin arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Opiskelijoita informoidaan koulun oppaissa, www-sivuilla, vanhempainilloissa, ryhmänohjauksessa ja opinto-ohjauksessa mahdollisista opiskelun tukitoimista ja yksilökohtaisesta opiskeluhuollosta. Opiskelijoille tiedotetaan: mm.

- a) mahdollisuudesta koulumatka- ja opintotukeen
- b) vamman tai muusta syystä erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan oikeudesta opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, muihin opetuspalveluihin ja opiskelijahuollon palveluihin sekä erityisiin apuvälineisiin säädetyllä tavalla siten kuin niistä on erikseen säädetty

2.4.4. Opiskeluhuolto

Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhuoltosuunnitelma on liitteenä 3 ja sisältää opetussuunnitelman perusteiden lukujen 4.4 - 4.4.2 sisällöt. Lukion opiskeluhuollon vastuu on koulun johdolla ja sen vastuuhenkilönä on virka-apulaisrehtori. Opiskeluhuollon ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut lukiolle järjestää lasten- ja nuorten palvelualue.

2.4.5. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menetelmistä

Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksen suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä on liitteenä 4 ja sisältää opetussuunnitelman perusteiden luvun 4.5 sisällöt.

2.4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata opiskelijoita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi toisena- kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain 8 §:n mukaan.

Järvenpään lukiossa suomi toisena -kielenä opetus voidaan yksittäisten opiskelijoiden osalta toteuttaa seuraavasti:

- a) Opetus voidaan integroida suomi äidinkielenä opetukseen, mikäli opiskelijalla on edellytykset suoriutua ko. ryhmässä opinnoista. Tällöin opettaja eriyttää opetusta suomi toisena-kielenä opiskelijan osalta.
- b) Opiskelija voi suorittaa opinnot myös toisen asteen yhteistyönä.
- c) Lukio hankkii opinnot saatavilla olevista verkkokursseista, jos opiskelijalla on edellytykset suoriutua ko. opinnoista.

Mikäli oppilaitoksessa aloittaa samaan aikaan useampia opiskelijoita, jotka tarvitsevat suomi toisena -kielenä opintoja, voidaan heille ainakin osa opinnoista toteuttaa omina ryhminä mahdollisesti monimuoto-opetusta hyväksi käyttäen.

Vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan ryhmänohjauksessa, opinto-ohjauksessa, lukion opinto-opissa ja www-sivuilla heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa. Lukio-opinnoissa otetaan vastaavat tukimuodot huomioon kuin mitä ylioppilaskirjoituksissa on mahdollista saada sekä informoidaan mahdollisuudesta saada suomi toisena -kielenä opetusta.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kurssveja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestetävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

2.5. Opiskelijan oppimisen arviointi

2.5.1. Arvioinnin tavoitteet

”Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti.” (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan. Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti.

Opiskelijan oppimisen arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

2.5.2. Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Arvioinnilla edistetään opiskelijan oppimista ja annetaan palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta.

Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana kurssin päätyttyä. Annettavan arvosanan tulee perustua monipuoliseen näyttöön oppiaineen ja kurssin tavoitteiden saavuttamisesta. Erilaisten tuotosten lisäksi käytetään opiskelijan oppimisen ja työskentelyn havainnointia. Arvosanan antamisen tukena voidaan käyttää opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Järvenpään lukiossa käytetään jatkuvan arvioinnin menetelmiä ja välitöntä palautteenantamista. Kurssisuorituksen arvioinnin perusteena voivat olla monipuolisesti käytettynä mm. ryhmä-, kurssi- ja parityöt, erilaiset sähköiset ja suulliset tehtävät, kuuntelut, tutkielmat, projektityöt, testit, kokeet ja keskustelut.

Kurssisuoritusten arvioimiseksi jakson viimeinen viikko on ns. arviointiviikko. Arviointiviikko voi pitää sisällään eri oppiaineiden luonteeseen soveltuen:

- A) Perinteisen kurssikokeen ja kokeen jälkeen pidettävän kokeen selitystunnin tai kokeen yhteydessä jaettavat mallivastaukset. Ennen koetta voidaan pitää myös opettajan harkinnan mukaan ns. kertaustunti. Kurssikoe voidaan toteuttaa perinteisenä kirjallisena kokeena tai enenevässä määrin sähköisenä kokeena. Käytettäessä sähköistä koetta varsinainen koesuoritus voidaan toteuttaa myös ns. etäkokeena. Tämä tulee kyseeseen erityisesti silloin, kun opiskelijalla on käytössä netin avoin käyttö koetta suoritettaessa.
- B) Jakson aikana tehtyjen suoritusten syvemmän tarkastelun ja palautteenannon.

Tarvittaessa pidetään jakson alussa edellisen jakson kokeiden ja muiden arvioitavien tuotosten palautetuokio.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opiskelijoiden ja opettajien oikeusturvaa ja tukee opiskelijaa työskentelyn suunnittelussa. Samalla kurssilla eri ajankohtina ja eri opettajilla kurssin keskeiset arviointikriteerit ovat keskeisiltä osin. Aineryhmissä sovitaan keskeisistä arviointikriteereistä. Arviointikriteereissä huomioidaan mahdollinen eriyttämisen tarve.

Nuorten lukiokoulutuksessa poissaolot voivat johtaa puutteelliseen osaamisen näyttöön, jolloin ne voivat alentaa kurssiarvosanaa.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemisen ja kirjoittamisen häiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista,

tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrittäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

2.5.3. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4..." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom.)

Pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kursseja ja teemaopintojen kursseja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Koulukohtaiset syventävät kurssit voidaan arvioida suoritusmerkinnällä (suoritettu = S, H=hylätty) tai numeroarvostelulla, paitsi hylätty aina merkinnällä H. Koulukohtaiset soveltavat kurssit arvioidaan aina suoritusmerkinnällä (suoritettu = S, H=hylätty). Merkinnät koulukohtaisten kurssien arviointitavasta ovat ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa. Kesken oleva kurssisuoritus merkitään kirjaimella A ja keskeytetty kirjaimella K. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja tämentää arvosanaa.

Nuorten lukiokoulutuksessa kurssiin kuuluvat työt tulee suorittaa pääsääntöisesti opetusjakson aikana. Opetusjakso voi kurssin luonteen vuoksi olla pidempi kuin yhden jakson mittainen. Perustellusta syystä opettaja voi antaa luvan suorituksen täydentämiseen kahden seuraavan jakson aikana. Poikkeuksena avoimen suorituksen kahta jaksoa pidempää täydentämisaikaan voi myöntää rehtori.

2.5.4. Itsenäisesti suoritettu kurssi

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana. Itsenäinen opiskelu pyritään vaihteittain toteuttamaan verkko-opiskeluna, jolloin tehtävät suoritetaan ja tarkastetaan sähköisesti. Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osien edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

2.5.5. Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 sekä vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kursseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

"Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa arvioidaan erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaa opetushallitus. Suullisen kielitaidon kokeen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 3 mom., muutettu lailla 1116/2008)

"Lukiolain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu suullisen kielitaidon koe koostuu tehtävistä, joissa arvioidaan opiskelijan ääntämistä sekä kerronta- ja keskustelutaitoa. Koe arvioidaan numeroin käyttäen 2

momentissa tarkoitettua asteikkoa. Suullisen kielitaidon kurssin arvosana perustuu suullisen kielitaidon kokeeseen sekä muihin kurssin aikaisiin näyttöihin.” (Lukioasetus 810/1998, 6 § 4 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 1117/2008)

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

2.5.6. Opinnoissa edistyminen

Lukion lukuvuosi on jaettu viiteen jaksoon. Opiskelija ja nuorten lukiokoulutuksessa hänen huoltajansa saavat tietoa opinnoissa edistymisestä jokaisen jakson jälkeen. Lukuvuosisuunnitelmassa on vahvistetut päivät, milloin julkaistaan jakson aikana suoritettujen kurssien arvioinnit. Kurssiarvosanat näkyvät opiskelijahallinto-ohjelman [www-liittymässä](http://www.liittymassa), johon opiskelijalla ja alaikäisen lapsen huoltajalla on käyttäjätunnukset. Täysi-ikäisen opiskelijan huoltajalle voidaan antaa käyttäjätunnukset, mikäli opiskelija itse antaa siihen luvan. Lupa voidaan antaa vasta, kun on tullut täysi-ikäiseksi. Nuorten lukiokoulutuksessa ryhmänohjaaja voi edellyttää arvionsa mukaan huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät ole täysi-ikäisiä.

Ainekohtaisissa opetussuunnitelmassa on määritelty kurssien suoritusjärjestys, ”Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen.” (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom.).

Opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata. Nuorten lukiokoulutuksessa ryhmänohjaaja ja aikuisen lukiokoulutuksessa sovittu vastuuhenkilö seuraa jaksoittain opiskelijoiden opintosuoritusten etenemistä ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin opiskelijan opintosuoritusten edistämiseksi.

Kaksi samassa aineessa hylättyä arvosanaa saaneen opiskelijan opintosuunnitelma tarkistetaan ja hänelle tarjotaan erityistä tukea ja/tai ohjelmaan sisällytetään lisäkursseja. Toimenpiteistä sovitaan opiskelijan kanssa. Tarvittaessa asiantuntija-apua antaa ao. aineen vastuuopettaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.

Opiskelijalle tulee pyynnöstä antaa mahdollisuus hylätyn kurssiarvosanan korottamiseen osoittamalla osaamista kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Kurssin hylättyä arvosanaa voi yrittää korottaa kerran koulun järjestämissä uusintakuulusteluissa tai koeviikon aikana. Uusintakoeoikeus ei vanhene.

Hyväksyttyä kurssiarvosanaa voi yrittää korottaa kerran käymällä kurssi uudelleen joko osallistumalla opetukseen tai itsenäisesti opiskellen. Kerran lukuvuodessa kesäkuun alussa järjestetään hyväksytyn kurssin korotusmahdollisuus. Tämä ei koske kursseja, joita ei voida arvioida kirjallisilla tuotoksilla. Arviointi on tällöinkin monipuolista. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi. Opiskelijoille tiedotetaan yksittäisten kurssien arvosanojen merkityksestä ja ohjataan harkitsemaan, milloin kurssiarvosanan korottaminen on tarkoituksenmukaista. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, jos sairaus on aiheuttanut tavanomaista heikomman suorituksen.

2.5.7. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella vältetään opintojen päällekkäisyyttä ja voidaan lyhentää opiskeluaikaa.

"Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata lukion oppimäärään kuuluvia pakollisia, syventäviä tai soveltavia opintoja. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 17 ja 17 a §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

"Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Selvityksessä kiinnitetään huomiota opintojen laajuuteen. Lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin.

Opiskelijan muualla suoritettujen opintojen hyväksi luvusta päättää rehtori. Rehtori voi tarvittaessa kuulla opettajan arvioita muualla suoritettujen opintojen vastaavuudesta lukio-opintojen kanssa.

Muualla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin seuraavasti:

- a) Opinnot kuten esimerkiksi muissa lukiossa suoritettut kurssit luetaan hyväksi sellaisenaan
- b) Opiskelija voi osallistua suoraan kurssikokeeseen tai vastaavan näyttöön ilman muuta kurssin läpikäyntiä. Tämä tulee kyseeseen esimerkiksi silloin, jos opiskelija suorittaa vieraan kielen opintoja ja hänellä on kotikielenä vieras kieli
- c) Opiskelija voi osallistua kurssikokeeseen tai vastaavaan näyttöön lisäsuoritukset tehtyään kuten suorittaessa vaihto-opiskeluvuoden jälkeen kielten opintoja.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kurseiksi. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitavaan kurssiin, tulee kurssista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Muutoin hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Lukiolain 34 §:n mukaan muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 § ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Lukiolain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 a § 2 mom. ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä suppeampaan hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi suppeammassa oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän suppeammasta pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän kursseista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus kurssin arvosanaksi. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä ryhmänohjauksessa, opinto-ohjauksessa ja oppilaitoksen opinto-oppaissa.

2.5.8. Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 17 a §, muutettu lailla 1116/2008).

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen kurssi luetaan opiskelijan suorittamaan matematiikan oppimäärään mukaan. Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Koulukohtaisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja koulukohtaisten soveltavien kurssien mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa. Koulukohtaisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja koulukohtaisista soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit. Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom.). Lukio-opintojen päättövaiheessa järjestetään eri oppiaineiden tenttitilaisuuksia, joiden yhteydessä on mahdollisuus yrittää korottaa oppiaineen päättöarvosanaa. Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- koulukohtaisten syventävien, valtakunnallisten ja koulukohtaisten soveltavien kurssien pohjalta annetulla lisä näytöllä
- mikäli opiskelijan arvioinnista päättävät harkitsevat, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet:

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukioasetuksen mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta ja teemaopintojen kursseista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa on määritelty, miten muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan.

2.5.9. Lukion oppimäärän suoritus

"Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoltaan edellä mainittuja lyhyempiä tai pitempiä. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia." (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014).

Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja lukion oppimäärän suorittamiseksi. Opiskelijan tulee suorittaa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja vähintään siinä laajuudessa, kuin määrätään lukion tuntijakoa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (Valtioneuvoston asetus 942/2014).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu:

"Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 34 d § 1 mom., muutettu lailla 958/2015)

"Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi." (Lukiolaki 629/1998, 34 d 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla (lukiolaki 629/1998, 34 e § 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Opiskelijoille tiedotetaan arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta lukion oppaissa ja ohjauksessa.

3. OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET JA AIHEKOKONAISUUDET

3.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltyjen luokiolukutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vierailta kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla elämänhallinta-, vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammatiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

3.2. Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon oppiainekohtaisissa osuuksissa ja toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa. Aihekokonaisuudet näkyvät esim. aamunavauksissa, oppilaskunnan ja kirjaston toiminnassa sekä vierailukäynteinä. Kurseihin liitetään ne aihekokonaisuuksien osat, jotka kulloinkin ovat tarkoituksenmukaisia.

Järvenpään lukion aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä elämäntapa ja globaali vastuu
- kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys
- monilukutaito ja mediat
- teknologia ja yhteiskunta.

Kaikkien aihekokonaisuuksien yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä, vuorovaikutussuhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä osaa jäsentää laaja-alaisia kokonaisuuksia tiedon- ja taidonalat ylittävästi ja yhdistävästi
- saa mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista sekä rohkaistuu toimimaan hyvän tulevaisuuden puolesta.

Lukion koulukohtainen opetustarjonta (esim. luku 4.27) rikastaa ja tukee eri aihekokonaisuuksien toteutusta.

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkymiin
- saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yritys-elämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia
- kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- osaa käyttää sananvapauttaan sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja
- harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestämaan myös epäonnistumista ja pettymyksiä
- rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä
- tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osaa tehdä opintoihin ja työhön liittyvät valintansa harkiten.

Erityisesti nuorten lukiokoulutuksena järjestettävänä opetuksena tuetaan opiskelijan mahdollisuuksia tutustua oman lähiympäristön yhteiskunnalliseen toimintaan ja yritys-elämään. Eri oppiaineissa järjes-

tetään vierailuja paikallisiin yrityksiin. Lähidemokratiaan, kuten kaupungin hallintokoneistoon, opiskelijat voivat tutustua vierailujen ja vierailijoiden avulla tai yhteistyössä paikallisen nuorisoparlamentin kanssa. Aktiivinen kansalaisuus toteutuu opiskelijakunnan toiminnassa, kuten paneelikeskusteluissa tai yhteistyönä paikallisten urheiluseurojen kanssa. Paikallisyhteisön toimintaa seuraa mm. opiskelijalehti. Yrittäjyys -kurssilla opiskelijat tutustuvat paikallisiin yrityksiin ja suunnittelevat omia yritysprojekteja. Paikallisia yrityksiä ja yrittäjiä hyödynnetään vierailukohteina suunnittelussa, URA-päivissä sekä palvelun tuottajina. Talousmatematiikan kurssilla opiskelija tutustuu talouden hallintaan. Yhteistyöverkostoja rakennetaan paikallisen elinkeinoelämän tukemiseksi ja koulun erilaisten projektien hoittamiseksi.

Kansainväliset yhteydet, osallistuminen valtakunnallisiin ja EU-projekteihin ovat tärkeitä toisaalta opiskelijan aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden tukemisen sekä toisaalta globaalien vaikutusmahdollisuuksien ymmärtämisen kannalta. Näihin ja yleisesti kansalaisuuteen liittyviä yhteistyötaitoja harjoitellaan kotimaisten ja vieraiden kielten koulukohtaisilla suullisilla kursseilla. Keskustelutaitoa ja selkeää mielipiteen ilmaisua harjoitellaan kaikissa oppiaineissa.

Aktiiviseen kansalaisuuteen kuuluu, että opiskelijoita kuullaan heitä koskevissa asioissa ja heillä on vaikutusmahdollisuuksia koulun päätöksenteossa ja sen tapahtumissa. Nuorten lukiokoulutuksessa oppilaskunnan hallitus osallistuu aktiivisesti koulun toimintaan, ja sen edustajat osallistuvat soveltuvin osin opettajainkokouksiin ja tiimien toimintaan. Lisäksi oppilaskunta hankkii itse varoja toimintaansa pitämällä kioskia ja välittämällä käytettyjä oppikirjoja. Aktiivisesta toiminnasta oppilaskunnassa voi saada opintosuorituksen (YTK01-YTK02). Opiskelijalähtöistä aktiivista toimintaa on myös tutorointi eli uusien opiskelijoiden lukioon perehdyttäminen (YTK03 ja YTK04).

Hyvinvointi ja turvallisuus

Aihekokonaisuuden tavoitteena on luoda yleiskuva hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä. Elämänhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto ovat aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuudella edistetään liikunnallisen elämäntavan omaksumista, vahvistetaan mielenterveyden suojatekijöitä ja opitaan tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata psyykkistä, sosiaalista, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia ymmärtäen inhimillistä moninaisuutta sekä ihmisten erilaisia tarpeita ja elämäntilanteita
- ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohdita, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua
- tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän, rasismien ja yhteisön ulkopuolelle jättämisen, sekä osaa puolustaa itseään ja muita näiltä
- osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin
- osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin
- osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnallisesti
- tuntee hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteiskunnallisia edistämiskeinoja sekä osaa kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Aihekokonaisuus on osa lukion hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito korostuvat. Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmat liittyvät myös opiskelijakunnan toimintaan, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön, oppilaitosruokailuun sekä opiskelu-huoltoon. Aihekokonaisuuden toteuttamiseksi lukio voi tehdä yhteistyötä nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja sosiaalitoimen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa mm. erilaissa tapahtumissa ja teemapäivissä.

Järvenpään lukiossa korostetaan vastuun ja terveen itsetunnon merkitystä yksilön hyvinvoinnille ja turvallisuudelle. Yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden yhdistyminen koulun toimintakulttuurissa ja koulurakennuksen arkkitehtuurissa (itseopiskelutilat, ryhmätyötilat, yhteiset tilat) takaavat jokaiselle mahdollisuuden toisaalta kehittää itseään sekä toisaalta oppia sosiaalisia taitoja moniarvoisessa yhteisössä. Yhteisten ja selkeiden järjestyssääntöjen ja arvosteluohjeiden ansiosta opiskelija tietää oman asemansa ja vaikutusmahdollisuutensa yhteisössä. Opetustilanteissa luodaan opiskelijoille turvallinen ja toimiva opiskeluympäristö.

Nuorten lukiokoulutuksessa lukio tarjoaa opiskelijoille tarvittaessa tukea toimivalla turvaverkostolla, jonka muodostavat ryhmänohjaus, opinto-ohjaus, erityisopetus ja opiskelijahuoltoryhmä sekä terveydenhoitajan, psykologin ja kuraattorin palvelut. Kodin ja lukion välistä yhteistyötä edistävät vanhempainillat ja vanhempainyhdistys. Lukiolla on toimintaohjeet kriisitilanteita varten ja lukuvuosittain tehdään erilaisia pelastus- ja turvallisuusharjoituksia. Järvenpään lukion toimintakulttuuri edistää terveellisiä elämäntapoja. Opiskelija tunnistaa turvallisuuteen vaikuttavat kansainväliset ja kansalliset sekä yhteisölliset ja yksilölliset tekijät.

Yhteiset tapahtumat opettavat opiskelijalle sosiaalisia taitoja ja lisäävät yhteisön hyvinvointia. Aikuislinjan opiskelijat voivat halutessaan osallistua erityisesti nuorten lukiokoulutuksessa oleville suunnattuihin tapahtumiin. Järvenpään lukion monipuolinen taito- ja taideaineiden kurssien tarjonta tukee opiskelijan luovuutta ja terveen itsetunnon kehittymistä. Myös muiden aineiden laaja kurssivalikoima antaa mahdollisuuden erikoistua sekä tukee opiskelijan työn pitkäjänteisyyttä ja vastuullisuutta. Aikuisten opetussuunnitelman mukaan opiskelevat voivat hyödyntää nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisia opintoja ja lukea ne hyväksi lukio-opintoihinsa.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Aih kokonaisuuden tavoitteena on kannustaa opiskelijoita kestävään elämäntapaan ja toimintaan kestävän kehityksen puolesta. Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana on ihmisen toiminnan sopeuttaminen luonnonympäristöjen kantokykyyn ja luonnonvarojen rajallisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden toimivuudesta huolehtiminen. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestävän
- osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta
- tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle
- osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestävään elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi
- osaa analysoida kestävän elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä
- osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolisesti huolehtivaa elämäntapaa
- osaa tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa edistääkseen yhteisvastuullisesti kestävää ja oikeudenmukaista kehitystä.

Kestävä kehitys nähdään koulun arjessa niin ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen kuin kulttuurisen kestävyysnäkökulmasta ja opiskelijoita ohjataan kohti kestävän kehityksen elämäntapaa. Kulttuuriseen ja sosiaaliseen kestävyysnäkökulmaan panostetaan ottamalla esiin muun muassa ihmisoikeudet ja ihmisarvo, oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus sekä globaali vastuu koko koulun toiminnassa.

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa luodaan yleiskuva muutostarpeista ja niiden mittavuudesta sekä tuodaan esiin jo tehtyjä korjauksia ja muutosmahdollisuuksia. Kasvaakseen kestävä kehityksen aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä. Taloudellinen kestävä kehitys korostuu muun muassa taloustiedon ja yrittäjyyden opetuksessa ja muissa oppiaineissa, kuten talousmatematiikassa. Opiskelijoita ohjataan arvioimaan talouskasvun yhteiskunnallisia ja ekologisia vaikutuksia niin globaalilla kuin lokaalilla tasolla sekä pohtimaan ja arvioimaan kulutuskäyttäytymistä eri näkökulmista.

Ekologinen kestävä kehitys tuodaan julki koulun arjessa muun muassa kierrättämällä, energiaa säästämällä sekä erilaisten projektien ohessa. Toimintakulttuurissa ja koulun säännöissä kannustetaan opiskelijoita pitämään huolta koulurakennuksesta, sen välineistöstä sekä kiinteistön välittömästä ympäristöstä. Koulun lähiympäristöä ja sen tilaa tutkitaan eri kursseilla ja projekteissa. Kaikessa toiminnassa korostetaan ympäristövastuullisuutta sekä luonnon monimuotoisuuden arvostamista kokonaisuudessaan. Järvenpään lukio noudattaa Järvenpään kaupungin kaupungin kestävä kehityksen ohjelmaa.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kartuttaa opiskelijoiden kulttuurien tuntemusta ja monikielisyyttä, antaa aineksia kulttuuri-identiteettien rakentamiseen sekä vahvistaa heidän toimijuuttaan kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä. Aihekokonaisuuden keskeisenä lähtökohtana on lukion opiskelijoiden oma kokemusmaailma, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutkia, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa, kansainvälistyneessä työelämässä ja monitulkintaisessa, keskinäisriippuvuuksien muovaamassa maailmassa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia ihmisoikeuksien edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä
- osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina
- ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uudistamisessa
- vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyyttään ja monilukutaitoaan
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen
- saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Oppilaitoksessa tuodaan esiin Järvenpään alueen rikas kulttuuriperintö ja tiedostetaan sen merkitys suomalaisen kulttuurin perustana. Tätä tuodaan opiskelijoille esiin eri oppiaineissa ja teemaopintojen yhteydessä.

Järvenpään lukiossa halutaan vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, jonka pohjalta voi kehittää kykyä toimia ja menestyä kansainvälisissä vuorovaikutustilanteissa. Lisäksi koulukohtaiset kurssit ja erityisesti kansainväliset projektit lisäävät tietoutta niin omasta kuin vieraista kulttuureista. Koulun perinteiset juhlat ja tapahtumat ovat tärkeitä kulttuurikasvatuksen keinoja, joissa voidaan huomioida myös kansainvälinen ulottuvuus yhtenä kotikansainvälisyyden edistäjänä. Omalta osaltaan kansainvälisyyteen kasvattaa myös mahdollinen opiskelija- ja opettajavaihto eri maiden välillä. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittain toteutettavat kansainväliset projektit, joita voidaan toteuttaa yhteistyössä toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitosten sekä yritysten kanssa.

Järvenpään lukiossa kulttuurikasvatuksen perusta on ihanne, että kaikki oppiaineet ovat tasa-arvoisia ja ne kaikki kehittävät opiskelijan paitsi tiedollisia kykyjä myös kulttuurin tuntemusta. Eri oppiaineissa hyödynnetään opiskelijoiden kieli- ja vuorovaikutustaitoja sekä vieraskielisiä materiaaleja. Kielten opetuksessa huomioidaan opiskeltavan kielen lisäksi opiskelijoiden tiedot ja taidot opiskeltavasta aiheesta. Vastavuoroisesti muissa aineissa hyödynnetään opiskelijoiden kielitaitoa.

Monilukutaito ja mediat

Aihekokonaisuus syventää opiskelijoiden ymmärrystä monilukutaidosta ja medioista sekä niiden keskeisestä asemasta ja merkityksestä ihmisenä kasvamiselle ja kulttuurille. Monilukutaidolla tarkoitetaan taitoja tulkita, tuottaa ja arvottaa tekstejä eri muodoissa ja konteksteissa. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia. Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista
- syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä
- harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa
- syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein
- harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin
- tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida medioihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä
- osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä ja jakajana.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukee oppiaineiden välinen yhteistyö, opiskelu monipuolisissa opiskeluympäristöissä, opiskelijoiden omien ideoiden ja toimintaympäristöjen hyödyntäminen sekä yhteistyö esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja esimerkiksi osallistumalla mediamateriaalin laatimiseen.

Järvenpään lukiossa opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukevat teemaopinnot, kansainväliset projektit ja tieto- ja viestintäteknologian vuorovaikutteinen käyttö. Eri oppiaineissa tulkitaan, tuotetaan ja arvotetaan tekstejä myös opiskelijoiden omia ideoita ja toimintaympäristöjä hyödyntämällä.

Teknologia ja yhteiskunta

Aihekokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä teknologisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuorovaikutteisuudesta. Teknologian avulla ihminen rakentaa maailmaa tarpeidensa pohjalta uusia ratkaisuja etsien ja luoden. Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja ilmiöistä. Luovuus ja ongelmanratkaisu, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä kestävä tulevaisuus ovat näkökulmia teknologian kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen keskeisiä sisältöjä ovat elämäntapojen, toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen.

Tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä
- ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta

- rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena
- oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin
- osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana
- osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen

Järvenpään lukiossa käytetään modernia ja nykyaikaista tieto- ja viestintätekniikkaa, joka perustuu KUUMA -alueen yhteistyönä luotu TVT -strategiaan ja Järvenpään kaupungin opetustoimen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmaan (liite 5). Oppiaineissa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa ottaen huomioon oppiaineen erityispiirteet. Eri oppiaineiden yksityiskohtaiset tieto- ja viestintätekniikan ohjelmistojen käytön ajankohtaiset suunnitelmat ovat lukuvuosisuunnitelman liitteenä. Teknologista ja tietoteknistä kehitystä lähestytään oppiaineiden yhteydessä eri näkökulmista. Lisäksi kannustetaan kriittiseen ajatteluun tarkasteltaessa teknologian käyttöä eri oppiaineissa. Tämä mahdollistaa, että opiskelija voi muodostaa lukioaikana kokonaiskuvan teknologisesta ja tietoteknisestä kehityksestä. Oppilaitoksessa eri oppiaineiden yhteydessä ja vierailuissa kuten uratapahtumissa tuodaan esiin teknologian ja tieto- ja viestintätekniikan roolia eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Ihmisen suhdetta teknologiaan pohditaan kodin, työelämän ja vapaa-ajanviihteen näkökulmista. Teknologisen kehityksen suuntia ja vaihtoehtoja arvioidaan eettisin ja taloudellisin perustein sekä hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen ja osallistumaan sitä koskevaan päätöksentekoon pitäen esillä pyrkimyksiä kestävään elämäntapaan.

4. LUKIOKOULUTUKSEN AINEKOHTAISET OPPIMISTAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksessa oppiaineiden ja niiden kurssien tavoitteet ja sisällöt ovat yhtenevät. Koulukohtaisten ja syventävien kurssien kohdalle on merkitty mikä kurssi vastaa aikuislinjan tuntijaossa vahvistettua kurssia. Erona opetuksen järjestämisessä on annettavan opetuksen laajuus. Nuorten lukiokoulutuksessa opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjauksessa annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia. Vastaavasti aikuisille tarkoitettussa opetuksessa annetaan keskimäärin 28 tuntia kestävinä kursseina, ja lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 40 minuuttia.

Valtakunnallisten pakollisten ja syventävien kurssien osalta on esitetty yksityiskohtaisemmat tavoitteet ja sisällöt, koska ne ovat ylioppilastutkinnon suorittamisen perustana. Koulukohtaisissa kursseissa tavoite- ja sisältökuvaukset on pääosin kokonaisvaltaisemmat, jotta ne mahdollistaisivat opiskelijoiden kiinnostuksista ja tarpeista lähtevän opetuksen toteuttamisen.

4.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokraatiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitelmiseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmästä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien erittelemisen ja tulkittamisen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia, sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetuksessa tehdään yhteistyötä oppimäärien välillä ja muiden oppiaineiden kanssa.

4.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojensa kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykyculttuurissa.

Arviointi

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssi-arvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Suoritusjärjestys: Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu on prosessiluonteista. Siksi sen pakolliset kurssit on suoritettava pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. ÄI08 ja ÄI09 kurssit suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen.

Itsenäinen opiskelu: Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen keskeisenä tavoitteena on vuorovaikutus- ja viestintätaitojen vahvistaminen. Oppiaineen luonteen vuoksi kurssien itsenäinen suorittaminen ei ole suositeltavaa. Kurssit 3 ja 5 on mahdollista suorittaa itsenäisesti. Muiden kurssien osalta itsenäistä suoritusoikeutta harkitaan erityisestä syystä (esimerkiksi pitkäaikainen sairaus) tapauskohtaisesti.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄI01)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

Kurssilla opiskellaan lehtikirjoittamisen ja muun median erilaisia tekstityyppejä, tekstilajeja ja niiden ominaispiirteitä sekä tekstin analysoinnin peruskäsitteet: tekstikokonaisuus, konteksti ja kohderyhmä, lähdekritiikki, tavoite, moniäänisyys. Kurssilla luetaan ja kirjoitetaan sekä harjoitellaan ryhmäviestintätaitoja.

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI02)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Kurssilla kehitetään kielitietoutta tarkastelemalla suomen kielen ominaispiirteitä, vaihtelua, asemaa ja kehitystä sekä käytetään kieliopin käsitteitä tekstin erittelyssä. Kurssilla luetaan ja kirjoitetaan sekä harjoitellaan esiintymistaitoja.

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI03)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

Kurssilla opiskellaan kaunokirjallisuuden ja muiden taiteellisten tekstien analysointia ja tulkintaa. Kurssilla kirjoitetaan taidetekstien pohjalta, luetaan kaunokirjallisuutta ja syvennetään ryhmäviestintätaitoja sekä pyritään vierailemaan teatterissa.

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI04)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhettavat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki

- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

Kurssilla vahvistetaan medialuku- ja argumentointitaitoja. Luetaan, eritellään ja kirjoitetaan kantaa ottavia tekstejä. Harjoitellaan esiintymis- ja ryhmäviestintätaitoja.

5. Teksti ja konteksti (ÄI05)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyyli- ja laajuuksia
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajan- kohdan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin ja kielenhuoltoon tyylin näkökulmasta
- suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee

Kurssilla tarkastellaan tekstejä tyylin ja kontekstin näkökulmasta erityisesti kaunokirjallisuudessa. Luetaan klassikkokirjallisuutta ja kirjoitetaan kirjallisuusaiheisia tekstejä. Kurssilla on kirjallisuusaiheisia puhetehtäviä.

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI06), aikuislinjalla syventävä (ÄI06)

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiötä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojään vuorovaikutusetiikasta.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiötä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa
- nykyteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoon
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa

Kurssilla tutustutaan ajankohtaiseen kulttuuriin ja sen monimuotoisiin teksteihin. Tarkastellaan nykykulttuuria kertomuksellisuuden näkökulmasta. Kirjoitetaan ylioppilaskirjoituksiin valmentavia tekstejä, luetaan nykykirjallisuutta sekä syvennetään viestintä- ja vuorovaikutustaitoja.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI07)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

Kurssilla harjoitellaan ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä keskeisiä vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI08)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

Kurssilla keskeistä on kirjoitusprosessi ja tekstin muokkaaminen palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen ja tekstien jakaminen. Luetaan ajankohtaisia tekstejä.

9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI09)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen

Kurssilla keskeistä on tekstien analysointi ja tulkinta. Luetaan tekstikokonaisuuksia ja kehitetään monilukutaitoa.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

10. Digitaalisten tekstitaitojen ja oikeakielisyyden kurssi (ÄI10), aikuislinjalla syventävä (ÄI10)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa kirjoitustaitoja ja oikeakielisyyden hallintaa sekä antaa valmiuksia hyödyntää oppilaitoksessa käytettävän sähköisen oppimisympäristöä eri oppiaineissa. Kurssilla opiskellaan kielenhuoltoa ja kieliopin keskeisiä käsitteitä. Hiotaan oman tekstin oikeakielisyyttä ja rakennetta palautteen perusteella. Harjoitellaan digitaalisia tekstitaitoja. Arviointi: numeroarvostelu pyydettyäessä.

11. Luovan kirjoittamisen kurssi (ÄI11)

Kurssin tavoitteena on kehittää omaa kirjallista ilmaisua. Keskeisenä sisältönä on vahvistaa eri tekstityyppien ja – lajien tuntemusta. Arviointi: numeroarvostelu (5 – 10) pyydettyäessä.

12. Kirjoittamisen tukikurssi (ÄI12)

Kurssin tavoitteena on kirjallisen ilmaisun vahvistaminen. Kurssilla ratkotaan tekstien rakentamisessa syntyviä kielellisiä ja rakenteellisia ongelmia sekä kirjoitetaan erilaisia tekstejä. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

ÄIP Äidinkielen ja kirjallisuuden paja (ÄIP)

Kurssilla opiskelijan on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta kurssitöiden tekemiseen.

4.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema ja velvoitteet Suo-

men enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa.

Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Kurseilla toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kurseilla kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää suomen kielen taitoaan sekä monipuolistaa teksti- ja vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy käyttämään niitä ajattelun, oppimisen, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä
- osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun vuorovaikutustilanteissa
- syventää monilukutaitoaan siten, että kykenee tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti eri tieteenalojen tekstejä sekä kehittää taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja alueen mukaan ja laajentaa tietojaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista ja työnjaosta
- vakiinnuttaa suomen kielen rakenteiden hallintaa ja tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verrattuna
- oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja arvioimaan edistymistään, haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja osaa hyödyntää siinä erilaisia tapoja ja välineitä
- syventää kauno- ja tietokirjallisuuden tuntemusta ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- nauttii kielestä, kirjallisuudesta ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta
- osaa pohtia monikielisyyttään, ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen, ja hänen käsityksensä kielen merkityksestä oppimisessa syvenee.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus kurseista. Suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus kurseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten kurssien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä voi suorittaa opiskelija, jonka suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelija voi siirtyä opiskelun aikana kielitaitonsa kehittymisen mukaisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tai päinvastoin. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän kurssit luetaan täysmääräiseksi hyväksi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurseihin. Myös arvosanat siirtyvät suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään siirryttäessä kurssien korvaamisessa saatetaan edellyttää lisänäyttöjä ja kurssiarvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Suomi toisena –kielenä opetus voidaan toteuttaa integroituneen Suomi – äidinkielenä opetukseen. Tuolloin opetus eriytetään opiskelijan mukaan.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (S201)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- oppii lukio-opinnoissa tarvittavan yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti sekä monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- oppii ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja
- vahvistaa suomen kielen perusrakenteiden hallintaa sekä oppii hahmottamaan tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina ja lähestymään niitä analyyttisesti
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä
- harjaantuu käyttämään ja soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhaussa sekä ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen.

Keskeiset sisällöt

- lukion opiskelukulttuuri ja suomen kielen opiskelutekniikka sekä lukiokoulutuksen edellyttämät viestintätaitoja puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit (kertovat, kuvaavat, ohjaavat ja pohtivat tekstit) sekä erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, kirjoitusprosessi ja lukustrategiat
- erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä kommunikointiin tarvittavaa sanastoa
- yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia, kielen rekisterit ja erilaiset kielimuodot, suomen kielen sananmuodotuskeinot
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- suomen kielen keskeisten rakenteiden kertaus
- virke, lause, sanaluokat, verbi, predikaatti, aikamuodot, tapaluokat

Kurssilla keskeistä on lukiossa tarvittavien kieli- ja viestintätaitojen harjoittelu. Kerrataan suomen kielen perusrakenteet ja erilaisia kielimuotoja. Tutustutaan kirjoitusprosessiin.

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (S202)

Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan ja lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan

- ymmärtää suomen kielen rakenteellisen luonteen sekä syventää tietojään kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- ymmärtää äidinkielen ja kielitaidon merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineinä
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- vahvistaa käsitystään suomalaisuudesta
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan ja erityisesti puhe- ja vuorovaikutustaitojaan, kehittää tiedon- ja tieteenalojen kielten hallintaa sekä oppii laatimaan suunnitellun puhe-esityksen.

Keskeiset sisällöt

- kielen, vuorovaikutuksen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys
- eri tekstilajien hallinnan syventäminen
- lauseen rakenne (subjekti, predikaatti, objekti, kongruenssi) ja lausetyypit sekä erilaisten lauseiden tehtävät
- suomen kielen vertailu omaan äidinkieleen ja muihin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys
- suomen kielen ominaispiirteet, kielen vaihtelu ja kielen kuvallisuus
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa rektio, lauseiden ja kappaleiden sidosteisuus
- aineiston pohjalta kirjoittaminen ja kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- kuullun ymmärtämisen ja oman viestimisen harjoittelua
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelua

Kurssilla keskeistä on kielen rakenteiden vakiinnuttamisen sekä suomen kielen ominaispiirteisiin tutustuminen. Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä, omaa viestimistä ja aineiston pohjalta kirjoittamista.

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (S203)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan eritellä ja tulkita fiktiivisiä ja digitaalisia tekstejä sekä kuvia ja liikkuvaa kuvaa
- oppii vertailemaan suomalaisia ja oman kulttuurin tekstejä
- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä
- ymmärtää kielikuvien, vertausten, monitulkintaisten ilmausten sekä idiomien merkityksen ja niiden kulttuurisidonnaisuuden
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- yleiskuva suomalaisesta kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista
- kaunokirjallisuuden lajit ja niiden ominaispiirteitä
- kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta suullisesti ja kirjallisesti, myös verkossa
- suomalaisen kirjallisuuden keskeinen teos
- tavoitteellinen kirjallisuuskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen ja -ilmiöiden näkökulmasta
- viestien tulkitsemista ja tuottamista
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa pronominit, konjunktiot

Kurssilla tutustutaan kaunokirjallisuuden lajeihin sekä niiden erittelyyn ja tulkintaan. Vahvistetaan kielen rakenteiden hallintaa. Luetaan suomalainen kaunokirja.

4. Tekstit ja vaikuttaminen (S204)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erilaisia suullisia, kirjallisia ja multimodaalisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, syventää kriittistä lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja
- oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- osaa muodostaa ja ilmaista mielipiteitään perustellen
- syventää kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavat tekstit, argumentaatio ja retoriikka
- asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia, tiedon- ja tieteenalojen puhettavat ja näkökulmat, esimerkiksi viralinen ja epävirallinen viestintä, käsitteellinen ja konkreettinen kielenkäyttö ja lukion eri oppiaineiden kielenkäyttötapoja
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- argumentoinnin keinot ja retoriset keinot, huumori, vaikuttaminen arjen vuorovaikutussuhteissa
- kaunokirjallisuus ja media (myös sosiaalinen media) vaikuttajana
- perustelemisen harjoittamista sekä suullisesti että kirjallisesti
- ryhmäkeskustelutehtäviä sekä muita kommunikointiharjoituksia
- sananvapaus, sensuuri, tekijänoikeudet
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua, rektio

Kurssilla keskitytään erilaisten vaikuttavien ja kantaa ottavien tekstien erittelyyn ja tuottamiseen. Harjoitellaan vaativia kielen rakenteita.

5. Teksti ja konteksti (S205)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden konteksteissa ja jatkumoissa ja suhteessa muihin teksteihin, muun muassa erityisalojen tekstit
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- pystyy itsenäiseen tekstin tuottamisen prosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta
- vakiinnuttaa tieto- ja viestintäteknologista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

- tyylin aineksien vaikutus tekstiin
- abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön sekä yleiskielen ja puhekielen erot
- tietokirjallisuus, etenkin essee, verkkotekstit ja multimodaaliset tekstilajit
- eläytyvää kirjoittamista ja kirjoittamista kirjallisuuden pohjalta
- kielenhuoltoa erityisesti tyylin näkökulmasta
- suullinen esitys, esimerkiksi esitelmä, puheenvuoro, draama, paneeli, keskustelu
- kielitilanteiden vaihtelu ja puheen variaatio

Kurssilla keskitytään erilaisiin tyyliin ja kielimuotoihin, esimerkiksi kielitilanteiden vaihteluun ja puheen variaatioon. Luetaan yksi suomalaisen kirjallisuuden klassikko.

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (S206)

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin ja vertailee suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- perehtyy nykykulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin tekstilajeihin
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- oppii soveltamaan tietoaan suomen kielen normeista omia tekstejä tuottaessaan
- oppii toimimaan sujuvasti, eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien ajankohtaiset lajit ja mediatekstit
- kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikot, tarinallistaminen)
- kielenhuollon kertausta, sanaston laajentamista ja vaikeita kielen rakenteita
- luetun ymmärtämistä, tekstien selittämistä, kirjoitelmia
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua
- suomalaista nykykirjallisuutta, kuten novelleja, lyhytproosaa, runoja, romaanikatkelmia sekä kokonaisteos

Kurssilla tutustutaan suomalaiseen nykykulttuuriin ja erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Kerrataan kieltenhuoltoa ja vaikeita kielen rakenteita sekä laajennetaan sanavarastoa. Luetaan yksi kokonaisteos.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (S207)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutussuhteiden luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöstä
- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta ja arviointi
- suomen puhekielen erityispiirteitä ja kielioppia
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja käytänteet
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- erilaiset asiointitilanteet
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista ja kansainvälistä puhekulttuuria
- kielen lausetason perusrakenteet, peruslauseen jäsenet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit
- sananmuodostuskeinojen kertausta

Kurssilla keskitytään erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, niissä toimimiseen ja esiintymiseen. Kiinnitetään huomiota ilmaisun tyylipiirteisiin.

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (S208)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun eri tavoin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun it-senäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen
- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin ja yhdessä kirjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen, viimeistely ja palautteen antaminen
- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa asia- ja asioimiskirjoittamista
- tekstin tuottamista erilaisista aineistoista ja luovaa kirjoittamista
- kirjoittamista materiaalin pohjalta sekä pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia, esimerkiksi tekstin kommentointia
- kielen rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- kielenhuollon kertaus: muun muassa sitaattivälimerkit, lähteiden lainaaminen
- suullinen tehtävä kurssin aiheista, esimerkiksi paneeli, keskustelu, alustus, puheenvuoro

Kurssilla syvennetään kirjallisen ilmaisun taitoa. Kirjoitetaan erilaisiin tarkoituksiin erilaisten materiaalien pohjalta.

9. Lukutaitojen syventäminen (S209)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä ja tekstilajeista
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista
- kehittää suomalaisen kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien sekä eri tiedon- ja tieteenalan tekstien lukemista
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- kielen käsitteet tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstianalyysi, tekstin rakenne, tekstilajit, intertekstuaalisuus
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- kirjailija- tai teosesittely
- Käännösharjoitus

Kurssilla luetaan erilaisia tekstejä analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti sekä harjoitellaan monilukutaitoa. Luetaan vapaavalintainen kaunokirjallinen teos.

Koulukohtainen syventävä kurssi

10. Suomi Toisena kielenä – abikurssi (S210)

Kurssin tavoitteena on valmentautua ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin keskeisenä sisältönä on ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppien kertaaminen. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.2. Toinen kotimainen kieli

4.2.1. Ruotsi

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kom-

petenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitukseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä sekä Suomessa että Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätautona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasoilla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Ruotsin kielen opetuksen yhteiset tavoitteet kurssien yhteydessä

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- kehittyä ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyä tavoitteellisenä kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa ja vahvistaa kielellisen identiteettinsä kehittymistä ruotsinoppimisprosessinsa aikana
- voimaantuu ruotsin kielen osalta omaa elämää ohjaavana ja säätelevänä, aktiivisena ja vastuullisena yhteiskunnan eri yhteisöjen jäsenenä

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 6) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
A-oppimäärä	B2.1	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2	B2.2	B2.2

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa ruotsin kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssija luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	Äidinkielenomaisen oppimäärä		A-oppimäärä		B1-oppimäärä
Kurssi	1	→	1	→	1
Kurssi	2	→	2	→	2
Kurssi	3	→	3	→	3
Kurssi	4	→	4	→	4
Kurssi	5	→	5		
Kurssi	6	→	6	→	5
Kurssi	7	→	7	→	7
Kurssi	8	→	8	→	6

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurssija opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kurssija oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kurssieksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Järvenpään lukiossa ei tarjota lähiopetuksena A-ruotsin opetusta. Mikäli opiskelija haluaa suorittaa A-oppimäärän ruotsin kielessä, opiskelija voi suorittaa sen itsenäisesti ja osallistua halutessaan B1-kielen lähiopetukseen.

4.2.1.1. Ruotsi, B1-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Suoritusjärjestys: Pakolliset kurssit RUB11 – RUB13 suoritetaan numerojärjestyksessä 1 – 3. Tämän jälkeen voit valita pakollisten kurssien suoritusjärjestyksen. Valtakunnalliset syventävät kurssit suoritetaan pakollisten kurssien RUB11 – RUB15 jälkeen, ja niiden suoritusjärjestys on vapaa. Opiskelija ohjataan tarvittaessa peruskoulun oppimäärän kertaavalle kurssille RUB18. Suosittelemme suorittamaan kielioppikurssin RUB19 neljän pakollisen kurssin jälkeen.

Itsenäinen opiskelu: B-ruotsin pakollisia kurssija ei pääsääntöisesti voi suorittaa itsenäisesti. Ruotsin pakollisten kurssien itsenäisestä suorittamisesta sovitaan erikseen opettajien kanssa. Kurssi RUB16 on suullinen kurssi, eikä sitä voi suorittaa itsenäisesti. RUB17-kurssin itsenäinen suorittaminen edellyttää ruotsin kurssien keskiarvoa 9. Kurssija RUB18, RUB19, RUB110 ei voi suorittaa itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. Minun ruotsini (RUB11)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa. Kurssin keskeisenä sisältönä ovat Ruotsin kielen käyttö arkielämässä, kontaktit ruotsin kielen käyttäjiin ja luoda omat tavoitteet ruotsin kielen omaksumiselle/hallinnalle.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi:

- asetetaan oppimistavoitteita tämänhetkisten tietojen ja taitojen pohjalta
- kartoitetaan ja harjoitellaan kielenopiskelutaitoja
- opiskellaan arjen ruotsia ja ruotsin kielen perusteita
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB12)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille. Kurssin keskeisenä sisältönä ovat kommunikointi ja kohtaaminen erilaisissa viestintätilanteissa, suvaitsevaisuus ja kotikansainväli-syys.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi:

- harjoitellaan erilaisten ihmisten kohtaamista vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa, jotka edellyttävät toimimista ruotsiksi
- harjoitellaan ruotsiksi tapahtuvan itseilmaisun perusteita
- pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja edellytyksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

Kulttuuri ja mediat (RUB13)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja me-

dioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Kurssin keskeisenä sisältönä ovat suomenruotsalaisuus ja muut Pohjoismaat, pohjoismaalaisuus medioissa ja pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi:

- tutustutaan suomenruotsalaisiin ja suomenruotsalaisuuteen
- käsitellään pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä ja mediaa
- vahvistetaan ruotsiksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita kurssin aihepiirien tekstilajeja
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB14)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta. Kurssin keskeisenä sisältönä ovat monikulttuurisuus ja erilaiset elämäkokemukset. Lisäksi kurssilla toteutetaan ilmiöpohjaista oppimista.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- monipuolistetaan ruotsiksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita kurssin aihepiirien tekstilajeja
- tarkastellaan elinympäristön ja yhteiskunnan moninaisuutta, monikulttuurisuutta ja erilaisia elämäkatsomuksia
- pohditaan kurssin aihepiirien merkitystä oman elämäntilanteen ja yhteiskunnan ajankohtaisten haasteiden näkökulmista
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB15)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Kurssin keskeisinä sisältöinä ovat vuorovaikutustilanteiden suullista harjoittelua työelämätilanteissa (fraseologia), kirjallinen työnhaku ja opinto- ja työmahdollisuuksien vertailua eri puolilla maailmaa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi:

- kehitetään työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa ruotsiksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita näiden elämäntilanteiden tekstilajeja
- tarkastellaan monipuolisen kielitaidon merkitystä kansainvälisyyden näkökulmasta
- kehitetään ruotsin välityksellä tapahtuvaa aktiivista ja vastuullista toimijuutta
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuotamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

7. Kestävä elämäntapa (RUB17)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet. Kurssin keskeisinä sisältöinä ovat yhteiskunnallinen vaikuttaminen nuorten näkökulmasta, vapaaehtoistyö ja opintojen integroiminen yhteiskuntaan ja kestävä kehitys.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- Yhteiskunnallinen vaikuttaminen nuorten näkökulmasta
- Teemoja: vapaaehtoistyö ja opintojen integroiminen yhteiskuntaan
- kestävä kehitys

Koulukohtaiset syventävät kurssit

8. Niveltävä kurssi (RUB18), aikuislinjalla syventävä (RUB18)

Kurssin tavoitteena on keskeisten ruotsin perustaitojen vahvistaminen. Kurssilla kerrataan yläkoulun ja lukion 1. kurssin perusrakenteita. Kurssille ohjataan opiskelijoita, joille lukion 1. kurssi on ollut haasteellinen. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

9. Kieliopin kertauskurssi (RUB19), aikuislinjalla syventävä (RUB19)

Tavoitteena vahvistaa lukion pakollisten kurssien kieliopin osaamista. Kurssilla kerrataan lukion pakollisten kurssien keskeiset rakenteet. Neljä pakollista kurssia tulee olla suoritettuna, jotta voi valita tämän kurssin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

10. Abikurssi (RUB110), aikuislinjalla syventävä (RUB110)

Kurssin tavoitteena on valmentaa monipuolisesti ylioppilaskirjoituksiin. Kurssi keskeisenä sisältönä ovat ylioppilaskokeen keskeiset osa-alueet. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.3. Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätautona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Vieraiden kielten opetuksen yhteiset tavoitteet

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyä tavoitteellisenä kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B1	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet B1	B1.1	B1.1	B1.1
Englanti B2	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.2	A2.2
Englanti B3	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet B3	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet B3	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Vieraissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset

painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osien Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssija luetaan hyväksi latinan kieltä lukuun ottamatta seuraavasti:

Kurssit	A-oppimäärä		B1-oppimäärä		B2-oppimäärä		B3-oppimäärä
Kurssi	1	→	1	→	1	→	3
Kurssi	2	→	2	→	3	→	5
Kurssi	3	→	3	→	4	→	6
Kurssi	4	→	4	→	2	→	4
Kurssi	6	→	5	→	5	→	7
Kurssi	7	→	7	→	6	→	8
Kurssi	8	→	6				

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Kurssit

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2. Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli
LA = latinan kieli
RA = ranskan kieli
SM = saamen kieli
SA = saksan kieli
VE = venäjän kieli
IA = italian kieli
EA = espanjan kieli
PO = portugalin kieli
KI = kiinan kieli
JP = japanin kieli
KX = muu kieli

4.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyä englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Järvenpään lukion aikuislinjalla tavoitteena on myös, että

- monipuolistaa ja vahvistaa kielellisen identiteettinsä kehittymistä englanninoppimisprosessinsa aikana
- voimaantuu englannin kielen osalta toimimaan omaa elämää ohjaavana ja säätelevänä, aktiivisena ja vastuullisena yhteiskunnan eri yhteisöjen jäsenenä

Järvenpään lukiossa tarjotaan kielitaidon ja kulttuurituntemuksen eri osa-alueita monipuolisesti kehitäviä ja harjoittavia koulukohtaisia syventäviä kursseja.

Suoritusjärjestys: Pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Suositeltu suoritusaikataulu:

1. vuosi kurssit ENA01, ENA02, ENA03, (ENA04)
2. vuosi kurssit ENA04, ENA05, ENA06, (ENA07), (ENA08)
3. vuosi kurssit ENA07, ENA08

Syventävien kurssien suoritusjärjestys on vapaa seuraavin huomautuksin:

- Tukikurssi ENA09 on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille.
- Abikurssi ENA12 opiskellaan juuri ennen yo-kirjoituksia.
- Muut syventävät kurssit opiskellaan aikaisintaan kurssin ENA04 jälkeen.
- ENA13 opiskellaan aikaisintaan 1. vuoden keväällä.

Itsenäinen opiskelu: ENA08, ENA09, ENA10, ENA12, ENA13, ENA14 ja ENA15-kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Valtakunnalliset A-englannin kurssit

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA01)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- asetetaan oppimistavoitteita tämänhetkisten tietojen ja taitojen pohjalta
- kartoitetaan ja harjoitellaan kielenopiskelutaitoja
- vahvistetaan englannin perusteita kielitaidon eri osa-alueilla
- tarkastellaan kieltä kulttuurin ilmentäjänä ja englantia globaalina ilmiönä
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

2. Ihminen verkostoissa (ENA02)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- harjoitellaan erilaisten ihmisten kohtaamista vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa, jotka edellyttävät toimimista englanniksi
- vahvistetaan englanniksi tapahtuvaa itseilmaisua
- käsitellään laaja-alaisesti hyvinvointia ja sen edellytyksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA03)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuri-ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- käsitellään erilaisia kulttuuri-ilmiöitä ja englanninkielistä mediaa
- laajennetaan englanniksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita kurssin aihepiirien tekstilajeja
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA04)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- käsitellään yhteiskunnan ilmiöitä, hankitaan niistä tietoa ja arvioidaan tiedon lähteitä
- pohditaan eettisesti kestävän toiminnan merkitystä yhteiskunnassa
- vahvistetaan opiskelijan aktiivisuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta eri yhteisöjen jäsenenä
- monipuolistetaan englanniksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita kurssin aihepiirien tekstilajeja
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

5. Tiede ja tulevaisuus (ENA05)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kieleenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- etsitään ja jaetaan tietoa itseä kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista
- kehitetään vaativampaa englanniksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita kurssin aihepiirien tekstilajeja
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA06)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- kehitetään työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa, englanniksi tapahtuvaa itseilmaisua ja taitoa tulkita näihin aihepiireihin liittyviä tekstilajeja
- tarkastellaan monipuolisen kielitaidon merkitystä kansainvälisyyden näkökulmasta

- käsitellään talouden ilmiöitä paitsi opiskelijan oman elämänpiirin myös globaalimman talouden näkökulmista
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää englannin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen englanninkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (ENA07)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi tavoitteena on, että opiskelija

- syvennetään englanniksi tapahtuvaa kirjallista itseilmaisua ja taitoa tulkita kurssin aihepiirien tekstilajeja
- käsitellään kestävä elämäntapaa eri näkökulmista, pohditaan sen merkitystä itselle ja kannustetaan toimimaan kestävä elämäntavan mukaisesti
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä
- suunnataan kurssin painopistettä mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden kiinnostuksen kohteiden perusteella

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA08)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyt aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lisäksi

- syvennetään englanniksi tapahtuvaa suullista itseilmaisua, taitoa tulkita puhuttua englantia ja kykyä rakentaa dialogia erilaisten ihmisten kanssa
- kehitetään suulliseen itseilmaisuun liittyviä emotionaalisia ulottuvuuksia kuten itsetuottamus, uskallus ja epävarmuuden sieto
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan elämäkokemusta kurssin aihepiirien käsittelyssä
- suunnataan kurssin painopistettä mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden tarpeiden perusteella

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Koulun syventävät kurssit (ENA9-ENA17) arvostellaan numeroarvosanoin, hylätty aina merkinnällä H. Kurssilla menestyminen voidaan ottaa huomioon korottavasti päättöarvosanaa määriteltäessä.

9. Perussanastoa ja -rakenteita lukiota aloittaville (ENA09), aikuislinjalla syventävä (ENA09)

Kurssi on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Se on tarkoitettu niille, jotka ovat suorittaneet peruskoulun englannin oppimäärään arvosanalla 7 tai alle. Kurssin tavoitteena on vahvistaa kielen rakenteiden ja sanaston hallintaa sekä totuttaa opiskelijaa lukion työtapoihin ja omaan vastuuseen opinnoista. Kurssilla kerrataan perusopetuksen keskeisiä sisältöjä.

10. Keskustelukurssi edistyneille (ENA10)

Kurssin tavoitteena on suullisen kielitaidon vahvistaminen. Kurssilla keskustellaan ajankohtaisista, vaativista teemoista, seuraten maailman uutisvirtaa englanninkielisistä lähteistä. Kurssi on tarkoitettu lähinnä jatko-opintoihin ja työelämään valmistautuville. Puhumisen tyyli- ja laajuuksista ensisijaisia ovat argumentatiivinen keskustelu ja väittely, esitelmöinti ja puheenpito sekä pienryhmäkeskustelujen johtaminen. Edellytämme säännöllistä läsnäoloa, sanavalmiutta, aktiivisuutta osallistua keskusteluihin ja materiaalin kokoamiseen. Kurssilla korostuvat aihekokonaisuudet aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä, kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, sekä monilukutaito ja mediat.

11. Virtuaalimatka englanninkieliseen maahan (verkkokurssi) (ENA11)

Kurssin tavoitteena on antaa lisähaastetta edistyneemmille englannin opiskelijoille. Kurssilla opiskelija tutustuu muun muassa verkkomateriaaleja hyödyntäen valitsemansa englanninkielisen maan historiaan, yhteiskuntaan, tiedotusvälineisiin ja arkipäivän kulttuuriin. Opiskelija suorittaa erilaisia pienimuotoisia kirjoitustehtäviä ja valmistaa laajahkon englanninkielisen esitelmän, jonka hän esittää suullisesti. Kurssilla pyritään hyödyntämään yhteistyömahdollisuuksia yliopiston, sekä kieli- ja kulttuuri-instituutioiden kanssa. Kurssilla korostuvat aihekokonaisuudet kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, sekä monilukutaito ja mediat.

12. Abikurssi (ENA12), aikuislinjalla syventävä (ENA10)

Kurssin tavoitteena on monipuolinen valmentautuminen ylioppilastutkintoon. Kurssilla harjoitellaan erilaisia yo-kokeiden tehtävätyyppejä. Kurssi suoritetaan juuri ennen ylioppilaskirjoituksia.

13. Kieliopin kertauskurssi I (ENA13), aikuislinjalla syventävä (ENA11)

Kurssin tavoitteena on lukion peruskieliopin hallinnan vahvistaminen. Keskeinen sisältö: aikamuodot, substantiivin yksikkö ja monikko, artikkelit, genetiivi, adjektiivit, adverbis ja lukusana.

14. Kieliopin kertauskurssi II (ENA14)

Kurssin tavoitteena on edistyneemmän tason kieliopin kertaaminen. Keskeiset sisällöt: pronominit, epäsuoraa esitystä, prepositiot, infinitiivi ja -ing-muoto, apuverbit, sanajärjestystä sekä konjunktioita.

15. Tekstin ymmärtämisen kurssi edistyneille (ENA15)

Kurssin tavoitteena on antaa lisähaastetta edistyneemmille englannin opiskelijoille. Kurssi on tarkoitettu jatko-opintoihin, työelämään ja yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi lisää valmiuksia ymmärtää vaativia, aihepiireiltään erilaisia tekstejä. Kurssiin kuuluu luetun ymmärtämistä harjoittavia tehtäviä, tiivistelmiä, kirjoitelmia ja kuullunymmärtämisen harjoituksia. Kurssilla korostuvat aihekokonaisuudet aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä, kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, sekä monilukutaito ja mediat.

16. Englanninkielinen kirjallisuus (verkkokurssi) (ENA16)

Kurssin tavoitteena on antaa lisähaastetta edistyneemmille englannin opiskelijoille. Kurssin tavoite on tutustua englanninkieliseen kulttuuriin kirjallisuuden avulla. Kurssin aikana opiskelija lukee ainakin yhden englanninkielisen romaanin sekä muita tekstejä, joiden pohjalta hän tekee yhden laajemman tutkielman ja pienempiä kirjoitustöitä. Kurssin alussa ja lopussa on lähiopetustunti. Kurssilla korostuvat aihekokonaisuudet kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, sekä monilukutaito ja mediat.

17. Luovan kirjoittamisen kurssi (verkkokurssi) (ENA17)

Kurssin tavoitteena on antaa lisähaastetta edistyneemmille englannin opiskelijoille. Kurssi harjoittaa erilaisten fiktiivisten ja journalististen tekstien lukemista ja kirjoittamista, tutustuttaa tyylikeinojen ja kielikuvien käyttöön sekä ohjaa ilmaisuvaramonipuolistamiseen. Kurssilla korostuu aihekokonaisuus monilukutaito ja mediat.

4.3.1.1. Englanti, B1-oppimäärä

Englannin B1-oppimäärän opetus toteutetaan A-kielen opetusryhmissä seuraavasti:

ENB01->ENA01, ENB02->ENA02, ENB03->ENA04, ENB05->ENA06, ENB06->ENA08, ENB07->ENA07.

Lisäksi opiskelija voi suorittaa A-kielen oppimäärän koulukohtaiset opinnot, jolloin suoritettujen opintojen merkittävyyttä seuraavasti: ENA09->ENB08, ENA10->ENB09, ENA11->ENB10, ENA12->ENB11, ENA13->ENB12, ENA14->ENB13, ENA15->ENB14, ENA16->ENB15, ENA17->ENB16.

Opetuksen tavoitteet.

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 (muut kielet) tai B1.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurkseittain.

1. Kieli ja maailmani (ENB01)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa. Aihepiirejä valitaan myös yhdessä opiskelijoiden kanssa.

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (ENB02)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri ja mediat (ENB03)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

4. Monenlaiset elinympäristömme (ENB04)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

5. Opiskelija- ja työelämää (ENB05)

Kurssilla harjoitellaan opiskelu- ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa. Pohditaan, minkälaisia mahdollisuuksia kielitaito avaa opintojen jatkamiseen kielen parissa tai avulla. Harjoitellaan erilaisissa nuorille tarjoutuissa työtehtävissä tarvittavaa kohdekielen taitoa. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön, esimerkiksi opiskelijavaihtoon. Aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

6. Viesti ja vaikuta puhuen (ENB06)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

7. Kestävä elämäntapa (ENB07)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

4.3.2. Vieraat kielet, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

4.3.2.1. Ranska, A-oppimäärä

Suoritusjärjestys

1. vuosi RAA09 RAA01 RAA02 RAA03
2. vuosi RAA04 RAA05 RAA06
3. vuosi RAA10 RAA07 RAA08 RAA11

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssija ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva ranskan kielen taito esimerkiksi vaihto-oppilasvuodelta.

1. Kieli ja maailmani (RAA01)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (RAA02)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (RAA03)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RAA04)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (RAA05)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (RAA06)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (RAA07)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (RAA08)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Helpompi kieliopin ja sanaston kertauskurssi (RAA9)

Kurssin tavoitteena on perusopetuksen keskeisten asioiden kertaaminen. Kurssi niille opiskelijoille, joilla on tarvetta peruskoulussa opitun kertaamiseen ennen varsinaisten lukio-opintojen alkua. Kurssilla totutellaan lukion työtapoihin ja opetellaan vastuun ottamista omista opinnoista. Ryhmässä pääsee tutustumaan muihin ranskan kielen opiskelijoihin, mikä auttaa turvallisen ja motivoivan opiskeluympäristön luomisessa. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

10. Vaativampi kieliopin ja kuullun ymmärtämisen kurssi (RAA10)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa ranskan kieliopin ja kuullun ymmärtämisen hallintaa. Kurssilla syvennetään kielioppia ja tehdään vaativampia kuuntelutehtäviä. Niille opiskelijoille, jotka osallistuvat ranskan ylioppilaskokeeseen syksyllä, tämä kurssi korvaa abikurssin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

11. Pitkän ranskan abikurssi (RAA11)

Kurssin tavoitteena on monipuolinen valmentautuminen ylioppilastutkintoon. Kurssi niille opiskelijoille, jotka tähtäävät pitkän oppimäärän yo-kokeeseen. Kurssilla kerrataan kielioppia, kirjoitetaan aiheita, harjoitellaan kuullun ja luetun ymmärtämistä sekä tutustutaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.3.2.2. Saksa, A-oppimäärä

Suoritusjärjestys

1. vuosi SAA09 SAA01 SAA02 SAA03
2. vuosi SAA04 SAA05 SAA06
3. vuosi SAA07 SAA08 SAA10 SAA11

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssveja ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva saksan kielen taito esimerkiksi vaihto-oppilasvuodelta.

1. Kieli ja maailmani (SAA01)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita saksan kielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia saksankielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpäiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (SAA02)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (SAA03)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, saksankieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (SAA04)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta saksan kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (SAA05)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutetaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisiona erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (SAA06)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren elämänpäiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (SAA07)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa saksan kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (SAA08)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Helpompi kieliopin ja sanaston kertauskurssi (SAA09)

Kurssin tavoitteena on perusopetuksen keskeisten asioiden kertaaminen. Kurssilla totutellaan lukion työtapoihin ja opetellaan vastuun ottamista omista opinnoista. Ryhmässä pääsee tutustumaan muihin saksan kielen opiskelijoihin, mikä auttaa turvallisen ja motivoivan opiskeluympäristön luomisessa. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H..

10. Vaativampi kieliopin ja kuullun ymmärtämisen kurssi (SAA10)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa saksan kieliopin ja kuullun ymmärtämisen hallintaa. Kurssilla syvennetään kielioppia ja tehdään vaativampia kuuntelutehtäviä. Niille opiskelijoille, jotka osallistuvat saksan ylioppilaskokeeseen syksyllä, tämä kurssi korvaa abikurssin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

11. Pitkän saksan abikurssi (SAA11)

Kurssin tavoitteena on monipuolinen valmentautuminen ylioppilastutkintoon. Kurssi niille opiskelijoille, jotka tähtäävät pitkän oppimäärän yo-kokeeseen. Kurssilla kerrataan kielioppia, kirjoitetaan aiheita, harjoitellaan kuullun ja luetun ymmärtämistä sekä tutustutaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.3.3. Vieraat kielet, B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta,

elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kurseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiaineraajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

4.3.3.1. Ranska, B2-oppimäärä

Opiskelija, joka on opiskellut ranskaa peruskoulussa B2-kielenä, valitsee ensimmäiseksi kertauskurssin (RAB9) ja jatkaa sen jälkeen numerojärjestyksessä B3-kielen kursseilla RAB33-RAB38, joiden lisäksi ovat valittavissa vielä koulukohtaiset syventävät kurssit RAA9, RAA11, RAB39 ja RAB10.

Suoritusjärjestys:

1. vuosi RAB9 (RAB32) RAB33
2. vuosi RAB34 RAB35 RAB36 RAB37
3. vuosi RAB38 RAB39

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurseja ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva ranskan kielen taito esimerkiksi vaihto-oppilasvuodelta.

1. Elämän tärkeitä asioita (RAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (RAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (RAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (RAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (RAB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (RAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitteluun erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

4.3.3.2. Saksa, B2-oppimäärä

Opiskelija, joka on opiskellut saksaa peruskoulussa B2-kielenä, valitsee ensimmäiseksi kertauskurssin (SAB9) ja jatkaa sen jälkeen numerojärjestyksessä B3-kielen kursseilla SAB33-SAB38, joiden lisäksi ovat valittavissa vielä koulukohtaiset syventävät kurssit.

Suoritusjärjestys:

1. vuosi SAB9 (SAB32) SAB33
2. vuosi SAB34 SAB35 SAB36 SAB37
3. vuosi SAB38 SAB10 SAB11 SAB12

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssija ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva saksan kielen taito esimerkiksi vaihto-oppilasvuodelta.

1. Elämän tärkeitä asioita (SAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (SAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (SAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (SAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (SAB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (SAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

4.3.3.3. Venäjä, B2 oppimäärä

Oppilaitos ei järjestä lähiopetuksena erillistä B2 –kielen opetusta, vaan B2 –kielen opetus yhdistetään B3 –kielen opetukseen. Opiskelija joka on opiskellut venäjää yläkoulussa B2-kielenä, voi aloittaa opiskelun kurssista VEB33 tai halutessaan kurssista VEB32.

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssija ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjontimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva venäjän kielen taito esimerkiksi kotikielenä venäjä.

1. Elämän tärkeitä asioita (VEB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (VEB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (VEB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (VEB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (VEB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (VEB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (VEB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (VEB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

4.3.3.4. Espanja, B2-oppimäärä

Oppilaitos ei järjestä lähiopetuksena erillistä B2 –kielen opetusta, vaan B2 –kielen opetus yhdistetään B3 –kielen opetukseen. Opiskelija, joka on opiskellut peruskoulussa B2-oppimäärän espanjaa, aloittaa kurssilta EAB32 tai EAB33, ja jatkaa sen jälkeen numerojärjestyksessä EAB3-oppimäärän kursseja. Kurssin EAB310 voi suorittaa jo EAB34 -kurssin jälkeen.

Suoritusjärjestys:

1. vuosi (EAB32) EAB33
2. vuosi EAB34 EAB35 EAB36 (EAB310)
3. vuosi EAB37 EAB38 EAB312 (EAB310)

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurseja ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva espanjan kielen taito esimerkiksi vaihto-opiskelu vuodelta.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (EAB21)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Matkalla maailmassa (EAB22)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (EAB23)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (EAB24)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (EAB25)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (EAB26)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai –alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (EAB27)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (EAB28)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Espanjan abikurssi (EAB212)

Kurssin tavoitteena on monipuolinen valmentautuminen ylioppilastutkintoon. Harjoitellaan eri tehtävätyyppejä, kerrataan kielioppia, laajennetaan sanavarastoa, kirjoitetaan aineita ja tehdään kuulunymmärtämisen harjoituksia. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

10. Helppo keskustelukurssi (EAB210)

Kurssin tavoitteena on espanjan suullisen kielitaidon vahvistaminen. Suullista kielitaitoa kehittävä kurssi, jolla harjoitellaan selviytymään arkielämän tilanteissa espanjan kielellä. Kurssilla harjoitellaan myös kuullun ymmärtämistä sekä kerrataan ja opitaan lisää tilannekohtaista sanastoa. Kurssi sopii taustaltaan opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet espanjasta vähintään 4-5 kurssia. Kurssin lopussa on pienimuotoinen suullinen koe tai esitys. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.3.4. Vieraat kielet, B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiaineraajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

4.3.4.1. Ranska, B3-oppimäärä

Suoritusjärjestys:

1. vuosi RAB31 RAB32 RAB33
2. vuosi (RAB9) RAB34 RAB35 RAB36 RAB37
3. vuosi (RAB11) RAB38 RAB39 (RAB10)

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssija ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjontimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva ranskan kielen taito esimerkiksi vaihto-opiskelu vuodelta.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (RAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeitä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (RAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinoja ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (RAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (RAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (RAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Koulukohtaiset syventävät kurssit (B2- ja B3-ranska)

9. Helpompi kieliopin ja sanaston kertauskurssi (RAB9)

Kurssi sopii ensimmäiseksi kurssiksi niille, jotka ovat opiskelleet ranskaa peruskoulun 8. luokalta alkaen (B2-kielenä). Myös lukiossa opintonsa aloittaneille kurssi sopii kertauskurssiksi ensimmäisen vuoden opintojen jälkeen. Arviointi: numeroarvostelu.

10. Helppo keskustelukurssi (RAB10)

Kurssilla keskitytään puheen ymmärtämisen ja puhumisen harjoitteluun. Tavoitteena on kannustaa opiskelijaa käyttämään ranskan kieltä rohkeasti ja opetella arkipäivän tilanteissa selviytymistä. Arviointi: pyydettyessä numeroarviointi, hylätty = H.

11. Vaativampi kieliopin ja kuullunymmärtämisen kurssi (RAB11)

Kurssilla syvennetään kielioppia ja tehdään vaativampia kuuntelutehtäviä. Niille opiskelijoille, jotka osallistuvat ranskan ylioppilaskokeeseen syksyllä, tämä kurssi korvaa abikurssin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

12. Lyhyen ranskan abikurssi (RAB12)

Valmistaudutaan ylioppilastutkintoon. Harjoitellaan eri tehtävätyyppejä, kerrataan kielioppia, laajennetaan sanavarastoa, kirjoitetaan aineita ja tehdään kuullunymmärtämisen harjoituksia. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.3.4.2. Saksa, B3-oppimäärä

Suoritusjärjestys:

1. vuosi SAB31 SAB32 SAB33
2. vuosi (SAB9) SAB34 SAB35 SAB36 SAB37
3. vuosi SAB38 SAB310 SAB311 SAB312

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssieja ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva saksan kielen taito esimerkiksi vaihto-opiskelu vuodelta.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (SAB31)

Kurssilla tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (SAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (SAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (SAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (SAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saksankielisten kielialueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Koulukohtaiset syventävät kurssit (B2- ja B3-saksa)

9. Helpompi kieliopin ja sanaston kertauskurssi (SAB9)

Kurssi sopii ensimmäiseksi kurssiksi niille, jotka ovat opiskelleet saksaa peruskoulun 8. luokalta alkaen (B2-kielenä). Myös lukiossa opintonsa aloittaneille kurssi sopii kertauskurssiksi ensimmäisen vuoden opintojen jälkeen. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

10. Helppo keskustelukurssi (SAB10)

Kurssilla keskitytään puheen ymmärtämisen ja puhumisen harjoitteluun. Tavoitteena on kannustaa opiskelijaa käyttämään saksan kieltä rohkeasti ja opetella arkipäivän tilanteissa selviytymistä. Arviointi: Pyydettyessä numeroarvostelu, hylätty=H.

11. Vaativampi kieliopin ja kuullun ymmärtämisen kurssi (SAB11)

Kurssilla syvennetään kielioppia ja tehdään vaativampia kuuntelutehtäviä. Niille opiskelijoille, jotka osallistuvat saksan ylioppilaskokeeseen syksyllä, tämä kurssi korvaa abikurssin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

12. Lyhyen saksan abikurssi (SAB12)

Valmistaudutaan ylioppilastutkintoon. Harjoitellaan eri tehtävätyyppejä, kerrataan kielioppia, laajennetaan sanavarastoa, kirjoitetaan aineita ja tehdään kuullunymmärtämisharjoituksia. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

4.3.4.3. Venäjä, B3-oppimäärä

Suoritusjärjestys: Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

1. vuosi VEB31 VEB32 VEB33

2. vuosi VEB34 VEB35 VEB36

3. vuosi VEB37 VEB38 VEB39

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kursseja ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva venäjän kielen taito esimerkiksi kotikielenä venäjä.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (VEB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (VEB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (VEB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (VEB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (VEB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (VEB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (VEB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (VEB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Koulukohtainen syventävä kurssi

9. Abivenäjää (VEB39)

Kurssi on tarkoitettu niille abiturienteille, jotka haluavat syventää ja vankentaa taitojaan venäjän kielessä ja menestyä paremmin ylioppilaskokeessa.

4.3.4.4. Espanja, B3-oppimäärä

Kurssien suositeltava suoritusaikataulu:

1. vuosi EAB31 EAB32 EAB33
2. vuosi EAB34 EAB35 EAB36 (EAB310)
3. vuosi EAB37 EAB38 EAB312 (EAB310)

Itsenäinen opiskelu: Pääsääntöisesti kurssija ei suoriteta itsenäisesti. Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos opiskelija ei saa kurssia valittua kurssitarjottimeen tai opiskelijalla on hankittuna vahva espanjan kielen taito esimerkiksi vaihto-opiskelu vuodelta.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (EAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (EAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (EAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (EAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (EAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (EAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (EAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (EAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Espanjan abikurssi (EAB39)

Valmistaudutaan ylioppilastutkintoon. Harjoitellaan eri tehtävätyyppejä, kerrataan kielioppia, laajennetaan sanavarastoa, kirjoitetaan aineita ja tehdään kuullunymmärtämisen harjoituksia. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

10. Helppo keskustelukurssi (EAB310)

Suullista kielitaitoa kehittävä kurssi, jolla harjoitellaan selviytymään arkielämän tilanteissa espanjan kielellä. Kurssilla harjoitellaan myös kuullun ymmärtämistä sekä kerrataan ja opitaan lisää tilannekohtaista sanastoa. Kurssi sopii tasoltaan opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet espanjasta vähintään 4-5 kurssia. Kurssin lopussa on pienimuotoinen suullinen koe tai esitys. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa tai arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Opetuksen tavoitteet

Euroopan ulkopuolisten kielten B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa
- löytää kiinnostavia kohdekielisiä ympäristöjä
- osaa ottaa viestinnässään huomioon keskeisiä kulttuurisia konventioita
- muodostaa käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittyä kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 vuorovaikutuksen, puhutun tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen taidoissa sekä A1.3 kirjoitetun tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, ja opiskelijoita ohjataan käyttämään tarvittavia apuvälineitä luetun ymmärtämisessä ja tekstin tuottamisessa. Suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia.

Kursseilla käsitellään runsaasti teemoja, jotka tukevat kohdekielen kulttuuriin, maantieteeseen, historiaan ja yhteiskuntaan liittyvää osaamista. Tämä mahdollistaa luontevan integroinnin eri oppiaineisiin. Kursseille varataan tilaa opiskelijoiden esille nostamien, yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn.

Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Rakenteita opetellaan ja harjoitellaan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämis- ja kuullunymmärtämistottumusten vakiinnuttamiseen varataan tarvittaessa aikaa kaikilla kursseilla.

4.3.4.5. Kiina, B3-oppimäärä

Suoritusjärjestys:

1. vuosi KIB31 KIB32 KIB33
2. vuosi KIB34 KIB35 KIB36 (KIB310)
3. vuosi KIB37 KIB38 KIB39 (KIB310)

Kurssit voidaan toteuttaa lähiopetuksena, itsenäisenä opiskeluna tai monimuoto-opiskeluna. Luku- vuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittainen toteutustapa.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (KIB31)

Kurssilla tutustutaan kiinankielen asemaan maailmassa ja peilataan sitä aiemmin opiskeltuihin kieliin. Harjoitellaan mandariinikiinan toonit, kiinankielen äänteet sekä pinyin -translitteraatio. Harjoitellaan arkipäivään liittyviä yksinkertaisia sanontoja ja lauseita, kuten tervehdyksiä, itsensä ja perheensä esit-

telyä, nimen kysymistä ja kertomista sekä kansallisuuksia ja kieliä. Oppilas oppii lukemaan ja kirjoittamaan kiinaa pinyin -translitteraatiolla. Kurssilla tutustutaan lisäksi kirjoitusmerkkien historiaan ja rakenteeseen sekä harjoitellaan tunnistamaan ja lukemaan yksinkertaisimpia merkkejä.

2. Matkalla maailmassa (KIB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa kuten puhelimessa, kaupassa, ravintolassa ja juna-asemalla. Opetellaan lisää viestintästrategioiden ja erilaisten kompensatiokeinojen käyttöä. Tutustutaan myös kiinalaiseen ajatteluun, tapoihin ja kiinalaisen kulttuurin erikoisuuksiin. Harjoitellaan kirjoittamaan lisää (yksinkertaistettuja) merkkejä ja suppeita viestejä. Kurssin lopussa oppilas osaa noin 100 kirjoitusmerkkiä. Harjoitellaan kirjoittamaan kiinankieltä tietokoneella (sekä pinyiniä että merkkejä).

3. Elämän tärkeitä asioita (KIB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Oppilas oppii kertomaan ihmissuhteistaan, kiinnostuksen kohteistaan ja harrastuksistaan. Kurssilla harjoitellaan kirjoittamaan lisää yleisimpiä kirjoitusmerkkejä. Kurssin lopussa oppilas osaa noin 250 kirjoitusmerkkiä. Tämän lisäksi opetellaan käyttämään kirjoitusmerkkisanakirjoja. Harjoitellaan yksinkertaistettujen kirjoitusmerkkien kirjoittamista ja omien lyhyiden kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaan.

4. Kulttuurikohtaamisia (KIB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien eroavuuksiin. Aihepiirit käsittelevät viestintää erilaisissa kohtaamistilanteissa Suomessa ja ulkomailla. Kirjoitusmerkkien käyttöä lisätään vähitellen. Hyödynnetään sekä perinteisiä että sähköisiä sanakirjoja ja sanastoja tekstien kirjoittamisessa ja lukemisessa.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (KIB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (KIB36)

Kurssilla painotetaan luetunymmärtämis- ja kuullunymmärtämisstrategioiden harjoittelua. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Jatketaan kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (KIB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (KIB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

4.3.4.6. Latina, B3-oppimäärä

Latinan opiskelu syventää yleistä kielitajua, laajentaa yleissivistystä, auttaa muiden kielten ja reaaliainesten opiskelussa sekä helpottaa sivistyssanojen ja eri alojen erityissanaston omaksumista. Kielen

opiskelun ohella tutustutaan antiikin ajan historiaan sekä tehdään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista länsimaiseen kulttuuriin.

Opetuksen tavoitteet

Latinan kielen B3-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- ymmärtää latinan kielen merkityksen erityisesti luonnontieteissä
- ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen
- oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa ja tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin
- osaa harjoitellun perussanaston ja keskeisiä rakenteita
- ymmärtää apuvälineitä käyttäen helppoa autenttista tekstiä, osaa poimia yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden perusteella.

Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvin osin vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Huomiota kiinnitetään opiskelijan edistymiseen kielitaidon eri osa-alueilla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

B3-oppimäärässä opiskellaan keskeinen muoto-oppi sekä pääpiirteitä sijamuotojen, aikamuotojen ja modusten käytöstä ja lauseenvastikkeista. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Kaikilla kursseilla opiskelijoita ohjataan vertaamaan antiikin ajan erilaisia ilmiöitä nykyajan vastaaviin sekä tekemään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista nykyisiin kulttuureihin ja latinan vaikutuksesta nykykieliin.

Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla.

Suoritusjärjestys:

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä, paitsi LB09 -kurssin suoritusajankohdan voi valita vapaasti.

Latinan ensimmäiset kurssit (1 – 3/4) ovat lähiopetusta ja myöhemmät voidaan toteuttaa verkkokursseina, itsenäisenä opiskeluna tai monimuoto-opiskeluna. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan toteutustapa. Latinan ylioppilaskoe on vaativa ja edellyttää vähintään kuuden kurssin rakenteiden hallintaa.

1. Ikkunat auki antiikkiin (LAB01)

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Pehdytään latinan kielen vaiheisiin.

2. Antiikin elämää (LAB02)

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työnteekoon antiikin aikaisessa kaupungissa.

3. Tietoa, taitoa ja taruperintöä (LAB03)

Tutustutaan roomalaisten harrastuksiin, roomalaisnuorten kasvatukseen ja koulunkäyntiin sekä antiikin kreikkalais-roomalaiseen tarustoon.

4. Rooman historian vaiheita (LAB04)

Tutustutaan pääpiirteittäin Rooman varhaishistoriaan ja siihen liittyviin taruihin, Rooman historian käännekohtiin ja Rooman kehittymiseen maailmanvallaksi.

5. Merkittäviä roomalaisia (LAB05)

Tutustutaan joihinkin Rooman historian kannalta merkittäviin henkilöihin.

6. Kulttuuriperintömme (LAB06)

Tutustutaan antiikin kulttuurin eri alueisiin ja tarkastellaan niiden merkitystä kulttuuriperinnössämme.

7. Viestejä menneisyydestä (LAB07)

Tarkastellaan antiikin kirjallisuuteen liittyviä tekstejä viestinnän näkökulmasta. Tutkitaan, mitä tekstit voivat kertoa roomalaisten elämästä ja suhtautumisesta elämän eri ilmiöihin.

8. Latinaa kautta vuosisatojen (LAB08)

Tutkitaan muokattujen tekstien ja helppojen autenttisten tekstinäytteiden avulla, miten latinaa on käytetty eri aikoina myöhäisantiikista meidän päiviimme asti.

Koulukohtainen syventävä kurssi

9. Luonnontieteiden latinaa (LAB09)

Opiskellaan luonnontieteiden ja matematiikan termejä, merkintätapoja ja tieteellisiä nimiä latinan kielien näkökulmasta. Ei edellytä ennakkotietoja latinan kielestä. Suositellaan luonnontieteen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoille sekä kaikille, jotka suunnittelevat luonnontieteiden tai lääketieteen opintoja. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.4. Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, yrittäjyydessä, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtyä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta. Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kurseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA02 → MAB02, MAA03 → MAB03, MAA06 → MAB07 ja MAA08 → MAB04 ja MAA10 → MAB05. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän paikallisia syventäviä tai paikallisia soveltavia kurseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyestä pitkään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Pitkän matematiikan arvosanat siirtyvät sellaisenaan korvattujen lyhyen matematiikan kurssien arvosanoiksi. Halutessaan opiskelija voi parantaa arvosanaa osallistumalla yhden kerran lyhyen matematiikan kurssikokeeseen. Jos lyhyessä matematiikassa ei ole korvaavuutta jollekin hyväksytysti suoritetulle pitkän matematiikan pakolliselle kurssille, korvautuu kyseinen kurssi soveltavana lyhyen matematiikan kurssina.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kurseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset kurssit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän paikallisiksi syventäviksi tai paikallisiksi soveltaviksi kurseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

4.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matemaatiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuisen ja kiehtovaan olemukseen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matemaatiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

Matematiikan lukio-opinnot aloitetaan yhteisellä opintokokonaisuudella. Sen tavoitteena on motivoida matematiikan lukio-opintoihin sekä antaa opiskelijalle käsitys omasta osaamisestaan ja auttaa matematiikan oppimäärän valitsemisessa.

Pakollinen kurssi

1. Luvut ja lukujonot (MAY01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- reaalityluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

Kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja mm. prosenttilaskennassa. Opitaan lukujonon käsite ja määritetään erityyppisiä lukujonoja. Lasketaan lukujonojen summia ja ratkaistaan niiden avulla erilaisia sovellusongelmia. Opitaan potenssiyhtälön ratkaiseminen logaritmien avulla.

4.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilemaan ja tutkimaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.
- osaa käyttää apunaan teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Suoritusjärjestys: Pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Pakollisten kurssien suoritusvaihtoehdot:

1. vaihtoehto (suositeltavin)

1. vuosi: MAY01, MAA02, MAA03, MAA04, MAA05

2. vuosi: MAA06, MAA07, MAA08, MAA09, MAA10

2. vaihtoehto

1. vuosi: MAY01, MAA02, MAA03, MAA04

2. vuosi: MAA05, MAA06, MAA07, MAA08, MAA09

3. vuosi: MAA10

Itsenäinen suoritus: Itsenäinen opiskelu ei ole matematiikassa suositeltavaa. Itsenäisestä suorituksesta sovitaan tapauskohtaisesti. Seuraavia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti: MAY00, MAY02, MAA19, MAA20, MAA21, MAA22

Pakolliset kurssit

2. Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- osaa ratkaista korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja muotoa $(a + b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat
- 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- 2. asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomiyhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

Kerrataan ja täydennetään polynomilaskennan taitoja. Opitaan ratkaisemaan polynomiyhtälöitä ja -epäyhtälöitä.

3. Geometria (MAA03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Käsitellään kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyviä geometrisia ongelmia. Harjoitellaan geometrista tietoa käsittelevien lauseiden perustelemista ja hyödyntämistä.

Vektorit (MAA04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen
- osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

Perehdytään vektorilaskennan perusteisiin. Opitaan käyttämään vektoreita käytännön sovelluksissa ja geometriassa, sekä kaksi- että kolmiulotteisessa koordinaatistossa.

5. Analyttinen geometria (MAA05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

Käsitellään pistejoukkojen yhtälöitä, erikoistapauksina suora, ympyrä ja paraabeli. Lisäksi harjoitellaan itseisarvoyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemista.

6. Derivaatta (MAA06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaali-epäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Opitaan ratkaisemaan rationaaliyhtälöitä ja -epäyhtälöitä. Tutustutaan käsitteisiin raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta. Tutkitaan derivaatan avulla polynomi- ja rationaalifunktioita sekä niihin liittyviä käytännön sovelluksia.

7. Trigonometriset funktiot (MAA07)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometristen funktioiden tutkimisessa ja trigonometristen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometristen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksiin
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometristen funktioiden derivaatat

Opitaan trigonometristen funktioiden perusominaisuudet ja derivaatat sekä ratkaistaan niihin liittyviä yhtälöitä.

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA08)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa potenssien laskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

Opitaan juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden perusominaisuudet ja derivaatat sekä ratkaistaan niihin liittyviä yhtälöitä ja sovellustehtäviä.

9. Integraalilaskenta (MAA09)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Määritetään integraalifunktioita ja sovelletaan määrättyä integraalia mm. pinta-alojen ja tilavuuksien laskemiseen.

10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Laaditaan ja tulkitaan tilastoja sekä opitaan laskemaan tilastollisia tunnuslukuja. Opitaan todennäköisyyksien laskusääntöjä sekä kombinatoriikan alkeita ja ratkotaan näiden avulla klassisen todennäköisyyden ongelmia. Tutustutaan todennäköisyysjakauman käsitteeseen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

Tutustutaan erilaisiin todistusmenetelmiin ja harjoitellaan todistamista. Perehdytään kokonaislukujen ominaisuuksiin ja jaollisuuteen mm. jakoyhtälön ja kongruenssin avulla. Suoritusjärjestys: aikaisintaan kurssin MAA04 jälkeen.

12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää algoritmista ajatteluaan
- osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

Tutustutaan algoritmeihin ja opitaan hyödyntämään niitä. Opitaan mm. ratkomaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti, määrittämään polynomin tekijät ja määrittämään numeerisesti muutosnopeutta. Suoritusjärjestys: Samanaikaisesti kurssin MAA08 kanssa tai sen jälkeen.

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovelustettävissä.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

Syvennetään differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemusta. Täydennetään integraalilaskennan taitoja ja hyödynnetään niitä mm. jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen. Tutkitaan lukujonojen raja-arvoja, sarjoja ja niiden summia. Suoritusjärjestys: Samanaikaisesti kurssin MAA10 kanssa tai sen jälkeen.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

14. Talousmatematiikka (MAA14)

Kurssin tavoitteena on antaa laskennallinen pohjan taloustiedon opiskeluun ja auttaa ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä. Kurssi on yhteinen lyhyen matematiikan kurssin MAB06 kanssa. Aiheina on mm. indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia. Suoritusjärjestys: yhteiskuntaopin kurssin YH2 jälkeen. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

15. Tilastollisia tutkimusmenetelmiä (MAA15)

Kurssin tavoitteena on antaa hyvät valmiudet ymmärtää ja käsitellä tilastoja. Näitä tilastollisia taitoja tarvitset lukio-opinnoissa, jatko-opinnoissa ja arkielämässä. Lähes kaikissa jatko-opinnoissa törmätään tilastollisiin menetelmiin. Suoritusjärjestys: kurssin MAA10 rinnalla tai sen jälkeen. Kurssi on yhteinen lyhyen matematiikan kurssin MAB09 kanssa. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

16. Funktioiden ja yhtälöiden jatkokurssi (MAA16)

Kurssi tavoitteena on syventää funktio- ja yhtälöoppia. Keskeinen sisältö: Kompleksiluvut, differentiaaliyhtälöt ja matriisilaskenta. Suoritusjärjestys: Kurssin MAA09 rinnalla tai sen jälkeen. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

17. Salausmenetelmät (MAA17)

Kurssilla tavoitteena on tutustua salausmenetelmien perusteisiin. Keskeiset sisällöt mm.: Caesar-salaus, Affiinijärjestelmä, Vigenéren järjestelmä, salakirjoitus matriiseilla, julkisen avaimen salakirjoitus (RSA- menetelmä ja Selkäreppuongelmajärjestelmä). Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

18. Pitkän matematiikan abikurssi (MAA18)

Tavoitteena vahvistaa pakollisissa kursseissa hankittuja tietoja ja taitoja sekä valmentautua pitkän matematiikan ylioppilaskoetta varten. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H..

19. Matriisit ja differentiaaliyhtälöt (MAA19)

Kurssin tavoitteena on syventää matriisi ja differentiaaliyhtälöiden osaamista. Kurssilla käsitellään matriisilaskentaa ja differentiaaliyhtälöitä. Matriisilaskennassa käydään läpi peruslaskutoimitukset ja -käsitteitä sekä matriisien hyödyntämistä esim. yhtälöryhmien ratkaisemisessa. Ratkotaan monipuolisesti erilaisia differentiaaliyhtälöitä. Kurssi on tarkoitettu luonnontieteellisen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoille. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H..

20. Matemaattinen mallintaminen (MAA20)

Kurssin tavoitteena on perehtyä matemaattiseen mallintamiseen. Esitetään ympärillämme tapahtuvia ilmiöitä matematiikan kielellä, jolloin niitä voidaan tutkia ja analysoida tarkemmin matematiikan tarjoamilla työkaluilla. Esimerkkeinä ovat peto - saalis-malli ja tautiepidemian dynamiikka. Kurssilla käytetään apuna matemaattisia ohjelmistoja. Esitetietovaatimuksena MAA19. Kurssi on tarkoitettu luonnontieteellisen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoille. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

21. Lukiomatematiikan johdantokurssi (MAA21)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa perusopetuksessa saavutettuja taitoja. Kerrataan ja täydennetään peruskoulussa opittuja asioita. Kurssia suositellaan niille uusille opiskelijoille, joilla on ollut jonkinasteisia vaikeuksia peruskoulun matematiikan opinnoissa. Kurssi voi olla yhteinen lyhyen matematiikan kanssa. Arviointi: numeroarviointi. Suoritusjärjestys: ennen MAA01 -kurssia.

22. Tietokoneen hyödyntäminen matematiikan opiskelussa (MAA22)

Lukuvuoden aikana harjoitellaan tietokoneen monipuolista hyödyntämistä matematiikan tehtävien ratkaisussa. Opiskelija voi osallistua opetukseen tarvitsemana ajankohtana. Kurssisuorituksen saamiseksi edellytetään tarvittava määrä lähiopetusta ja kurssitöitä. Arviointi: suoritettu/hylätty.

23. Pitkän matematiikan kertauskurssi 1 (MAA23)

Kurssilla tarjotaan yksilöllistä opastusta pitkän matematiikan kurssien MAA02, MAA03 ja MAA04 harjoitustehtävien ratkomisessa sekä tarpeen vaatiessa kerrataan oppituntien aikana käytyä teoriaa. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Lisäksi opiskelija saa mahdollisuuden korottaa jonkin yllä mainitun kurssin arvosanaa. Arviointi: suoritettu/hylätty

24. Pitkän matematiikan kertauskurssi 2 (MAA24)

Kurssilla tarjotaan yksilöllistä opastusta pitkän matematiikan kurssien MAA06, MAA07 ja MAA08 harjoitustehtävien ratkomisessa sekä tarpeen vaatiessa kerrataan oppituntien aikana käytyä teoriaa. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Lisäksi opiskelija saa mahdollisuuden korottaa jonkin yllä mainitun kurssin arvosanaa. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

Lyhyt matematiikka suuntautuu painotetusti käytännönläheiseen matematiikkaan. Kursseilla opiskellaan matematiikan perustaidot ja saadaan riittävä yleissivistävä pohja jatko-opinnoille. Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa käyttää apunaan teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen

- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Suoritusjärjestys: Pakolliset kurssit suositellaan opiskeltavaksi numerojärjestyksessä. Seuraavat kaksi poikkeusta ovat mahdollisia:

MAB05 voi suorittaa kurssin MAY01 jälkeen.

MAB06 voi suorittaa kurssin MAB04 jälkeen.

3. vuoden syksyllä ylioppilaskokeen kirjoittaville suositeltava aikataulu:

1. vuosi: MAY01, MAB02, MAB03

2. vuosi: MAB04, MAB05, MAB06

3. vuoden keväällä ylioppilaskokeen kirjoittaville suositeltava aikataulu:

1. vuosi: MAY01, MAB02

2. vuosi: MAB03, MAB04, MAB05

3. vuosi: MAB06

Itsenäinen suoritus: Itsenäinen opiskelu ei ole matematiikassa suositeltavaa. Itsenäisestä suorituksesta sovitaan tapauskohtaisesti. Seuraavia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti: MABY11, MAB12, MABP1, MABP2.

Pakolliset kurssit

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomi yhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Tutkitaan suureiden välistä lineaarista riippuvuutta ja verrannollisuutta. Muotoillaan ongelmia yhtälöiksi ja ratkaistaan yhtälöitä sekä graafisesti että algebrallisesti. Tulkitaan ja arvioidaan ratkaisuja.

3. Geometria (MAB03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus

- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

Käsitellään kuvioden yhdenmuotoisuutta, suorakulmaisen kolmion trigonometriaa ja Pythagoraan lausetta. Määritetään kuvioden pinta-aloja sekä kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia. Tutustutaan geometrian menetelmien käyttöön koordinaatistossa.

4. Matemaattisia malleja (MAB04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

Tutkitaan lineaarisia ja eksponentiaalisia malleja. Opitaan ratkaisemaan potenssiyhtälöitä sekä opitaan ratkaisemaan eksponenttiyhtälöitä logaritmin avulla. Lisäksi opitaan käyttämään lukujonoja matemaattisina malleina.

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

Opiskellaan tilastojen tulkintaa ja kriittistä analysointia. Perehdytään tilastollisten aineistojen käsitteilyn vaiheisiin ja tutustutaan todennäköisyyden käsitteeseen kombinatoriikan ja todennäköisyyden laskusääntöjen avulla.

6. Talousmatematiikka (MAB06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Kurssi antaa laskennallisen pohjan taloustiedon opiskeluun ja auttaa ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä. Aiheina ovat mm. indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Matemaattinen analyysi (MAB07)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

Tutkitaan polynomifunktioiden muutoksia derivaatan avulla, sekä määritetään polynomifunktioiden suurimpia ja pienimpiä arvoja. Suoritusjärjestys: kurssin MAB04 jälkeen.

8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB08)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan
- osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

Vahvistetaan ja monipuolistetaan tilastojen käsittelytaitoja. Keskeisinä sisältöinä ovat normaalijakauma, toistokoe, binomijakauma ja luottamusvälin käsite. Suoritusjärjestys: kurssin MAB05 jälkeen

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kaikki koulukohtaiset kurssit arvioidaan numeroarvosanoin, paitsi hylätty H-merkinnällä.

9. Tilastollisia tutkimusmenetelmiä (MAB09)

Kurssi tavoitteena on antaa hyvät valmiudet ymmärtää ja käsitellä tilastoja. Näitä tilastollisia taitoja tarvitaan lukio-opinnoissa, jatko-opinnoissa ja arkielämässä. Kurssi on yhteinen pitkän matematiikan kurssin MAA15 kanssa. Suoritusjärjestys: kurssin MAB08 jälkeen.

10. Lyhyen matematiikan abikurssi (MAB10), aikuislinjalla syventävä (MAB09)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa pakollisissa kursseissa hankittuja tietoja ja taitoja sekä valmentaudutaan lyhyen matematiikan ylioppilaskoetta varten.

11. Lukiomatematiikan johdantokurssi (MAB11), aikuislinjalla syventävä (MAB10)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa perusopetuksessa saavutettuja taitoja. Kerrataan ja täydennetään peruskoulussa opittuja asioita. Kurssia suositellaan niille uusille opiskelijoille, joilla on ollut jonkinasteisia vaikeuksia peruskoulun matematiikan opinnoissa. Kurssi voi olla yhteinen pitkän matematiikan lukioden kanssa. Arviointi: numeroarvostelu. Suoritusjärjestys: ennen MAB01-kurssia.

12. Tietokoneen hyödyntäminen matematiikan opiskelussa (MAB12)

Lukuvuoden aikana harjoitellaan tietokoneen monipuolista hyödyntämistä matematiikan tehtävien ratkaisussa. Opiskelija voi osallistua opetukseen tarvitsemanaan ajankohtana. Kurssisuorituksen saamiseksi edellytetään tarvittava määrä lähiopetusta ja kurssitöitä. Arviointi: suoritettu/hylätty.

MABP1 ja MABP2 Lyhyen matematiikan pajakurssit

Kursseilla opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa mikä tahansa lyhyen matematiikan pakollinen kurssi, josta hänellä on entuudestaan hylätty arvosana.

MAY01 ja MAB02-kursseista järjestetään pienryhmäopetusta tukea tarvitseville. Nämä ryhmät ovat merkitty T-tunnuksella

4.4.4. Luonnontieteellinen suuntautumisvaihtoehto

Luonnontieteellisen suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on tarjota edistyneemmille opiskelijoille lisähaastetta matemaattis-luonnontieteissä, ja siten antaa paremmat valmiudet jatko-opintoihin. Opinnoissa painotetaan oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia. Opiskelua rikastuttavat myös opetuksen perustuminen kokeelliseen työskentelyyn, vuosittain toteutettavat kansainväliset projektit sekä korkeakouluihin ja yliopistoihin ja yrityksiin toteutettavat vierailut. Opinto-ohjauksen toisella kurssilla (OP02) opiskelija voi keskittyä matemaattis-luonnontieteellisen alan jatkokoulutusvaihtoehtojen tarkasteluun.

Kaikki luonnontieteellisen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijat aloittavat pitkällä matematiikalla. Pakollisten kurssien lisäksi pitkästä matematiikasta valitaan valtakunnalliset syventävät kurssit MAA11 – MAA13 ja koulukohtaiset syventävät kurssit MAA19 ja MAA20. Lisäksi opiskelija voi halutessaan valita koulukohtaisia pitkän matematiikan syventäviä kursseja MAA14 - MAA18.

Pitkän matematiikan lisäksi opiskelija valitsee toiseksi pakolliseksi pääaineeksi fysiikan, kemian tai biologian. Pakollisten kurssien lisäksi pääaineesta suoritetaan ainakin seuraavat syventävät kurssit:

Fysiikka: FY02 – FY07

Kemia: KE02 – KE05

Biologia: BI03 – BI05

Lisäksi jokaisen tulee valita vähintään kaksi kurssia seuraavista: FY08, FY10, FY11, FY12, FY13, KE06, BI06, BI07, BI08, BI10, BI11, GE06, TO1BIK. Kaikkia kursseja ei tarjota joka vuosi.

Erityisesti luonnontieteen suuntautumisvaihtoehtoon opiskelijoille suunnatut kurssit on merkitty L-tunnuksin, esimerkiksi BI01.L. Luonnontieteen opiskelijoille suunnatuista ryhmistä tiedotetaan lukuvuosittain erikseen.

4.5. Biologia

Biologian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus lisää ymmärrystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Biologian opetuksen tarkoituksena on lisäksi herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin. Biolo-

gian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksestä.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Opetuksen tuella opiskelija myös ymmärtää evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia, kuten geeniteknologiaa, hyödynnetään monin tavoin maataloudessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opetus myös ohjaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologista tietoa voidaan hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa tehdään yhteistyötä erityisesti terveystiedon, mutta myös muiden oppiaineiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiaa koskevien uutisten seuraamiseen
- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa
- ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratorioissa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävästä kehityksestä välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisesti omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä laatimalla yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Suoritusjärjestys: BIO1 kurssi on suoritettava ennen muita kursseja. Muiden kurssien suoritusjärjestys: BIO3 tulee olla suoritettu ennen BIO5-kurssia. BIO4 ja BIO5 tulee olla suoritettuina ennen BIO6-kurssia.

Suosittelun suoritusjärjestys:

1. vuosi BI01 BI02 BI03 BI12
2. vuosi BI04 BI05 BI07 GE06
3. vuosi BI06 BI08 BI09

Teemakursseja (TO1BIK, TO1TKI, TO2AGI, TO2PAI, YTK19) suositellaan suoritettavaksi 2 ja 3 vuoden aikana. Luonnontieteen suuntautumisen kurseja suositellaan kaikille biologian opiskelijoille 2 ja 3 vuoden aikana.

Itsenäinen opiskelu: Itsenäisesti ei voi suorittaa BI07, BI09, BI11- kurseja. BIO3-, BIO5- ja BIO6-kurseja ei suositella itsenäisesti suoritettaviksi.

Pakolliset kurssit

1. Elämä ja evoluutio (BI01)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologisen tiedon esittäminen mallien avulla

Solu elämän perusyksikkönä

- elämän syntyvaiheet
- solujen rakenne ja energiatalous
- DNA ja geenien ilmeneminen

Eliön elinkaari

- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu
- kasvu, kehittyminen ja kuolema

Evoluutio

- luonnonvalinta ja sopeutuminen
- lajien syntyminen ja häviäminen
- eliökunnan sukupuu

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

2. Ekologia ja ympäristö (BI02)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologisiin ympäristöongelmiin.

Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestävän elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämisprojektin.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset
- ekosysteemien rakenne ja palautuvuus
- aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- luonnon monimuotoisuus
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset
- luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat
- aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Kohti kestävää tulevaisuutta

- ekosysteemipalveluiden merkitys
- ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä

Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämisprojekti

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Solu ja perinnöllisyys (BI03)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä
- syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin
- tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita
- arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

- miten soluja tutkitaan
- solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö

Eliöt rakentuvat soluista

- biomolekyylit
- tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta
- DNA:n ja RNA:n rakenne
- proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle
- mutaatiot ja mutageenit

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

4. Ihmisen biologia (BI04)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveydelle. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia
- osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan
- ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

- ravintoaineet ja ruoansulatus
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö ja hengityksen säätely

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- hermosto ja aistit
- umpirauhaset ja hormonit
- lämmönsäätely
- kemiallinen tasapaino
- elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- perimän ja ympäristön merkitys

Ihmiselimistön toimintaa mittaava tutkimus

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimestön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

5. Biologian sovellukset (BI05)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestävä tulevaisuutta
- ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Geeniteknologian sovellukset ja merkitys

- geenitekniikan menetelmät
- genomitieto
- mikrobit geeniteknologiassa

Kasvi- ja eläinjalostus

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

6. Ihmisen elämänskaari (BI06)

Kurssin tavoitteena on luoda kokonaiskuva biologisesta elämänskaaresta hedelmöityksestä kuolemaan. Keskeiset sisällöt: hedelmöitys, yksilönkehityksen säätely, raskausaika, syntymä, lapsuus, murrosikä, aikuisikä, vanheneminen ja kuolema. Opiskellaan myös perimän ja ympäristön merkitystä tautien ja terveyden näkökulmasta mm. syöpä, kansantaudit, suomalainen tautiperimä. Syvennetään immuunipuolustuksen mekanismeja ja niihin liittyviä häiriöitä. Kurssin teemojen käsittelyssä huomioidaan ajankohtaisia tutkimustuloksia ja biotrendejä. Kerrataan perusasiat ja perustehtävättyypit risteytyksistä ja syvennetään risteytystehtäviä (käydään mm. dihybridiristeytykset ja kytkentätehtävät). Kurssin alussa sovitaan käytettävät arviointimenetelmät. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

7. Biologian työkurssi (BI07)

Kurssin tavoitteena on havainnollistaa ja syventää pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä laboratoriossa tehtävien tutkimusten avulla. Kurssi perehdyttää opiskelijat kokeellisen laboratoriotyöskentelyn perusteisiin. Kurssilla opitaan kasvattamaan ja käsittelemään erilaisia elollisia organismeja (esim. homeita, bakteereita, kasveja, eläimiä). Tutkitaan eliöiden anatomista rakennetta ja toimintaa. Biologisen tutkimuksen yleiset menetelmät, mm. preparaattien valmistus, mikroskopointi ja erilaiset kemialliset sekä biologiset tutkimusmenetelmät tulevat tutuiksi. Kurssin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota tuntiaktiivisuuteen ja laborointitaitoihin. Kurssiin liittyy lisäksi kirjallisten raporttien kirjoittamista. Kurssin aikana tehdään mahdollisesti vierailuja. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

8. Maapallon ja Suomen ekosysteemit (BI08)

Kurssin tavoitteena on syventää maapallon ja Suomen erilaisten ekosysteemien tuntemusta. Aiheita lähestytään sekä biologisesta että maantieteellisestä näkökulmasta. Kurssin aikana luodaan yleiskuva maailmanlaajuisista ekosysteemeistä sekä paneudutaan syvällisesti ja monipuolisesti yhteen maapallon ja yhteen Suomen alueeseen ja niiden biomeihin: maaperään, ilmastoon, kasvillisuuteen, eläimistöön, ihmisiin, ympäristöongelmiin ja niiden hoitoon. Alueet valitaan kurssin alussa. Kurssi arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön, kurssin aikana palautettavilla suoritettavilla tehtäväkokonaisuuksilla.. Kurssia suositellaan erityisesti myös maantieteen kirjoittajille. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

9. Biologian abikurssi (BI09)

Kurssin tavoitteena on valmentautua ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla luodaan yleiskuva biologiasta ja liitetään eri kursseilla käsitellyt aiheet osaksi laajaa kokonaisuutta. Kerrataan, syvennetään ja laajennetaan biologian pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskeisiä sisältöjä sekä harjoitellaan biologian reaalikokeen erilaisiin kysymyksiin vastaamista. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

10. Eläinten käyttäytyminen (BI10)

Kurssin tavoitteena on syventää tietämystä etologiasta eli eläinten käyttäytymisestä. Kurssin keskeisiä aihealueita ovat eläinten peritty, opittu, sosiaalinen ja lisääntymiskäyttäytyminen sekä signaalit. Kurssiin liittyy vierailuja.. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Kurssia suositellaan esimerkiksi biologiasta kiinnostuneille lemmikkien omistajille. Luonnontieteellisen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoilla on etuoikeus päästä kurssille. Kurssi tarjotaan joka toinen lukuvuosi. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

11. Mikrobiologia ja terveys (BI11)

Kurssin tavoitteena on syventää BI05-kurssin tietoja mm. taudinaiheuttaja- ja hyötymikrobeista sekä tehdään mikrobiologian laboratoriotöitä. Kurssilla perehdytään mikrobien merkitykseen elintarvikkeiden tuotannon ja käytön näkökulmasta. Lisäksi kurssilla käsitellään ravinnon ja elintapojen vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Perehdytään myös terveyden ja hyvinvoinnin trendeihin ja arvioidaan niitä biologisesta näkökulmasta. Kurssin aikana tehdään mahdollisesti vierailuja. Luonnontieteellisen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoilla on etuoikeus päästä kurssille. Kurssi tarjotaan joka toinen lukuvuosi. Arviointi: suoritettu/hylätty.

12. Lajintuntemus (BI12)

Kurssin tavoitteena on syventää elinympäristöjen ja lajien tuntemusta sekä kehittää opiskelijan tietojen ja viestintätekniikan taitoja. Kurssilla tunnistetaan yhteensä n. 75 eri lajia, joista laaditaan digikokoelma. Kurssista saa suoritusmerkinnän tai pyydettyessä arvosanan. Kurssi toteutetaan itsenäisesti keuhalla verkko-opintoina. Kurssia suositellaan kaikille biologiasta ja valokuvauksesta kiinnostuneille.

4.6. Maantiede

Maantieteen opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja antaa hänelle valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä nii-

den ratkaisumahdollisuuksia. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössä, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua ekososiaalisesti sivistyneeksi kansalaiseksi.

Nuorten elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Tutkiva lähestymistapa auttaa opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä, paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinassa ja visuaalisessa esittämisessä. Geomedialla tarkoitetaan karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden, kirjallisten lähteiden, median, suullisten esitysten sekä muiden maantieteellisten tiedonhankinta- ja esitystapojen monipuolista käyttöä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia. Opetuksessa hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä sekä verkkoympäristöjä.'

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomedialla tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa
- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisesti, alueellisesti ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävä kehitystä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen tutkielman tai projektituotoksen,

kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Suoritusjärjestys: GE01- kurssi on suoritettava ennen muita kursseja. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys:

1. vuosi GE01 GE02 GE03
2. vuosi GE04 GE06 GE08
3. vuosi GE05 GE07

Teemakursseja (TO1BIK, TO1IKK, TO1TKI, TO2AGI, TO2PAI, YTK19) suositellaan suoritettavaksi 2 ja 3 vuoden aikana.

Itsenäinen opiskelu: Itsenäisesti ei voi suorittaa GE07- ja GE08 – kursseja.

Pakollinen kurssi

1. Maailma muutoksessa (GE01)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurs- sin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialu- eita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hah- mottaa ja tutkia maailmaa
- tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittynei- syyden näkökulmasta
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdolli- suudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestävässä kehityksen mukaisesti
- osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- maantieteelliset tutkimustaidot ja geomedia
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautumi- nen

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautu- minen ja sopeutuminen

- ilmastomuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet

Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset

- inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kursin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Sininen planeetta (GE02)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedialla hyväksi käyttäen
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys

- ilmakehän rakenne ja tuulet
- sateet
- meriveden liikkeet
- sää ja sen ennustaminen
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- arvokkaat luonnonmaisemat

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

3. Yhteinen maailma (GE03)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedialla hyväksi käyttäen
- osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin
- tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla
- ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen peruskäsitteet
- geomedia ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusmenetelmät
- miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Alkutuotanto ja ympäristö

- kestävä maa-, kala- ja metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- maankäyttö, keskukset ja periferiat
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla

Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

4. Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE04)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomedialla maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla

- tuntee maailmanlaajuisia kehitystrendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- ymmärtää kestävä kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- osaa käyttää geomedian maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävä kehityksen edistämisessä

Geomedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävä kehityksen sitoumukset

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomedian hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalien tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomedian hyväksi käyttäen

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Maailman kehittyneisyyserot (GE05)

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelija erilaisiin tapoihin jakaa maailmaa, globalisaatioon, kehittyneisyyden eroihin, kehitysmaiden erityisongelmiin, niiden ratkaisumahdollisuuksiin ja tulevaisuuteen maantieteellisestä näkökulmasta. Aihepiirit vaihtelevat vuosittain. Kurssilla käytetään vaihtelevia työskentelymuotoja ja sen suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla. Kurssilla ei ole koetta vaan sillä tehdään kurssityö/-töitä. Kurssiin voi sisältyä vierailevia luennoitsijoita ja vierailuita. Arviointi: suoritettu/hylätty

6. Terveysmaantieteen kurssi (GE06)

Kurssin tavoitteena on tutustua monipuolisesti terveyden ja sairauden tutkimiseen maantieteellisestä näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan myös käsiteltävien sairauksien, esim. malarian, HIV:n, allergioiden, biologiseen taustaan. Keskeisiä aihealueita ovat: a) Terveyden ja sairauden alueelliset piirteet Suomessa ja maailmalla, b) sairaudet leviämislähtöisinä ja niiden leviämisen mallintamisen merkitys. c) epidemiat ja pandemiat ennen ja nyt sekä trooppiset taudit. Kurssi on hyödyllinen maantieteen, biologian, terveystiedon ja historian opiskelun kannalta. Kurssilla ei ole koetta, vaan kurssin alussa sovitetaan suoritukseen vaadittavat työt. Jos osallistujamäärä jää alle kahdentoista, kurssi tarjotaan verkko-kurssina. Arviointi: suoritettu/hylätty.

7. Maantieteen abikurssi (GE07)

Kurssilla tavoitteena on valmentautua maantieteen ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla kerrataan ja syvennetään valtakunnallisten kurssien keskeisiä aihepiirejä. Lisäksi nivelletään muiden maantieteen kurssien aihepiirejä pakollisten kurssien tietoinekseen ja harjoitellaan esseevastausten kirjoittamista. Tulkitaan ja tehdään erilaisia karttoja, diagrammeja ja tilastollista aineistoa ja valmistaudutaan näin maantieteen reaalikokeeseen. Abikurssilla pyritään myös perehdyttämään opiskelijaa erilaisiin opiskelumenetelmiin, jotka helpottavat laajan poikkitieteellisen tietoineksen omaksumista. Arviointi: numeroarvostelu, hylätty = H.

8. Suomen maantiede (GE08)

Kurssin tavoitteena on tutustua Suomen maankamaraan ja sen historiaan, jääkauden vaiheisiin ja vai-
kutuksiin sekä Suomessa vaikuttaviin eksogeenisiin ilmiöihin. Tutkitaan myös Suomen luontotyyppejä
ja maisema-alueita. Tehdään käytännön kenttätutkimuksia Järvenpäässä tai lähialueella. Arviointi:
suoritettu/hylätty

4.7. Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä
osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä joka-
päiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksi-
aan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiik-
kaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja
tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fy-
siikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvin-
voinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ym-
päristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää
niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havain-
not ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi
kokonaisuudeksi kohti fysiikan teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus
ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin,
vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintätekno-
logiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimi-
sessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan
tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden
luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteis-
työn taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun ede-
tessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen
osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden koh-
taamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelä-
mässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanrat-
kaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden te-
kemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsennettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Suoritusjärjestys: FY01-kurssi suoritetaan ensimmäisenä. FY02-FY07 kurssit suositellaan suoritettavan numerojärjestyksessä. FY02 ja FY03 –kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Kurssien suositeltava suositusjärjestys:

Vaihtoehto 1: fysiikan kirjoitus 3. opintovuoden syksyllä

1. vuosi FY01 FY02 FY03 FY04
2. vuosi FY04 FY05 FY06 FY07 FY08
3. vuosi FY09

Vaihtoehto 2: fysiikan kirjoitus 3. opintovuoden keväällä

1. vuosi FY01 FY02 FY03 FY04
2. vuosi FY04 FY05 FY06 FY07
3. vuosi FY07 FY08 FY09

Itsenäinen opiskelu: fysiikan kurssia ei voi tehdä itsenäisesti ensimmäisellä kerralla.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista
- osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi

Kurssilla tutkitaan jokapäiväisiä ilmiöitä ryhmissä ja itsenäisesti oppien mallintamaan niitä monipuolisesti kokeellisten tutkimusten perusteella. Tutkimuksen suunnittelu, toteutus, graafinen esitystapa sekä tulosten tulkitsemaan kehittyvät. Keskeinen painopistealue on mekaniikka, etenkin etenevän liikkeen mallintaminen. Lisäksi tutustutaan perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin sekä aineen rakenteeseen. Kurssiin kuuluu kokeellinen kotitehtävä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Lämpö (FY02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuissa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopissa ja lämmön siirtymissuunta
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

Syvennetään energiaa ja lämpöä koskevien käsitteiden ja periaatteiden osaamista sekä niihin liittyvän teknologian ymmärtämistä. Tarkastellaan aineen termodynaamiseen tilaan liittyviä ilmiöitä sekä lämpöopin pääsääntöjä luonnon prosessien selittäjinä. Syvennetään kokeellisen menetelmän hallintaa.

3. Sähkö (FY03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- harjaantuu matemaattisessa mallintamisessa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

Syvennetään yläkoulussa opittua sähköön liittyvien ilmiöiden, käsitteiden ja tekniikan hallintaa. Tutkitaan erilaisia virtapiirejä, tutustutaan mittaustekniikkaan ja perehdytään sähköturvallisuuteen. Opitaan käyttämään yleismittaria jännitteen, sähkövirran, resistanssin ja kapasitanssin mittaamiseen. Tehdään paljon kokeellisia oppilastöitä.

4. Voima ja liike (FY04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymlaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymlaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

Syvennetään mekaniikan eri osa-alueiden hallintaa. Pääpaino on erilaisten vuorovaikutusten mallintamisessa dynamiikassa sekä statiikassa. Kurssilla tutkitaan kokeellisesti mm. kitkaa, törmäyksiä ja momenttien vaikutusta kappaleen tasapainoon. Lisäksi käsitellään mekaanisen energian säilymistä eri tilanteissa.

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmiönä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

Opiskellaan värähtely- ja aaltoliikkeen perusteita tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä sekä perehdytään niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin. Kurssilla käsitellään tasaista ympyräliikettä ja gravitaatiovuorovaikutusta. Opiskelumenetelmänä käytämme mm. tutkivia oppilastoita.

6. Sähkömagnetismi (FY06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen

Tutkitaan kokeellisesti sähkömagneettisia ilmiöitä (kestomagneetin magneettikenttä, suoran virtajohdimen ja käämin magneettikenttä), varatun hiukkasen liikettä magneettikentässä, sähkömagneettista induktiota sekä sähköenergian tuottamista ja siirtämistä. Lisäksi tarkastellaan sähkömagneettisen säteilyn spektriä ja valon käyttäytymistä aineen rajapinnassa. Syvennetään näihin liittyvän käsitteistön hallintaa. Teemme kurssilla oppilastoita.

7. Aine ja säteily (FY07)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinen energia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

Tutustutaan kvantittumiseen, aaltohiukkasdualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin. Perehdytään atomi- ja ydinfysiikan perusteisiin sekä ionisoivan säteilyn syntyyn ja vaikutuksiin. Tutkitaan opilastyönä säteilyn heikkenemistä eri materiaaleissa ja määritetään radioaktiivisen isotoopin puoliintumisaika ja Planck'n vakio. Perehdytään säteilyturvallisuuteen ja säteilyn hyötykäyttöön.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

8. Syventävää mekaniikkaa(FY08)

Kurssilla tavoitteena on syventää kurssien FY04 ja FY05 tietoja. Keskeinen sisältö on jäykän kappaleen mekaniikka. Kurssilla tutkitaan kokeellisten mittausten avulla pyörimisliikkeen kinematiikkaa, dynamiikkaa ja heittoliikettä. Lisäksi tutustutaan gravitaation matemaattiseen mallintamiseen. Arviointi: numeroarviointi, hylätty = H.

9. Fysiikan abikurssi (FY09)

Kurssin tavoitteena on valmentautua fysiikan ylioppilaskokeeseen. Kurssilla kootaan yhteen ja kerrataan eri fysiikan osa-alueet, ja muodostetaan kokonaiskuva fysiikasta. Syvennetään fysiikan eri osa-alueiden osaamista laskennallisella tasolla. Pyritään antamaan valmiudet ylioppilaskirjoituksiin, pääsykokeisiin ja jatko-opintoihin. Arviointi: numeroarviointi, hylätty = H.

10. Hiukkaskiihdyttimet ja -ilmaisimet (FY10)

Kurssin tavoitteena on perehtyä hiukkaskiihdyttimien ja -ilmaisimien toimintaan, sekä niillä tehtäviin mittauksiin ja havaintoihin. Kurssilla suoritetaan opintokäynti Helsingin yliopiston kiihdytinlaboratorioon tai Jyväskylän syklotronilaboratorioon. Kurssiin liittyy tiedematka Cernin tutkimuskeskukseen. Opintomatka(t) on osin tai kokonaan opiskelijalle maksullinen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

11. Avaruus ja teknologia (FY11)

Kurssin tavoitteena on perehtyä satelliittien lähettämiseen kiertoradalle, rakettitekniikkaan sekä avaruusaseman toimintaan. Tutustutaan tähtitieteen tutkimusmenetelmiin ja niillä saataviin tietoihin. Tehdään opintokäynti tähtitieteen tutkimuslaitokseen. Kurssiin sisältyy tiedeleimatka observatorioon. Opintomatka(t) on osin tai kokonaan opiskelijalle maksullinen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

12. Avaruussää (FY12)

Kurssin tavoitteena on perehtyä avaruusiilmiöihin ja Maan ionikehän olosuhteisiin, sekä syihin, jotka vaikuttavat avaruuden sääilmiöihin. Suoritetaan opintokäynti Ilmatieteen laitokselle, Nurmijärven observatorioon ja Aalto-yliopiston avaruustekniikan laboratorioon. Kurssiin liittyy tiedeleirimatka avaruussäätä tutkivalle asemalle. Opintomatka(t) on osin tai kokonaan opiskelijalle maksullinen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

13. Fysiikan kansainvälinen projekti (FY13)

Kurssin tavoitteena on syventää näkemystä fysiikan hyödyntämisestä yhteiskunnassa ja työelämässä ja jatko-opinnoissa, Kurssi toteutetaan yhteistyöprojektina yhden tai useamman Järvenpään lukion yhteistyökoulun kanssa. Valitun aiheen mukaan kurssiin liittyy opintokäyntejä, projektityö ja-matka. Opintomatka(t) on osin tai koonaan opiskelijalle maksullinen. Arviointi: suoritettu /hylätty.

4.8. Kemia

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan kemiaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi

voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Suoritusjärjestys: Kurssit KE01, KE02 ja KE03 on suoritettava numerojärjestyksessä ja ne on suoritettava ennen kursseja KE04 ja KE05, joiden suoritusjärjestyksestä voi poiketa. Biologian kanssa yhteistyössä järjestettävälle Biokemian kurssille (TO1BIK) sekä kemian laboriokurssille (KE06), voi osallistua, kun kemian kurssit KE01 ja KE02 on suoritettu.

Suosittelut suoritusjärjestys: kemian kirjoitus 3. opintovuoden syksyllä

1. vuosi KE01 KE02 KE03 KE06
2. vuosi KE03 KE04 KE05 KE06 TO1BIK
3. vuosi KE07

Suosittelut suoritusjärjestys: kemian kirjoitus 3. opintovuoden keväällä

1. vuosi KE01 KE02 KE06
2. vuosi KE03 KE04 KE06 TO1BIK
3. vuosi KE05 KE07 TO1BIK

Itsenäinen opiskelu: ensimmäisellä kerralla kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kaikkiin kursseihin liittyy keskeisenä osana laboratoriotöiden tekeminen.

Pakollinen kurssi

1. Kemiaa kaikkialla (KE01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen erilaisia kemian ilmiöitä sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia
- aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

Muodostetaan kuva kemian yhteiskunnallisesta merkityksestä nykyaikana. Opitaan havainnoimaan ja selittämään ilmiöitä, tekemään johtopäätöksiä sekä soveltamaan opittua tietoa jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä. Tutkitaan aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä käyttämällä erilaisia kokeellisia menetelmiä, malleja, taulukoita, järjestelmiä ja tietolähteitä. Keskeisiä sisältöjä ovat alkuaineiden jaksollinen järjestelmä, atomin rakenne, alkuaineiden ja yhdisteiden kemialliset sidokset ja ominaisuudet.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (KE02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpi yhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla
- avaruus rakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus
- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

Opitaan, mikä merkitys kemialla on ympäristön hyvinvoinnin ja ihmisen terveyden kannalta. Kurssin pääpaino on orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpi yhdisteiden rakenteiden kuvaamisessa erilaisilla malleilla. Yhdisteiden rakenne- ja stereoisomeerien sekä ominaisuuksien välisiä yhteyksiä tutkitaan käyttämällä mm. tieto- ja viestintäteknologiaa rakenteiden mallintamisen ja spektroskooppisten menetelmien välineinä. Perehdytään ainemäärän käsitteeseen valmistamalla ja tutkimalla pitoisuuksiltaan tarkkoja liuoksia.

3. Reaktiot ja energia (KE03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki
- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

Opitaan, mikä merkitys kemialla on ympäristön ja yhteiskunnan erilaisissa energiaratkaisuissa. Tarkastellaan kemiallisen reaktion energianmuutoksia sekä kokeellisesti että teoreettisesti energian häviämättömyyttä, sidosenergioita ja Hessin lakia soveltaen. Perehdytään aineen häviämättömyyttä noudattaen kemiallisen reaktioyhtälön kirjoittamiseen ja sen yksinkertaiseen laskennalliseen käsittelyyn eri olomuodon aineita tarkastellen. Käytetään titrausmenetelmää aineen kvantitatiivisessa analysoinnissa ja opitaan reaktioyhtälön merkitys tutkimustulosten käsittelyssä.

4. Materiaalit ja teknologia (KE04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

- atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä
- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu
- yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

Opitaan, mikä merkitys kemialla on erilaisissa materiaaliratkaisuissa ja teknologian sovelluksissa. Kursilla tarkastellaan metallien ja polymeerien ominaisuuksia, käyttöä ja elinkaarta, hyödyntäen niiden analysoinnissa kokeellisia menetelmiä, erilaisia malleja ja taulukoita. Perehdytään atomin elektronirakenteeseen ja jaksollinen järjestelmään alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien ja hapetuslukujen selittäjänä. Tutkitaan hapetus-pelkistymisreaktioita sekä niiden sähkökemiallisia sovelluksia, kemiallisia pareja ja elektrolyysiä, käyttäen jännitesarjaa ja normaalipotentiaaliarvoja. Sovelletaan reaktioyhtälön laskennallista käsittelyä haastavammissa tilanteissa ja harjaannutaan ilmaisemaan asioita kemialle ominaisilla tavoilla tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.

5. Reaktiot ja tasapaino (KE05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset
- homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

Opitaan, mikä merkitys kemialla on kestävän tulevaisuuden rakentamisessa teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä. Tutkitaan kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen kemiallisen reaktion nopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä homogeenisen ja heterogeenisen tasapainotilan muodostumista ja siihen vaikuttamista. Reaktionopeuden ja tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä käytetään graafisia ja laskennallisia malleja.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

6. Kemian laboratoriokurssi (KE06)

Kurssin tavoitteena on havainnollistaa ja syventää pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä laboratoriossa tehtävien tutkimusten avulla. Perehdytään monipuolisesti kemian alan kvalitatiivisiin ja kvantitatiivisiin tutkimusmenetelmiin, mittausautomaation ja laskennallisen kemian mahdollisuuksiin aineiden analysoinnissa. Kurssi tukee hyvin kemian yo-kirjoitukseen valmentautumista ja antaa hyvät valmiudet itsenäiseen laboratoriotyöskentelyyn jatko-opinnoissa. Kurssista saa suoritusmerkinnän, joka edellyttää osallistumisaktiivisuutta sekä kokeellisen tutkimuksen kirjallista ja/tai suullista raportointia. Kurssille voi osallistua, kun kemian kurssit KE01–KE02 on suoritettu. Arviointi: suoritettu/hylätty.

7. Kemian abikurssi (KE07)

Kurssin tavoitteena on valmentautua kemian ylioppilaskirjoituksiin. Muodostetaan kokonaiskuva kemian eri osa-alueista. Kerrataan keskeisiä oppisisältöjä ja vahvistetaan laskennallisia taitoja. Harjoitellaan kemian reaalikokeeseen vastaamista. Kurssi arvostellaan numeroarvosanalla, joka määräytyy kurssikokeen ja osallistumisaktiivisuuden perusteella. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.9. Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofissa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perustelua järkipäisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiassa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofissa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä sekä käymään kriittistä keskustelua. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan sekä jäsentämään ja arvioimaan arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia argumentteja.

Filosofia on opiskelua elämää varten, sillä se kehittää itsenäistä ajattelua ja lisää valmiuksia ratkoa vaikeitakin ongelmia. Filosofian opintojen tiedollinen aines on välttämätöntä myös kulttuuriperintömme ja nykyculttuurin ymmärtämiseksi. Opiskelu tukee yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluita
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita

oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa oman ajattelun ja opiskelun kehittämisessä ja kasvattaa kykyä arvioida omaa edistymistä. Kurssien arvioinnissa pyritään jatkuvaan arviointiin.

Suoritusjärjestys: FI01-kurssi suoritetaan ensimmäisenä. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Itsenäinen suoritus: FI01 ja FI02 -kursseja ei voi suorittaa pääsääntöisesti itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI01)

Filosofian johdantokurssilla tutustutaan sekä filosofiaan ja sen erityisluonteeseen että yleisemmin taitavaan ja kriittiseen sekä tieteelliseen ajatteluun ja niihin liittyviin ajattelun työkaluihin. Kurssin tavoitteena on tuoda mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla filosofia ja sen taitavaan ajatteluun tarjoama apu osaksi maailmankuvaansa rakentavan nuoren elämismaaailmaa. Kriittisen oman ajattelun ja ilmaisen kehittymistä tukevat vaihtelevat ja ajattelua aktivoivat työtavat.

Pakollista filosofian johdantokurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Kurssi suositellaan suoritettavaksi ennen toista pakollista kurssia.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelyä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluita, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluita: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

2. Etiikka (FI02), aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä (FI02)

Kurssilla perehdytään etiikkaan sekä teorian että sen soveltamisen kautta. Eettinen pohdinta liitetään nuoren elämästä ja omista kysymyksistä lähtien päämoraaliteorioihin, tärkeisiin soveltavan etiikan kysymyksiin ja elämänfilosofiaan. Tavoitteena on lisätä valmiuksia hyvään eettiseen argumentointiin sekä etiikan tietojen soveltamiseen oikean elämän kysymyksiin kestävän kehityksen ja ihmisoikeuksien kunnioituksen hengessä ja antaa aineksia oman elämän merkitykselliseksi kokemiseen. Työtavoissa ja aiheissa otetaan huomioon myös teknologian sekä tieto- ja viestintätekniikan kehitys ja niihin liittyvä etiikka.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin

- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa perustella moraalien velvoittavuuden ja soveltaa moraaliin filosofisia käsite-erotteluja ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraalit ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalien luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yhteiskuntafilosofia (FI03)

Kurssilla perehdytään yhteiskuntafilosofian käsitteistöön, peruskysymyksiin, suuntauksiin ja ajankohtaisiin teemoihin sekä yhteiskuntafilosofiseen perusteleamiseen. Poliittisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä lähestytään näkökulmasta, joka poikkeaa tutusta ja tavanomaisesta. Kurssin aiheina ovat mm. yksilön ja yhteisön suhde, oikeudenmukaisuus, valta ja sen mekanismit sekä erilaiset poliittiset aatteet ja näiden yhteiskuntafilosofiset tulkinnat. Ajankohtaisia aiheita ovat tasa-arvo- ja sukupuolikysymykset, globalisaatio ja taloudellinen oikeudenmukaisuus sekä kestävä kehitys. Kurssin tavoitteena on lisätä kykyä analyttiseen ja tasapuoliseen yhteiskuntafilosofiseen keskusteluun ja perusteluun sekä argumentoinnin arviointiin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkemys yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perusteleamiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perusteleminen ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi
- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen – sodat, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävä tulevaisuuden rakentaminen

4. Tieto, tiede ja todellisuus (FI04)

Kurssin aiheita ovat tieto, tieteellinen ajattelu ja tieteenfilosofia, todellisuuden luonne ja totuus. Kurssilla perehdytään filosofisen ontologian kysymyksiin (esimerkiksi todellisuuden luonne ja tekoälyn mahdollisuus) ja tietoteorian kysymysten (esimerkiksi totuusteoriat) pohjalta filosofisen ajattelun ja

argumentoinnin tapoihin. Tavoitteena on myös lisätä opiskelijan ymmärrystä tieteellisen prosessin luonteesta ja sen nojalla lukion eri oppiaineisiin liittyvän tiedon perustelemisesta ja valmentaa tuleviin tiedeopintoihin sekä edistää tiede- ja monilukutaitoa.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofiaa kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta

Koulukohtainen syventävä kurssi

5. Filosofia ja nykyaika (FI05/ET07, verkkokurssi)

Kurssilla tavoitteena on syventää aiempien kurssien tietämystä. Kurssilla keskitytään nykyajan filosofiaan. Samalla arvioidaan alan viimeisintä kehitystä sekä filosofian mahdollisuuksia ratkaista uuden tekniikan ja kehityksen mukanaan tuomia moderneja ja monimutkaisia ongelmia. Kurssilla tutustutaan esimerkiksi analyyttisen ja mannermaisen filosofian eroihin, kieli- ja luonnonfilosofian kysymyksiin, talousetiikan ongelmiin sekä elämänhallintaan liittyviin aiheisiin. Kurssi soveltuu erinomaisesti myös kertauskurssiksi ylioppilaskirjoituksiin valmentauduttaessa. Kurssi soveltuu myös elämäkatsomustiedon abikurssiksi. Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla, hylätty = H.

4.10. Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä kokeellinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Psykologia on tiede, jonka tutkimustuloksia sovelletaan asiantuntijuudesta ja oppimisesta aina mielenterveyspsykologiaan saakka.

Suoritusjärjestys: PS01-kurssi suoritetaan ensimmäisensä. PS02-09 kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Itsenäinen opiskelu: PS06 -ja PS07-kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Psykologian pakollinen kurssi

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus, aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä kurssi (PS01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämässä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykkinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä

Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelumenetelmät
- motivaatio ja oppiminen

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä

Psykologiassa tutkitaan ihmisen tavoitteellista toimintaa ja sen määräytymistä. Ensimmäisen kurssin tavoitteena on oppia ymmärtämään, miten psykologia-tieteessä ihminen nähdään fyysis-psyykkis-sosiaalisena kokonaisuutena. Hermostolliset toiminnot, mieli ja vuorovaikutus muodostavat ainutkertaisen yhdistelmän – persoonallisuuden. Kurssin tarkoituksena on palvella myös oman oppimistehokkuuden arviointia ja antaa vihjeitä, miten tietoa parhaimmin sisäistetään. Lisäksi arvioidaan vuorovaikutusta. Kurssin suoritus on edellytys muiden psykologian kurssien suorittamiselle.

Valtakunnalliset psykologian syventävät kurssit

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen
- osaa arvioida kehityopsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kehityksen tutkiminen

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys
- psykososiaalinen kehitys
- minuuden ja minäkäsityksen kehitys

Nuoruusiän psyykkinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys
- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti

- sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänkulun aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä

Ihmisen kehitystä voidaan tarkastella kehityksen eri osa-alueilla ja toisaalta elämänkaaren mitalla. Kurssin painopisteenä ovat ”minään” liittyvä kehitys ja sosiaalistuminen. Minä kehityksellä viitataan siihen kuinka ihmisen mieli kehittyy esimerkiksi ajattelun ja havainnoinnin ohjaajaksi. Sosiaalistumisella puolestaan tarkoitetaan yksilön kehitystä yhteisön osallistuvaksi ja vastuulliseksi jäseneksi. Kurssin aikana on tavoitteena analysoida sekä itseä että omaa ihmissuhdeverkostoa. Kurssi on myös perusta PS05 Persoonallisuus ja mielenterveys-kurssille.

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot
- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta
- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta
- jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

Kurssilla käsitellään kolmea kognitiivista perusprosessia -havainnot, tarkkaavaisuus ja muisti – sekä yhtä korkeampaa kognitiivista prosessia, kieltä ja puhetta. Nämä sidotaan neuropsykologiseen perustaan hermostoon ja samalla kuvataan kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä. Ihmisen ”mielen kodin”, aivojen, tutkimus on edennyt uuden teknologian myötä kallon avauksesta reaaliaikaiseen toiminnalliseen kuvaukseen. Teknologinen kehitys kertoo mielen avulla tuotetuista keksinnöistä, joilla tutkitaan – mieltä.

4. Tunteet, psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti
- osaa kuvata, miten emootiot syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta
- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja
- osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja
- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä

- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syventyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille

Kurssilla tutustutaan tunteita ja mielenterveyttä käsittelevään tutkimukseen. Tukea otetaan ensimmäisen kurssin psykologian tieteellisestä tiedonhankinnasta. Emootioit syntyvät hermostollisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa ja niillä on kulttuurinen sidoksensa. Positiiviset tunteet ovat yksi hyvinvoinnin edellytys. Hyvinvointi ja mielenterveyden ylläpito – sen jälkeen kun tunnistaa hyvän mielenterveyden piirteet – sisältyykin kurssin tietorakenteeseen. Mielenterveyden järkkyminen, mielenterveyshäiriöt, opetellaan tunnistamaan ja kurssilla oppilas perehtyy syvemmin vähintään yhden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon. Kurssilla kootaan omaan psyykkiseen hyvinvointiin ja psyykkiseen tasapainoon vaikuttavia tekijöitä hyvinvointia tukevien ratkaisujen tekemiseksi. Siksi kurssilla tarkastellaan asiaa laaja-alaisesti psykologian, hermoston, sosiaalisuuden ja kulttuurin näkökulmista.

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely
- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen
- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa
- kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

Persoonallisuus on psykologian huippukäsite; se kuvaa ihmisen ainutkertaisuutta psykologian ihmiskuvan ja erityisesti psyyken rakenteiden näkökulmasta. Niistä löytyvät perusteet ihmisten välisille eroille kuten temperamentille, persoonallisuuden piirteille, älykkyydelle, lahjakkuudelle ja attribuutioille. Persoonallisuudella on myös hermostollinen perustansa. Persoonallisuuden erojen ja niiden syiden selvittäminen tieteellisen tutkimuksen avulla liittyy tiedon vankkaan perustaan. Se mahdollistaa kriittisen ajattelun harjoittamisen; myös itseän liitettävien tietojen arvioinnissa. Käyttäytymisen kokonaisarviointi vaatii, että huomioon toiminnan selittämisessä otetaan persoonallisuuden ohella aina myös tilanne ja kulttuuritekijät. Siten persoonallisuuspsykologialla on voimakas sosiaalipsykologinen sidos.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kaikki koulukohtaiset psykologian kurssit arvioidaan numeroarvosanalla, paitsi hylätty = H.

6. Sosiaalipsykologia (PS06)

Kurssin tavoitteena on perehtyä sosiaalipsykologian perusteisiin. Sosiaalipsykologiassa tutkitaan vuorovaikutusta yksilöiden, ryhmien, kansojen ja kulttuurien kesken. Keskeisiä käsitteitä ovat ryhmä, normi, status ja sosiaalinen vuorovaikutus. Koska ihminen löytää itsensä vain muiden kautta, on sosiaalipsykologisella tiedolla – käyttäytymiseen vaikuttavilla sosiaalisilla taustavoimilla – paljon käyttöä. Sosiaalipsykologian kurssi on olemukseltaan ryhmäkäyttäytymistä tutkiva ja ryhmässä käyttäytymistä harjaannuttava. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

7. Kertauskurssi abiturienteille (PS07)

Kurssin tavoitteena on valmentautua psykologian ylioppilaskirjoituksiin. Kertauskurssilla kootaan opiskeltua oppimäärää järjestelmälliseen muotoon kokonaiskuvan hahmottamiseksi ja siten ylioppilaskirjoituksissa menestymiseksi. Kurssilla harjoitellaan vastaustekniikkaa ja kootaan syventävää tietoa eri aiheista. Kurssimateriaali kerätään portfoliomuotoon ja siihen sisällytetään myös mahdolliset aikaisemmat oppilaan uudelleen analysoimat kurssikokeet.

8. Positiivinen psykologia (PS08)

Positiivinen psykologia on uusi kehittyvä psykologian osa-alue. Kurssin tavoitteena on perehtyä positiivisen psykologian perusteisiin. Sen sisältö on uudenlaisen näkökulman antava; aikaisempi psykoanalyysin luoma häiriöihin ja korjaavaan toimintaan perustuva kuva vaihtuu elämänuskoa ja ihmisen positiivisia vahvuuksia esittelevään tarkasteluun. Positiivisuuden esittely perustuu laajaan tutkimusaineistoon. Tarkastelussa on hyvinvointi, jonka perusta löytyy hyvin pitkälle yhteisöllisyydestä. Kurssi on hyödyllinen sekä kirjoituksiin valmistuvalle että pelkästään elämän eväitä kokoavalle.

9. Motivaatio ja rationaalinen ajattelu (PS09)

Kurssin tavoitteena on syventää tietämystä motivaation ja Kurssi jakaantuu kahteen pääosioon: ensimmäiseksi kurssilla käsitellään korkeampia kognitiivisia prosesseja; ajattelua, päättelyä, ongelmanratkaisua, päätöksentekoa ja luovuutta. Nämä yhdistyvät taitavaksi toiminnaksi toiminnanohjauksessa. Älykkyys ja luovuus yhdistettynä taitavuuteen voi johtaa asiantuntijuuteen. Toinen pääosio käsittelee motivaatiota. Se tarkastelu kattaa yhteiset biologiset motiivit, mutta myös yksilöllisesti eriytyvät psykologiset, suoriutumisen- ja työ- sekä oppimismotiivit. Näiden tunnistus ja käyttö johtaa sekä oman että yhteisön ja edelleen koko yhteiskunnan hyvinvointiin.

4.11. Historia

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos, jatkuvuus, syy- ja seuraussuhteet sekä historiallinen empatia.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja

motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsenyntyitä kokonaisuuksia, erottaa olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä. Jokaisella kurssilla tehdään vähintään yksi henkilökohtainen suoritus, esimerkiksi essee, jonka opettaja arvioi ja jonka tarkoituksena on kehittää ylioppilaskokeessa ja jatko-opinnoissa tarvittavia taitoja.

Suoritusjärjestys: HI01-kurssi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Suosittelava suoritusjärjestys:

1. vuosi: HI01, HI02, HI04
2. vuosi: HI03, HI05, HI07, HI08, HI10, HI11
3. vuosi: HI06, HI09

Suosittelaa lisäksi, että historian opinnot jaetaan tasaisesti koko lukioajalle, koska historiallinen ajattelu ja laajan fakta-aineiston omaksuminen vaatii opiskelutaitojen kehittyneisyyttä.

Itsenäinen suoritus: HI01, HI07, HI08, HI09 ja HI10, HI11-kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI01)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävää tulevaisuutta

- ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkajana
- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian tutkimus, tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö
- Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana

Keskiajan talous ja yhteiskunta

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Maailmantalouden syntyminen

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille
- kolonialismi ja globaalin talouden ensiaskeleet

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu
- muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa
- muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset
- 2000-luvun verkottuva maailma

Kurssilla harjoitellaan historian esseevastauksen kirjoittamista. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

2. Kansainväliset suhteet (HI02), aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä (HI03)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- historian käyttö politiikan välineenä

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- imperialismin, nationalismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntaan
- ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- toinen maailmansota seurauksineen

Jakautunut maailma

- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- kylmän sodan päättymisen ja sen seuraukset

Keskinäisriippuvuuksien maailma

- Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat

3. Itsenäisen Suomen historia (HI03), aikuislinjan pakollinen kurssi (HI02)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia
- hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaisuuteen ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen
- tuntee Keski-Uudenmaan vaiheita Suomen historian käännekohtissa.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- itsenäistyminen kansainvälisessä kontekstissa
- sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI04)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia

- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuripiiri

- kulttuurit ja elämäntavat
- tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty

Keskiajan kulttuuri

- keskiaikainen maailmankuva
- uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- reformaation merkitys
- itsevaltiuden ajan kulttuuri

Valistuksen aikakausi

- luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen

Aatteiden ja teollistumisen aika

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset

Monimuotoinen nykyaika

- massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen
- kulttuurin globalisoituminen
- sukupuoliroolien murros
- tieteen kehitys ja median kasvava merkitys

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI05)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kursilla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- tutkimusmenetelmät ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- sääty- ja maatalousyhteiskunta
- kehittyvä talous

Ruotsista Venäjän osaksi

- Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI06)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- ymmärtää tarkastelemaansa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kaikki koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan numeroarvosanalla, mutta hylätty aina H-merkinällä.

7. Arjen ja populaarikulttuurin historia (HI07)

Kurssi tarkastelee median ja ns. massakulttuurin vaikutusta tavallisen ihmisen arkipäivään ja sen tarjoamia maailmankuvia ennen kaikkea 1900-luvun alusta alkaen. Kurssin keskeisinä tavoitteena on tutustua populaarikulttuurin tutkimuksen keskeiset termeihin ja teorioihin, ymmärtää populaarikulttuurin keinot vaikuttaa ihmisen maailmankuvaan sekä ymmärtää miten populaarikulttuurin merkitys on kasvanut yhteiskunnassa ja miten se heijastaa ympäröivän yhteiskunnan taloudellisia ja poliittisia arvoja. Kurssin keskeisiksi sisällöksi valitaan yksi tai useampi seuraavista: elokuvateollisuus, kilpaurheilu, lapsuus ja nuorisokulttuurit, mainonta, muoti, poliittinen propaganda, populaarimusiikki, joukkoviestintävälineiden vaiheet: radio, televisio ja internet, sarjakuvat, sukupuoliroolit ja viihdekirjallisuus. Kurssin työmuotoja ovat teoriaopetuksen ohella lyhyet alustukset, kirjalliset ja suulliset raportit sekä vierailut. Kurssin hyväksytty suorittaminen vaatii kaikkien kurssiin kuuluvien töiden tekemistä.

8. Historian tutkimuskurssi (HI08)

Tutkimuskurssilla perehdytään alkuperäislähteiden avulla jonkin aikakauden tai aiheen historiaan. Kurssin teema vaihtelee vuosittain. Teemana voi olla esimerkiksi antiikin aika, keskiaika tai arkkitehtuurin historia. Kurssin tavoitteena on tutustua historian tutkimuksen metodeihin ja erilaisiin lähdetyppeihin, perehtyä historian tutkimuksen eri lajeihin, kuten mentaalihistoriaan tai sosiaalihistoriaan

sekä oppia käyttämään historian tutkimukselle tyypillistä terminologiaa. Tutkimuskurssilla tehdään tutkielma alkuperäislähteiden pohjalta. Alkuperäislähteitä ovat kirjalliset lähteet, kuvat, liikkuva kuva, äänitteet, esineet jne.

9. Historian abikurssi (HI09)

Kurssin tarkoitus on valmentautua historian ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla kerrataan historian pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskeisimmät sisällöt ylioppilaskirjoituksia varten. Lisäksi syvennetään pakollisten kurssien teemoja.

Tavoitteena on, että opiskelija a) hallitsee esseen kirjoittamiseen (suunnittelu, rakenne, soveltavat kysymykset ja dokumenttitehtävät), b) osaa soveltaa tietoaan eri vastaustyyliin. c) osaa tulkita ylioppilastehtäviin liittyviä dokumentteja ja tilastollisia aineistoja, d) osaa valmistautua itsenäisesti oppiaineraajat ylittäviin kysymyksiin ja e) tuntee erilaisia opiskelumenetelmiä, jotka helpottavat tietoinen omaksumista. Kurssisuoritukseen kuuluu kaikkien kertaustehtävien suorittaminen, esseeharjoitukset ja välikokeet.

10. Maailmanpolitiikka (HI10)

Maailmanpolitiikan kurssi pureutuu 2000-luvun historiaan. Kurssilla opiskelijat tutustuvat ja analysoivat kuluvan vuosituhannen politiikan, talouden ja yhteiskunnan ilmiöitä. Painopiste on kansainvälisessä politiikassa ja globaaleissa ilmiöissä, mutta myös Suomen rooli politiikan toimijana otetaan huomioon.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija a) seuraa mediaa aktiivisesti, b) saa syventävää tietoa HI03:n teemoista, c) lisävalmiuksia historian ylioppilaskirjoituksiin ja d) osaa jäsentää maailmanpoliittista tilannetta analyttisesti ja alan käsitteiden kautta. Keskeisenä sisältönä ovat: maailman politiikan keskeiset teoriat, sodan ja rauhan tutkimuksen perusteet, suurvaltapolitiikka 2000-luvulla ja päivänpolttavat maailmanpoliittiset teemat Kurssilla tehdään kurssityö. Kurssista annetaan numeroarvosana.

11. Länsimaisen tieteen historia (HI11)

Kurssilla keskitytään luonnontieteiden kehitykseen antiikista 1900-luvulle, Platonista Einsteinin. Kurssilla opitaan tuntemaan tieteen keskeiset muutokset ja tieteen harjoittamisen reunaehdot eri aikakausina. Kurssilla valotetaan erilaisten tieteellisten innovaatioiden jälkivaikutusta. Kurssilla vertaillaan myös eurooppalaisen tieteen kehitystä muun maailman tilanteeseen. Sen painopisteessä ovat tieteen historian murroskohdat. Kurssi voidaan toteuttaa historian ja luonnontieteiden yhteisenä kurssina.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää tieteen historian aikasidonnaisena ilmiönä, jossa ei ole yhtä punaista lankaa antiikista nykypäivään. Hän oppii opiskelija oppii tuntemaan erilaisia tieteen tekemisen traditioita ja opiskelija syventää ymmärrystään tieteellisestä ajattelusta.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat: tieteen synty antiikissa, hellenistisen kauden tieteiden eriytyminen, myöhäisantiikin ja varhaiskeskiajan tieteen systematisointi, keskiajan luostaritiede ja arabialais-islamilaisen kulttuurin tiede, 1200-luvun renessanssi ja yliopistojen synty, humanistinen tiede ja klassisen tieteen mureneminen renessanssissa, 1600-luvun tieteen vallankumous, 1700-luvun valistus ja 1800-luvun modernin tieteen synty. Kurssilla tehdään pienoistutkimuksia ja mahdollisuuksien mukaan toistetaan historiallisia kokeita.

4.12. Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsentyneesti sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota. Jokaisella kurssilla tehdään vähintään yksi henkilökohtainen suoritus, esimerkiksi essee, jonka opettaja arvioi ja jonka tarkoituksena on kehittää ylioppilaskokeessa ja jatko-opinnoissa tarvittavia taitoja.

Suoritusjärjestys: YH01-kurssi on suoritettava ensimmäisenä. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa. YH02-kurssin suorittamista suositellaan aikaisintaan toisena opiskeluvuotena.

Suosittelava etenemisjärjestys:

vuosi: YH01, YH05

vuosi: YH02, YH03, YH06

vuosi: YH04, YH07

Itsenäiset suoritukset: Itsenäisesti ei voi suorittaa YH05, YH06- ja YH07-kurssia

Yhteiskuntaoppiin liittyvät vahvasti talouden ja yrittäjyyden suuntautumisvaihtoehdon kurssit. Niitä suositellaan yhteiskuntatieteistä ja alan jatkokoulutusmahdollisuuksista kiinnostuneille.

Pakolliset kurssit

1. Suomalainen yhteiskunta (YH01)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja valtiollisella tasolla
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- demokratia ja muut poliittiset järjestelmät
- Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- muuttuva mediakenttä

Kurssilla tehdään medianseuraamistehtävä. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Kurssi on suoritettava ennen muita yhteiskuntaopin kursseja.

2. Taloustieto (YH02)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankoh- taista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yri- tysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ym- päristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän rakenteita ja toimin- taperiaatteita
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja
- osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen

- oman talouden hoito
- työnteke, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus
- rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys ja työvoimapula

Talouspolitiikka

- talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- talouspolitiikan keinot
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen talous ja Suomi

- globaalitalous
- Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys
- talouden tulevaisuudennäkymät

Kurssilla tehdään medianseuraamistehtävä.

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH03)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuramaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena
- osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita
- osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuus-ympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

- arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus
- perusvapaudet ja kansalaisuus
- Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- Suomi osana eurojärjestelmää
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

- Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi
- globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus

Valtakunnallinen syventävä kurssi

4. Kansalaisen lakitieto (YH04)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- tuntee Suomen tuomioistuinlaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet
- osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus

Rikos- ja prosessioikeus

- rikostutkinta ja syyteharkinta
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Kurssin aikana vieraillaan mahdollisuuksien mukaan käräjäoikeudessa.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen (YH05)

Kurssilla pohditaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen merkitystä ja keinoja sekä toteutetaan teemaan liittyvä käytännön hanke. Vaikuttamista käsitellään kansalaisyhteiskunnan perustana.

Kurssin tavoitteena on tutustua erilaisiin vaikuttamisen kanaviin ja järjestöihin, syventyä poliittisen järjestelmän toimintaan käytännössä ja oppia tiedon kriittistä arviointia eri lähteistä. Kurssin keskeisenä sisältönä ovat mm. seuraavat: vaikuttamisen perusteet (perinteiset ja nykyaikaiset), paikallinen vaikuttaminen (kunnallishallinto, nuorisoparlamentti, kunnallisaloite, adressi/vetoomus), valtakunnan ja kansainvälinen vaikuttaminen (puolueet, järjestöt, yhdistykset, kansainväliset järjestöt, mediavai-
kuttaminen (mediasanomien ymmärtäminen, tulkinta, käsitteleminen, purkaminen, eri viestintäväli-
neet sekä erilaisten vaikutuskanavien ja niiden tehokkuuden pohdinta).

Kurssisuoritukseen kuuluu lähiopetuksen ja käytännön projektin laatimisen ja toteuttamisen lisäksi vierailuja esim. eduskuntaan/kaupunginvaltuuston kokoukseen. Arvioiti: suoritettu/hylätty.

6. Yhdistyneet kansakunnat (YH06)

Kurssin tavoitteena on perehtyä Yhdistyneiden kansakuntien historiaan ja toimintaan. Kurssilla toteutetaan YK:n yleiskokouksen simulaatio, jossa opiskelijat edustavat tiettyä YK:n jäsenmaata. Tavoitteena on oppia ymmärtämään kansainvälisiä suhteita ja eri maiden poliittisia käytäntöjä ja motiiveja. Samalla harjoitellaan keskustelu- ja väittelytaitoja sekä kokouskäytäntöjä. Keskeisinä sisältöinä ovat mm. YK:n historia, YK:n toimielimet ja alajärjestöt sekä erehtyminen sen valtion historiaan, poliittiseen järjestelmään, talouteen, luonnonvaroihin, väestöön, kulttuuriin sekä toimintaan YK:ssa, jota kukin opiskelija edustaa kokoussimulaatiossa. Arviointi: suoritettu/hylätty.

7. Yhteiskuntaopin abikurssi (YH07)

Kurssi tarkoituksena on valmentautua yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksia varten. Kurssilla kerrataan yhteiskuntaopin pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskeisimmät sisällöt ylioppilas-
kirjoituksia varten. Lisäksi syvennetään pakollisten kurssien teemoja.

Tavoitteena on, että opiskelija a) hallitsee esseen kirjoittamiseen (suunnittelu, rakenne, soveltavat kysymykset, dokumenttitehtävät, muut tehtävätyypit, tilastojen lukutaito), b) osaa soveltaa tietojaan eri vastaustyyliin. c) osaa tulkita ylioppilastehtäviin liittyviä dokumentteja ja tilastollisia aineistoja, d) osaa valmistautua itsenäisesti oppiainerajat ylittäviin kysymyksiin ja e) tuntee erilaisia opiskelumenetelmiä, jotka helpottavat laajan tietoaineksen omaksumista. Kurssisuoritukseen kuuluu kaikkien keräustehtävien suorittaminen, esseeharjoitukset ja välikokeet. Arviointi: numeroarviointi, hylätty = H.

4.12.1. Talouden ja yrittäjyyden suuntautumisvaihtoehto

Talouden ja yrittäjyyden suuntautumisvaihtoehto tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden oppia taloudesta ja yrittäjyydestä yhdessä tehden, toimien ja vaikuttaen. Tavoite on sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden edistäminen, yhteistyö yritysten, elinkeinoelämän ja muiden oppilaitosten kanssa, toiminnallinen oppiminen, kuten työssäoppiminen ja projektit, sekä jatko-opintovalmiuksien kehittäminen.

Talouden ja yrittäjyyden suuntautumisvaihtoehdon kurssit tutustuttavat liiketoimintaan, talouteen ja yritysmailmaan. Kurssit sopivat TY01 lukuun ottamatta kaikille opiskelijoille. Kurssit painottuvat pääsääntöisesti tekemällä oppimiseen ja niissä rakennetaan siltaa koulun ulkopuoliseen maailmaan.

Suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoille

- a) Kaikille pakolliset kurssit: TY01, TY02 ja TY07
- b) lisäksi on suoritettava vähintään kaksi valinnaista TALY-kurssia
- c) Mikäli on mahdollista, omassa ryhmässä (merkitty L-tunnuksin) opiskellaan YH01, YH02 ja YH03-kurssit.
- d) Suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoille suositellaan vieraiden kielten opintoja ja seuraavia kursseja: FI04, PS06 ja ÄI07

1. Talouden ja yrittäjyyden yhteiskurssi (TY01)

Kaikille suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoille kurssi, joka kestää koko lukioajan. Kurssilla suunnitellaan tapahtumia, vierailuita, kotisivujen ylläpitoa ym. Kurssiin liittyy myös vähintään yhdestä tapahtumasta jutun tekeminen suuntautumisvaihtoehdon kotisivuille. Kurssin tavoitteena on yhteistyötaitojen edistäminen ja projektien suunnitteluun harjaantuminen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

2. Arjen talous (TY02)

Kurssilla pureudutaan kotitalouksien arjen elämässään kohtaamiin talouskysymyksiin. Kurssin tavoitteena on oppia laatimaan pienimuotoisia taloudellisia tutkimuksia sekä tarkastelemaan analyttisesti ja ymmärtämään arjen talouden ilmiöitä. Keskeisinä sisältöinä mm. seuraavat asiat: kuluttamisen lähtökohdat ja ostopäätökset perusteluineen, säästämisen eri muodot, palkkaerot ja palkan määräytyminen, ammattien palkkavertailu, työelämän pelisäännöt, velka, lainat ja pikavipit sekä julkisen sektorin vaikutus kotitalouksiin. Laajasti kysymys on kotitalouksien tuloista ja menoista sekä arjen talouden hallinnan elementeistä. Arviointi: numeroarviointi, hylätty=H.

3. Yrittäjyys 24H-leiri (TY03)

Yrityisleiri, jonka aikana 24 tunnin aikana laaditaan yritysidea, laaditaan liiketoimintasuunnitelma sekä esitetään se asiantuntijaraadille. Kurssin tavoitteena on oppia yrittäjyyden perusteita ja harjaantua esiintymis- ja ryhmätyötaitoihin. Keskeisinä sisältöinä ovat yritysideoiden keksiminen, liiketoimintasuunnitelman laatiminen ja liikeidean esittely asiantuntijaraadille. Kurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.Yrittäjyys (TY04)

Yritystietouden kurssi, jossa tavoitteena syventää tietoa yrittämisestä ja luoda valmiuksia yrityksen perustamiseen. Keskeiset sisällöt ovat mm.: yrityksen perustaminen, yritysmuodot, yrityksen arjen toiminta, markkinoinnin pelisäännöt, tuotekehitys ja yritysideoiden suojaaminen, taloushallinto, kansainvälistyminen, rahoitus ja viranomaisvelvoitteet. Kurssiin voi sisältyä erityisasiantuntijoiden kuuleminen ja yrityksille projektien tekeminen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

5. Ohjaajakurssi 24/12H-leiri (TY05)

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan yritystietoa sekä oppia ryhmän johtamis- ja ohjaamistaitoja. Kurssien keskeinen sisältö on 24H-leirin ja peruskoulun yritysleirin ohjaaminen. Yhden leirin ohjaaminen on puolen kurssin arvoinen. Kaksi ohjauskertaa tuottaa yhden kurssin. Kurssin valitseminen edellyttää, että TY03 / 24H-yritysleiri on suoritettu. Arviointi: suoritettu/hylätty.

6. Talousguru (TY06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään talousaiheista aineistoa ja talouden käsitteistöä sekä opiskelija kykenee analysoimaan talousuutisia ja tilastoja. Kurssin keskeisenä sisältönä on keskustelu ajankohtaisista talouskysymyksistä ja tehdään talousaiheisia tehtäviä. Talousguru-kurssi kokoontuu 1., 2. ja 3. jaksoissa normaalien kiertotuntien ulkopuolella tai 8-kierrolla suurin piirtein parin viikon välein. Kerho huipentuu talousguru-kilpailuun, joka on tammikuussa. Arviointi: suoritettu/hylätty

7. Asiantuntijaluennot ja –vierailut (TY07)

Kurssin tavoitteena on oppia analysoimaan asiantuntijoiden esittämiä tietoja ja siten syventää tietämystä taloudesta ja yrittäjyydestä. Kurssisuoritukseen kuuluu osallistua lukioaikana vähintään kahdeksaan asiantuntijaluentoon mukaan lukien esim. yrityspaneelit. Luennoista pidetään oppimispäiväkirjaa, joka palautetaan suuntautumisvaihtoehdon ohjaajille, kun 8 kertaa on tullut täyteen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

8. Vuosi yrittäjänä (TY08)

Kurssin tavoitteena on harjaantua oman yritystoiminnan harjoittaminen. Kurssilla perustetaan opiskelijoiden muodostama harjoitusyritys (ns. NY-yritys), joka toimii yhden vuoden (lukukausi tai kalenterivuosi) ajan. NY-yritys toimii oikealla rahalla ja myy tuotteitaan tai palveluitaan asiakkaille. Arviointi: suoritettu/hylätty.

9. Kaupallisen alan pääsykoevalmennus (TY09)

Kurssin tavoite on luoda pohjaa kauppakorkean pääsykokeisiin. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taloustieteen, johtaminen ja markkinoinnin kirjojen perusteoria, tutustuu erilaisiin opiskelu- ja vastaustekniikkoihin ja oppii aikatauluttamaan omaan opiskeluun. Kurssin keskeisenä sisältönä on mm. perehtyminen itsenäisesti pääsykoekirjoihin, perusteorioiden tarkastelu lähiopetuksessa, vanhojen pääsykoetehtävien tekeminen, opiskelutekniikat ja yleisiä asioita, jotka liittyvät kauppatieteelliselle alalle hakeutumiseen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.13. Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemis-
muotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktivoivia työtapoja.

Syventäviä kursseja voit valita myös useammasta katsomusaineesta. Opiskelija voi myös osallistua ylioppilaskirjoituksessaan myös jonkin muun katsomusaineen ylioppilaskokeeseen, jos on opiskellut ao. oppiaineen pakolliset kurssit.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

Uskonnonopetuksen tavoitteena on kehittää opiskelijoiden uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää yleissivistystä sekä kulttuurista lukutaitoa. Monipuolisen tiedon avulla opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa hyödynnetään uskontotieteen, teologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Uskonnonopetus antaa opiskelijoille valmiuksia myös oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia työskentelytapoja. Kursseilla arvioidaan keskeisten tavoitteiden saavuttamista ja sisältöjen omaksumista. Arvioinnissa korostuvat katsomuksellisen yleissivistyksen taidot.

4.13.1. Evankelis-luterilainen uskonto

Suoritusjärjestys: UE01-kurssi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Itsenäinen suoritus: UE01, UE07 ja UE08 -kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet

- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

Kurssilla tutustutaan uskontoilmiöön ja sen monimuotoisuuteen. Tarkoitus on antaa opiskelijalle valmiuksia jäsentää erilaisia maailmankatsomuksia ja niihin liittyviä piirteitä. Kurssilla perehdytään laajasti myös uskonnon tutkimukseen. Lähtökohtana on moniuskontoinen ja monikulttuurinen maailma. Tällä kurssilla keskitytään erityisesti Lähi-idän monoteistisiin uskontoihin eli syvennyttään juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritaustoihin sekä niiden yhdistäviin ja niitä erottaviin seikkoihin. Kurssin työtavat tukevat ajankohtaisten uskontoihin liittyvien kysymysten käsittelyä.

2. Maailmanlaajuinen kristinuskko (UE02), aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä UE02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Kurssilla keskitytään kristinuskoon maailmanlaajuisena ilmiönä, jota tarkastellaan yksilön, yhteiskunnan ja kulttuurin näkökulmista. Kurssin aikana opiskelija hahmottaa kristinuskon syntytaustaa ja identiteettiä sekä perehtyy sen keskeisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin. Kurssin keskeistä aineesta on katolisuus, ortodoksisuus ja protestanttisuus sekä moninainen karismaattinen kristillisuus. Jokaisen suuntauksen taustaa, erityispiirteitä, eettisiä korostuksia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia tuodaan esille. Kurssin työtavat mahdollistavat myös ajankohtaisen kristinuskoon liittyvän keskustelun analysoinnin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne

- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Kurssilla perehdytään Intian, Kiinan ja Japanin uskontoperinteeseen ja nykypäivään. Tarkoitus on tutkia mm. hindulaisuuden, buddhalaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja sintolaisuuden taustoja sekä kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Lisäksi kurssilla käsitellään toisaalta vanhoja luonnonuskontoja ja toisaalta ns. uususkonnollisuutta. Tavoitteena on myös opiskelijan työelämävalmiuksien kehittäminen ennen muuta kansainvälisissä toimintaympäristöissä. Kurssin aikana seurataan kyseisiin uskontoihin liittyvää ajankohtaista keskustelua.

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauten ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti Suomen uskontotilanteeseen sekä erilaisten uskonnollisten yhteisöjen ja yhteiskunnan välisiin suhteisiin. Uskonnon roolia tarkastellaan niin ihmisten arjessa, lainsäädännössä, työelämässä kuin taloudessakin. Merkittävää on myös suomalainen uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri. Teemoja käsitellään sekä historian että nykypäivän kannalta. Kurssilla perehdytään eri katsomusten väliseen dialogiin, jolloin olennaisiksi teemoiksi nousevat uskonnon- ja katsomuksenvapaus, yhdenvertaisuus ja mahdollinen syrjintä katsomuksen perusteella. Erityinen painoarvo kurssisisällöissä on uskonnollisten yhteisöjen merkitys kolmannen sektorin toimijoina esimerkiksi vapaaehtoistyössä. Tähän liittyen osana kurssia voidaan toteuttaa jokin käytännön projekti.

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä

Kurssin tarkoituksena on perehdyttää opiskelija laajasti ja monipuolisesti uskonnon ja tieteen sekä uskonnon ja taiteen välisiin suhteisiin. Uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä käsitellään uskontotieteen, teologian, yhteiskuntatieteiden ja kulttuurintutkimuksen kannalta. Uskonnon ja taiteen välistä vuorovaikutusta hahmotellaan hyvin monipuolisesti. Keskeistä on pohtia sekä taideilmaisun merkitystä uskonnolle että uskonnon vaikutusta taiteiden kehitykseen. Aineistona käytetään myös populaarikulttuuria. Suomalaisen kulttuuriperinnön kannalta tarkastellaan kristinuskon ja muinaissuomalaisen uskonnon roolia. Raamatun kertomuksia käsitellään taiteen eri muotojen avulla.

6. Uskonnot ja media (UE06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

Kurssin pääsisältönä on uskonnon ja median välinen suhde. Tarkoitus on tutustua uskontoon liittyviin ajankohtaisiin media-ilmiöihin, analysoida uskonnon ja median välistä suhdetta ja arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää uutisointia ja sen lähteitä. Kurssilla tutustutaan niin uskonnolliseen mediaan, uskonnollisen kielenkäyttöön medioissa kuin myös erilaisiin tapoihin käsitellä uskontoja eri medioissa. Erilaiset uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat ovat tarkastelun kohteina. Kurssilla voidaan tuottaa uskontoon liittyvää mediasisältöä tai tehdä media-analyysi.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

7. Raamattu (UE07)

Kurssin tavoitteena on perehtyä Raamattuun eksegeettisen tutkimuksen näkökulmasta. Tutkitaan sekä Vanhan että Uuden testamentin kirjaryhmien sisältöä sekä historiallista kontekstia. Olennaista on myös tutustuminen Raamatun tulkintatraditioihin ja niiden vaikutuksiin. Temaattisesti tuodaan esiin Raamatun tekstin perusteella tehtyjä sovelluksia ja johtopäätöksiä historian ja eri tunnustuskuntien kannalta. Raamatun laajoja vaikutuksia tarkastellaan myös nykypäivän näkökulmasta. Kurssi soveltuu kenelle tahansa länsimaisesta kulttuurista ja kristinuskosta kiinnostuneelle. Uskonnon ainerealiin valmistuvalle kurssi on ehdottoman hyödyllinen. Arviointi: hyväksytty/hylätty.

8. Abikurssi (UE08)

Kurssin tavoitteena on valmentautua uskonnon ylioppilaskirjoituksiin. Pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä kerrataan ja oppisisältöjä kootaan temaattiseen, kurssirajat ylittävään tarkasteluun. Olennaista on ajankohtaisten uskontoon liittyvien ilmiöiden käsittely. Kurssin aikana myös harjoitellaan yo-kokeen tehtäviin vastaamista. Kurssin sisältö ja työtavat sovitaan aina kurssin alkaessa. Arviointi: hyväksytty/hylätty.

4.13.2. Ortodoksinen uskonto

Suoritusjärjestys: Pakolliset kurssit toteutetaan vuorovuosittain.

Itsenäinen opiskelu: Mikäli kurssia ei tarjota lähiopetuksena lukuvuoden aikana, itsenäinen opiskelu on mahdollista tai opiskelija ei saa sovitettua tarjottua kurssia opinto-ohjelmaan.

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – ortodoksisuus, juutalaisuus ja islam (UO01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden kulttuuriperintöä ja vaikutusta erityisesti idän kristillisyyteen ja yhteiskuntaan
- tietää kristinuskon synnyn ja kehittymisen keskeiset vaiheet
- ymmärtää kristillisen kirkon jakaantumiseen ja vapaiden suuntien syntyyn vaikuttaneet syyt sekä tunnistaa niiden tunnuspiirteitä
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista asioista uskontojen näkökulmasta
- tunnistaa eri katsomusten merkityksen yksilön tämän päivän arjessa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemissa Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit
- kristillisen kirkon jakaantuminen
- katolinen kirkko ja protestantismin synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonnottomuus

2. Ortodoksisuus maailmassa (UO02), aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä (UO02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää ortodoksisen kirkon apostolisen perinteen
- tunnistaa kirkon opettajien merkityksen kirkon perinteessä
- tuntee ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset ja eettisen ajattelun perustan
- osaa tarkastella ortodoksisen kirkon merkitystä yksilöllisestä ja yhteisöllisestä näkökulmasta
- perehtyy ortodoksisuuden ja sen käytänteiden erityispiirteisiin
- tuntee askeesin ja luostarilaitoksen syntyyn vaikuttaneet historialliset tekijät
- tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja ja idän kirkon eri suuntauksia
- ymmärtää ortodoksisen kirkon hallintorakenteen kehittymistä ja nykyistä toimintaa
- perehtyy Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteisiin
- tutustuu kirkkojen välisiin yhteyksiin.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänsä ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UO03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- osaa tarkastella uskontojen piirteitä myös oman uskonnon näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus ja näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UO04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuteen ja sen vaiheisiin ennen ja nyt
- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-yhteiskunnassa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena osana tämän ajan yhteiskuntaa
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua ja siihen vaikuttavaa lainsäädäntöä
- kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä oman uskonnon lähtökohdista käsin
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen uskonnollisuus ennen ja nyt, uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa, sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja lainsäädäntö, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys, näkyvyys ja oikeudet julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- ortodoksiset järjestöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonnot yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa

5. Taide ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa (UO05)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu taidemuotoihin uskonnon ilmentäjänä
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen taiteen erityispiirteet
- perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä
- tunnistaa eri uskontojen opin ilmenemismuotoja taiteessa
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tunnistaa uskonnon vaikutuksen nyky- ja populaaritaiteeseen.

Keskeiset sisällöt

- uskonnot, taide ja kulttuurin eri muodot

- sakraalin ja uskonnollisen taiteen ero
- ortodoksisen taiteen erityispiirteet: jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri, ikonitaide
- uskontojen oppi taiteen keinoin: kuvataide, musiikki, rakennustaide ja draama

6. Ortodoksisuus ja uskonnot mediassa (UO06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy mediakuvaan ortodoksisuudesta ja eri uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- ortodoksisen kirkon mediamaailma
- median vaikutus uskontoilmiöihin, esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

4.14. Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomukseen liittyviä teemoja ja ilmiöitä tarkastellaan ihmis-, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden sekä filosofian näkökulmista. Oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista.

Opiskelu perustuu näkemykseen ihmisten mahdollisuudesta ja oikeudesta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina. Lähtökohtana on ihmisen oma kyky tutkia maailmaa, laajentaa tietämystään ja ohjata yhteisin toimin elämäänsä. Näin kehittyvät myös oma eettinen arviointikyky, vuoropuhelun, kuuntelun ja itseilmaisun taidot. Pyrkimyksenä on polkujen löytyminen kohti hyvää elämää niin yksilönä kuin yhteisönä. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti sekä laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystä. Arvioinnissa korostetaan kykyä ilmaista erilaisia vaihtoehtoisia näkökulmia ja katsomustapoja pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin. Arvioinnissa pyritään tukemaan ja kehittämään kykyä oman elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä ja pyritään jatkuvaan arviointiin.

Elämäkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykystä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla reflektoidaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämäkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Suoritusjärjestys: ET01-kurssi suoritetaan ensimmäisenä. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Itsenäinen suoritus: ET01 ja ET02 -kursseja ei voi suorittaa pääsääntöisesti itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET01)

Kurssilla tutustutaan erilaisiin maailmankatsomuksiin niiden erityispiirteitä etsien sekä katsomukselliseen ajatteluun ja kriittisen ajattelun työkaluihin. Maailmankatsomuksen muotoutumista, muuttumista ja kehittymistä tarkastellaan mm. psykologian ja yhteiskuntatieteiden näkökulmista. Huomiota kiinnitetään kasvatuksen ja kulttuurin, yhteiskunnan, median sekä tieteen ja taiteen sekä koulun merkitykseen maailmankatsomuksen muovaajana. Kurssin tavoitteena on tarjota välineitä nuoren oman maailmankatsomuksen rakentamiseen.

Kurssi suositellaan suoritettavaksi ennen toista pakollista kurssia.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämäkatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämäkatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia – esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä – sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein
- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa

- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntutkimukseen
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista

2. Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (ET02), aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä (ET02)

Kurssilla tutustutaan erilaisiin hyvän elämän malleihin, ihmiskäsityksiin ja identiteetin osa-alueisiin sekä hyvän elämän rakentamiseen ihmisarvon ja muiden perustavien ihmisoikeuksien pohjalta. Kurssi sisältää aineksia ja malleja, joiden avulla opiskelija itse rakentaa identiteettiään, elämäntutkimustaan ja omaa käsitystään hyvästä elämästä yhdessä toisten kanssa. Samalla harjoitellaan yhä tarpeellisempia dialogisen keskustelun, ajattelun ja argumentoinnin taitoja.

Kurssin tavoitteena on saada aineksia ja valmiuksia niin katsomusdialogiin kuin oman hyvän elämän ja identiteetin rakentamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katsomuksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin
- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ihmisoikeusasiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskevissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntutkimustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämäntutkimuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus
- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla perehdytään ihmiseen sosiaalisena olentona, sosiaaliin ilmiöihin ja yhteiskunnan rakenteisiin monitieteisesti, ihmisoikeuslähtöisesti ja henkilökohtaisen katsomuksen kautta. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat vallankäytön olemus ja erilaiset valtasuhteet, poliittiset ideologiat, ihanteet ja virtaukset, demokratian muodot sekä ihmisoikeussopimukset mukaan lukien ihmisoikeusrikkomukset kuten holokausti. Kurssin tavoitteena on lisätä aktiivisen kansalaisuuden ja kestävä kehityksen eteen toimimisen valmiuksia ja kriittistä mutta vaikuttamiseen avointa ajattelukykyä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilölliselle identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen

- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväns tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla
- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestäväns tulevaisuuden rakentaminen moraalisisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suuren laseina ja toiminnan motivoijina

4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET04)

Kurssin aiheena on kulttuuri ilmiönä, kulttuurinen moninaisuus ja kulttuurintutkimuksen näkökulmat oman katsomuksen ja kulttuurisen ymmärryksen näkökulmista. Kurssilla lähdetään omasta kulttuuriperinnöstämme ja edetään sitten globaaliin monikulttuurisuuteen. Ydinkysymys on, miten eri kulttuurit ja niiden muutokset voivat toimia hyvän elämän lähtökohtana ja kehyksenä. Kurssin tavoitteena on lisätä arvostusta ja ymmärrystä niin omasta kulttuurista kuin globaaleista kulttuuri-ilmiöistä sekä vähemmistökulttuureista ja kulttuuriperinnöstä yleisesti.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänsä katsomukselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sanavapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistökulttuurit
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämänsä katsomukselliset ratkaisut ja identiteettivallinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänsä katsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasismien sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

5. Katsomusten maailma (ET05)

Kurssin sisältönä ovat merkittävät uskonnolliset ja ei-uskonnolliset katsomukset (sekulaari humanismi, lähi-idän uskonnot sekä joitain muita katsomuksia) sekä niiden selittämiseen ja ymmärtämiseen tarvittavat tieteelliset ja katsomukselliset käsitejärjestelmät ja uskontokritiikin perusteet. Kurssin tavoitteena on katsomuksellisen ajattelun ja katsomusten moninaisten vaikutusten ymmärtämisen ja katsomuksiin liittyvän oikean tiedon lisääntyminen ja valmiudet katsomuksiin liittyvään kriittiseen tiedonhakuun.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänskatsomukseensa
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustelun kantansa
- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tutkiminen, määrittelemine ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonottomuus

6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET06)

Kurssilla tutustutaan katsomusten kehittymiseen ja tähän liittyviin tekijöihin erityisesti katsomuksellisten murroskausien kautta ennen ja tulevaisuudessa. Tavoitteena on lisätä valmiuksia ymmärtää ihmisen mahdollisuuksia muokata itse omaa tulevaisuuttaan teknologian avulla ja toimia itse aktiivisena kansalaisena kestävän tulevaisuuden puolesta.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käännteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämänskatsomuksensa rakentumiselle
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofoiden ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi
- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana
- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja -dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa

Koulukohtainen syventävä kurssi

7. Filosofia ja nykyaika (FI05/ET07, verkkokurssi)

Kurssilla tavoitteena on syventää aiempien kurssien tietämystä. Kurssilla keskitytään nykyajan filosofiaan. Samalla arvioidaan alan viimeisintä kehitystä sekä filosofian mahdollisuuksia ratkaista uuden

tekniikan ja kehityksen mukanaan tuomia moderneja ja monimutkaisia ongelmia. Kurssilla tutustutaan esimerkiksi analyyttisen ja mannermaisen filosofian eroihin, kieli- ja luonnonfilosofian kysymyksiin, talousetiikan ongelmiin sekä elämänhallintaan liittyviin aiheisiin. Kurssi soveltuu myös elämänskatsomustiedon abikurssiksi. Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla, hylätty = H.

4.15. Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkyknä. Terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itse-tuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta. Terveysosaamiseen sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveystieteistä ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveysosaamisen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskeluhyönteiden kehittämisessä.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta
- ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä
- osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyn ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveystietoa ja sekä erilaisia terveystieteisiin liittyviä ilmiöitä
- pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyvä näkemyksiään
- ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapolitiittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveystietäytymiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveysosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettisestä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveystietoa sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkyknä. Terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä

ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu eettinen vastuullisuus sekä medialukutaito.

Suoritusjärjestys: TE01-kurssi suoritetaan ensimmäisenä. Muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Abikurssi suoritetaan ylioppilaskirjoituksiin valmentautuessa.

Itsenäinen opiskelu: TE01 ei pääsääntöisesti suoriteta itsenäisesti. Muut kurssit voi suorittaa itsenäisesti.

Pakollinen kurssi

1. Terveiden perusteet (TE01), aikuislinjalla pakollinen alle 18 – v lukio-opinnot aloittaneille

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää arjen terveysosaamistaan, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystottumuksiin, mediaan ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveystieteen näkökulmasta
- tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta
- soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhyvinvointi
- omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitovalmiudet sekä hätäensiapu
- riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus
- kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit
- terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja

Kurssilla lisätään tietoa terveysosaamisesta, arvioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kunnon vaikutuksista yksilöön, yhteisöön ja yhteiskuntaan ja tunnistetaan terveyteen liittyviä selitysmalleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta medialukutaitoa hyväksi käyttäen. Kurssilla sovelletaan terveysosaamista, arvioidaan sosiaalisen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle sekä arvioidaan terveysviestintää kriittisesti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE02)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliin kestävyys osana kestävä tulevaisuuden tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten psykososiaalisen, rakennetun ja luonnon ympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn
- tunnistaa elämäntapaan ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja
- osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa
- osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielenterveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä
- osaa perustella ja arvioida elämäntapaan, kulttuuriin ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa analysoida turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset
- terveys ja elämäntapa, kuolema osana elämäntapaa
- ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
- seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät
- erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen
- työhyvinvointi ja ergonomia
- turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- media- ja kulttuuriympäristön ja terveysviestinnän merkitys ja kriittinen tulkinta

Kurssilla arvioidaan perimän ja ympäristön vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn sekä sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle. Tulkitaan ja arvioidaan kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä. Analysoidaan turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä sekä työhyvinvointia.

3. Terveystutkimassa (TE03)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämässä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveyspalvelujen muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen
- osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pienimuotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia
- perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämässä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa

- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tunnistaa keskeisiä globaaleja terveyskysymyksiä ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämässä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveyskäsitysten ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen
- terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat
- terveyserot ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveyserojen kaventaminen
- terveyden ja terveyskäytännön tutkiminen
- keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet
- globaalit terveyskysymykset ja niihin vaikuttaminen

Kurssilla luodaan kuva terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiasta ja tulevaisuuden haasteista sekä vahvistetaan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa. Pohditaan terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tarkastellaan keskeisiä globaaleja terveyskysymyksiä.

Koulukohtainen syventävä kurssi

TE04 Terveystiedon abikurssi

Kurssin tavoitteena on valmentautua terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla syvennetään ja laajennetaan terveystiedon pakollisen ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskeisiä sisältöjä sekä haetaan ajankohtaista terveyteen liittyvää tietoa. Arviointi: numeroarviointi, hylätty H.

4.16. Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukyvystä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestävä elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskelu ympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus

ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja lajeihin. Opetus tukee opiskelijoiden toimintakykyä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävän liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

Liikunnan pakolliset kurssit suositellaan suoritettaviksi kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Yhden kurssin suoritus muodostuu siten, että opiskelija osallistuu kahdelle oppitunnille (75 min) viikossa (noin 11 kertaa / jakso) kahden jakson ajan. Kaikkiaan opiskelijan tulee siis valita pakollista liikuntaa neljässä jaksossa ja pakollisten kurssien suorittaminen on jaettava useammalle lukuvuodelle. Kurssitarjottimessa pakolliset kurssit LI1 ja LI2 tytöille tarkoitetut ryhmät on merkitty koodilla LIT, pojille tarkoitetut ryhmät koodilla LIP ja sekaryhmät koodilla LIPT.

Suoritusjärjestys: LI01 pääsääntöisesti ennen kurssia LI02, muiden kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Itsenäinen opiskelu: Liikunnan kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

1. Energiaa liikunnasta (LI01), aikuislinjalla pakollinen alle 18 – v lukio-opinnot aloittaneille

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistykseen myötä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

2. Aktiivinen elämäntapa (LI02), aikuislinjalla valtakunnallinen syventävä

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

3. Terveysttä liikkuen (LI03)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen. Kurssilla käytetään mm. aktiivisuusranneketta sekä mobiilisovelluksia.

4. Yhdessä liikkuen (LI04)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssilla perehdytään eri aikakausien salonkitansseihin ja paneudutaan hyviin käytöstapoihin. Kurssiin kuuluu ”vanhojenpäivän” juhlatanssiaiset. Kurssi on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille. Kaksi kolmasosaa kurssista järjestetään koulupäivän aikana joko lukuvuoden 2. tai 3. jaksossa, ja yksi kolmasosa tammi- ja helmikuussa iltaisin kiertotuntien ulkopuolella.

5. Hyvinvointia liikkuen (LI05)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisen kokemuksia. Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi on tarkoitettu pääasiassa abeille.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kaikkien kurssien tavoitteena on luoda edellytyksiä oman liikuntaharrastuneisuuden syventämiseen lajeissa, joihin oma mielenkiinto kohdistuu ja laajentaa näkemystä siitä, mitä hyötyä kyseisestä harrastamisesta voi olla elämän eri osa-alueilla. Elämyksellisyys ja voimaantumisentunne ovat keskiössä kurssien sisältöjä suunniteltaessa.

6. Keho kuntoon - aerobinen kuntokurssi tytöille (LI06)

Kurssilla keskitytään aerobisen kuntoharjoittelun eri muotoihin; tavoitteena kestävyys, lihaskunto ja lihaskunto. Ohjelmassa erilaisia ryhmäliikuntamuotoja (kahvakuula, circuit ja aerobic) sekä toiminnallinen harjoittelu ja kuntosalit. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

7. Uintitekniikka- ja vesiliikuntakurssi (LI07)

Perehdytään oikean uintiasennon löytämiseen, sekä rentouden ja hengitystekniikan merkitykseen. Harjoitellaan uinnin perustekniikoita, käännöksiä ja hengenpelastusta. Kurssilla tutustutaan tekniikka-harjoittelun ohella erilaisiin vesipeleihin ja vedessä toteutettaviin kuntoilumuotoihin, kuten hydros-pinning ja vesivoimistelu. Kurssiin kuuluu myös kuntosaliharjoittelua. Kurssi toteutetaan aamuisin 1. kierron tunteilla. Kilpatasoiset uimarit voivat käyttää osan tunteista oman harjoitusohjelmansa toteuttamiseen. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

8. Mailapelikurssi (LI08)

Pelataan tennistä, sulkapalloa, pöytätennistä ja squashia sekä opitaan pelin vaatimia perustaitoja ja pelistrategioita. Kurssin ohjelmaan kuuluu myös salibandy, lacrosse, speedminton ja kriketti. Kurssin aikana järjestetään nelimailapeliturnaus siitä kiinnostuneille. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

9. Palloilu (LI09)

Kurssin sisältö suunnitellaan opiskelijoiden kanssa yhdessä. Tavoitteena on keskittyä muutaman sisäpallolajin lajitietojen ja -taitojen syventämiseen. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

10. Kuntosalikurssi (LI10)

Kurssilla annetaan perusteet kuntosalityöskentelystä ja toteutetaan omaa kuntosaliohjelmaa käytännössä. Kurssilla voidaan käyttää lähikuntosalia tai omaa kuntosalia. Kurssi voi olla maksullinen. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

11. Golf-kurssi pojille ja tytöille (LI11)

Suorita itsellesi green card Järvenpään lukion 1. jakson liikunnan valinnaisella kurssilla. Kurssi suoritetaan kurssitarjottimen ulkopuolella. Opetus toteutetaan Tuusulan golfklubin kentillä. Kurssin ohjaa Tuusulan golfklubin pro Ari Savolainen, kurssin koordinaattorina ja toisena opettaja toimii Ari Jalo-vaara. Kurssin hinta on 160 e, joka kattaa opetuksen, kurssimateriaalin (esim. sääntökirjan) ja green card -kokeen. Lisäksi treenipoletteja saa jäsenhintaan range-harjoitteluun. Kurssille otetaan 23 opiskelijaa. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

12. Uudet lajit (LI12) Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä

Kurssi sisältää uusia ja mielenkiintoisia lajeja. Sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Lajina voi olla mm. uusia pallopelejä (lacrosse, kin-ball, racketball yms.), curling, kaupunkisota, frisbee-golf, liikuntateknologian käyttö (aktiivisuusmittaukset, GPS-lenkkejä). Kurssi suoritetaan sekä kiertotuntipalkissa että osaksi 9. kiertotunnilla. Kurssi voi olla osaksi maksullinen. Arviointi: numeroarviointi pyydettäessä.

13. Salibandykurssi pojille (LI13)

Kurssilla pelataan paljon. Kurssilla käydään läpi puolustus ja sen ryhmittäminen, avauspeli, hyökkäyspeli ja maalipaikkojen luominen sekä ylivoimapeli- ja vapaalyöntivaihtoehtoja. Kurssilaisten kanssa pyritään pelaamaan haasteotteluita. Arviointi: numeroarvostelu pyydettäessä.

14. Valmennusoppi (LI14)

Kurssi kuuluu pakollisena urheiluvalmennuksessa oleville. Kurssin sisältö: urheilijan ominaisuudet, kehittymisen periaatteet, voimaharjoittelu, nopeusharjoittelu, kestävyysharjoittelu, henkinen valmentautuminen, antidoping, omaan lajiin tutustuminen, liikkuvuusharjoittelu sekä oman harjoittelun analysointi. Arviointi: suoritettu/hylätty.

15. Extremelajit (LI15)

Kurssin päätavoitteena on oman liikuntaharrastuneisuuden vahvistaminen sekä elämyksellisyys. Kurssilla käydään leikkimielinen seikkailukilpailu opiskelijajoukkueiden välillä. Lisäksi tutustutaan oman kiinnostuksen mukaan erikoislajeihin (miekkailu, kiipeily, armeijan esterata, parkour, laitesukellus, suplautailu, paintball ym.). Halukkailla on mahdollisuus suorittaa kajakkimelonnan peruskurssi ja osallistua viikonlopun yli kestäväälle melontaretkelle Porvoon saaristossa. Kurssi suoritetaan lukuvuoden 1. jaksossa iltaisin ja viikonloppuisin. Kurssi on osittain maksullinen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

16. Liikunnan ohjauskurssi (LI16)

Kurssin päätavoitteena on yhteisöllisyys ja ryhmässä toimiminen. Ryhmän käsittely, motivointi ja hallinta ovat kurssin perusteemoja. Kurssin aikana suunnitellaan, organisoidaan ja ohjataan alakouluryhmille liikuntatunteja. Lisäksi kurssilla harjoitellaan eri liikunta-alojen pääsykoetehtäviä sekä käydään

tutustumassa liikunta-alan koulutusta tarjoavaan oppilaitokseen. Arviointi: numeroarviointi pyydetäessä.

17. Laskettelu- ja lautailukurssi (LI17)

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat talviliikuntamahdollisuuksiin ja turvalliseen rinnekäyt-täytymiseen sekä tarjota mahdollisuuksia, joita yleensä ei yksittäiselle henkilölle ole hiihtokeskuksissa tarjolla (esim. ratalaskukisa sähköisellä ajanotolla). Kurssi järjestetään osallistujien kanssa sovitussa laskettelukohteessa. Kurssi järjestetään 4. jaksossa pitkänä viikonloppukurssina. Ei vaadi aiempaa ko-kemusta laskettelusta tai lautailusta. Kurssi on maksullinen. Arviointi: suoritettu/hylätty.

20. - 22. Huippu-urheilukurssit (LI20–LI22)

Kursseja voi valita opiskelija, joka kuuluu omassa lajissaan ikäkausimaajoukkueeseen, maajoukkueei-ritykseen, kansalliseen edustusryhmään tai on sijoittunut edellisen vuoden aikana SM-kilpailuissa si-joille 1–8. Kurssit suoritetaan osallistumalla seuran harjoituksiin ja kilpailutoimintaan. Tarvittaessa opiskelija toimii esim. koulun edustusjoukkueen kapteenina. Lukioaikana suoritettavien kurssien enimmäismäärä on viisi, ja yhtenä lukuvuotena voi suorittaa enintään kaksi kurssia. Suoritusmerkinnät pyydetään erikseen kunkin lukuvuoden viimeisessä jaksossa.

4.16.1. Urheilulinja

Lukio toteuttaa urheilulinjan valmennukset yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa. Vuosit-ain opiskelijaksi ottamisen yhteydessä päätetään oppilaitoksen painopistela- j i t, joiden kanssa yhteis-työtä toteutetaan.

Urheilulinjan yleiset tavoitteet:

- opiskelija kehittyy urheilijana sekä suorittaa lukio-opinnot ja ylioppilastutkinnon sekä kykenee arvioimaan ja suunnittelemaan jatko-opintomahdollisuuksia
- opiskelija ymmärtää systemaattisen harjoittelun periaatteet ja sitoutuu määrätietoiseen har-joitteluun
- opiskelijan oma ajattelu ja päätöksentekokyky kehittyvät
- opiskelija omaksuu urheilullisen elämäntavan ja oikeat elämänhallintataidot, jota kautta hän ymmärtää harjoittelun, levon ja ravinnon merkityksen omassa kehitymisessään
- valmennus painottaa taidon kehittymistä niin lajiharjoittelussa kuin fyysisessä oheisharjoitte-lussakin
- kilpaurheilua tukevan harjoittelun ja lukio-opintojen yhdistäminen.

Urheiluvalmennukset toteutetaan aamuvalmennuksena 2 - 3 kertaa viikossa niin, että opiskelija voi muutoin hyödyntää koulun muuta opetustarjontaa. Valmentajia toimivat ammattitaitoiset valmenta-jat. Aamuvalmennusten sisältöjen valinta kussakin lajissa siten, että se tukee opiskelijan muuta har-joittelua. Aamuvalmennus voi olla lajikohtaista ja/yleisvalmennusta.

Urheilulinjalle hyväksytyt suorittavat samassa opetusryhmässä terveystiedon ja liikunnan pakolliset kurssit. Tämä mahdollistaa opetuksessa urheilijoille suunnattujen tietojen ja taitojen tarkastelun

Urheilulinjalaisen tulee suorittaa vähintään 10 aamuvalmennuskurssia opiskelunsa aikana. Nämä ur-heiluvalmennuksen kurssit lasketaan opiskelijan kokonaiskurssimäärään. Maksissaan valmennuksen kurssia voi suorittaa enintään 15.

Valmennuksella voidaan korvata 0,5 kurssia pakollisia tai valinnaisia liikunnan opintoja.

Urheiluvalmennuksessa opiskelijan opiskelemat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Urheiluvalmennuksen kursseissa käytetään VAL –lyhennettä.

4.16.2. Tanssin opinnot

Lukio toteuttaa tanssin opinnot yleislinjan suuntautumisvaihtoehtona. Tanssin opintojen tavoitteena on syventää opiskelijan tanssitaitoja ja ymmärrystä tanssista taiteenlajina kokonaisvaltaisesti. Tanssin opetusmenetelmät pohjautuvat länsimaisen taidetanssin perinteisiin yhdistyen erilaisiin somaattisiin lähestymistapoihin. Lisäksi opetus sisältää fyysistä harjoittelua ja muita tanssilajeja. Eri lajit ja harjoitteet tukevat toisiaan ja monipuolinen treenaaminen vahvistaa tanssijan laaja-alaista osaamista ja muuntautumiskykyä.

Tunnit sisältävät lajinomaista tanssitekniikkaa (nykytanssi, jazztanssi, baletti, katutanssit, etniset tanssit). Opetuksessa tulevat esille sekä yksilön itsenäinen työskentely, oman kehon ja liikkeen hahmotus sekä ryhmässä työskentely, muiden kuuntelu ja havainnointi. Opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja tunnistamaan omaa liikkumistaan ja toimintatapojaan sekä työskentelemään tämän pohjalta. Tanssista kirjoittaminen, oman prosessin dokumentointi ja analysointi tukevat oppilaan itseohjautuvuutta. Ryhmässä oleminen ja muiden kanssa kommunikointi sekä verbaalisesti että kehollisesti kehittävät ryhmätöytäitoja ja muiden ihmisten ja erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista.

Tanssiopintojen suorittamiseksi opiskelijan tulee suorittaa vähintään 10 kurssia, mutta enintään 15. Osallistuessa tanssituntien ulkopuolella esiintymismatkoille tai produktioihin, näistä tunteista voidaan kaksi kurssia lukea hyväksi opintoihin. Tanssilla voi korvata 0,5 kurssia pakollisia tai valinnaisia liikunnan opintoja.

Tanssitunnit toteutetaan koulupäivän aikana ja opetuksesta vastaavat ammattitaitoiset opettajat. Opinnot suorietaan kolmen vuoden aikana, jolloin käy jokaisen kurssin, mutta aloitusajankohdasta riippuen eri kohdassa lukio-opintojaan. Näistä tunteista sekä mahdollisista produktioista esiintymismatkoista yms. oppilas voi hyväksi lukea x määrän tanssikursseja lukio-opintoihin. Tanssin lukiodiplomin suorittamista suositellaan vahvasti kaikille tanssilinjalaisille.

Tanssin opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Tanssiopintojen kursseista käytetään TAN -lyhennettä.

4.17. Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Olennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä

vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivai-
kuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen
tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä
- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa

Oppimaan oppiminen

- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Järvenpään lukiossa painotamme toiminnallista oppimista monipuolisin työskentelytavoitin. Lähes jokaiseen kurssiin kuuluu vierailu elävän musiikin tilaisuuteen. Koulullamme vierailee säännöllisesti eri musiikin alan ammattilaisia. Musiikkikoulun ja -opiston kurseista voidaan tunnustaa osaamista lukio-opintoihin. Musiikkikoulun päättötodistuksen perusteella saat kuusi kurssia ja musiikkiopiston tutkinnoista kaksi kurssia/tutkinto.

Kurssit, joiden ryhmätunnus on merkitty L-kirjaimella, on tarkoitettu musiikkilinjalaisille.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Arviointi: Kurseista saa numeroarvioinnin. Suoritusmerkinnällä arvioidaan kurssit MU12, MU14, MU16 ja MU23.

Itsenäinen suoritus: Soitto- ja laulukursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU01),

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kursilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin. Mikäli valitset toisen pakollisen kurssin musiikista, voit valita kurssin painotukseksi eri musiikkityylit, median, musiikin historian tai musiikin teorian.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Soitinhuoltokurssi (MU05)

Kurssin tavoitteena on oppia huoltamaan pienimuotoisesti ja käsittelemään bändisoittimia kuten sähkökitaraa, bassoa, rumpusettiä sekä akustista kitaraa. Kurssin sisältöön kuuluu kielten vaihtaminen, kielisoittimen puhdistus, rumpukalvojen huolto. Kurssilla käymme seuraamassa myös mahdollisuuksien mukaan soitinrakentajan työtä sekä kutsumme vierailijoita koululle. Opetusta on joka toinen luku-vuosi.

6. Soiva musiikin historia 1 (MU06)

Kurssin sisältönä on länsimainen taidemusiikki Antiikin Kreikasta 1800-luvun loppuun. Tavoitteena on löytää kullekin tyylikaudelle ominaisia piirteitä ja kyetä kuuleman perusteella määrittelemään mihin tyylikauteen musiikki voidaan sijoittaa. Vierailemme konserteissa ja työskentelemme myös itsenäisesti. Opetusta on joka kolmas vuosi.

7. Soiva musiikin historia 2 (MU07)

Kurssin aikana tutustumme länsimaiseen taidemusiikkiin 1900-luvulla. Tavoitteena on musiikin syvempi ymmärtäminen ja hahmottaminen kuuntelun avulla. Työskentelemme myös itsenäisesti ja vierailemme konserteissa. Opetusta on joka kolmas vuosi.

8. Musiikin tieto-taito 1 (MU08)

Kurssin tavoitteena on perehtyä nuotinlukemisen ja musiikinteorian perusasioihin. Kurssin sisältö noudattaa valtakunnallista musiikkiopiston teorian 1/3-tason sisältöä. Kurssin suoritettuaan opiskelijalla on mahdollisuus halutessaan osallistua Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston teorialutkintoon. Kursia suositellaan soitin- ja laulukurssien rinnalle. Opetusta on lukuvuosittain.

9. Musiikin tieto-taito 2 (MU09)

Kurssilla jatkamme musiikin teorian opiskelua ja tavoitteena on saavuttaa musiikkiopiston teorian 2-tason. Kurssin suoritettuaan opiskelija voi halutessaan osallistua Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston 2/3-teorialutkintoon. Edeltävinä opintoina MU08-kurssi tai vastaavat opinnot musiikkiopistossa. Kursia suositellaan soitin- ja laulukurssien rinnalle. Edeltävinä opintoina MU08-kurssi tai vastaavat opinnot musiikkiopistossa. Opetusta on lukuvuosittain.

10. Musiikin tieto-taito 3 (MU10)

Kurssilla jatkamme musiikin teoriaopintoja ja tavoitteena on saavuttaa musiikkiopiston teorian 3-tason. Kurssin suoritettuaan opiskelija voi halutessaan osallistua Keskisen Uudenmaan 3/3-teorialutkintoon. Kurssia suositellaan soitin- ja laulukurssien rinnalle. Edeltävinä opintoina MU08- ja MU09-kurssit tai vastaavat suoritukset musiikkiopistossa. Opetusta on joka toinen lukuvuosi.

11. Maailmanmusiikin kurssi (MU11)

Kurssin tavoitteena on perehtyä maailman eri musiikkikulttuureihin, ja oppia sitä kautta ymmärtämään myös suomalaisen kansanmusiikin merkitys maailmanmusiikin kartalla. Kurssilla tutustutaan eri maiden ja maanosien perinteiseen ja uudempaan etnomusiikkiin, ja lopuksi luodaan katsaus suomalaisen kansanmusiikin kirjoon nyky-Suomessa. Opiskelijoiden mielenkiinnon mukaan kurssilla voidaan syventyä tarkemmin johonkin valittuun musiikkikulttuuriin. Opetusta on joka toinen lukuvuosi.

12. Pianonsoiton kurssi 1 (MU12)

Kurssin tavoitteena on antaa valmiuksia pianon soittamiseen tutustuen kosketinsoittimien mahdollisuuksiin niin klassisessa kuin rytmimusiikissa. Kurssin aikana opettelemme säestämään tuttuja pop-, iskelmä- ja kansansävelmiä tai/ja kurssilla on mahdollista saada valmiuksia klassisen musiikin soittamiseen. Kurssin sisältö räätälöidään osallistujien lähtötason ja toiveiden mukaan. Opetusta annetaan pienryhmissä ja mahdollisuuksien mukaan myös henkilökohtaisia tunteja. Kurssin rinnalle suositellaan kurssia MU08 Musiikin tieto-taito 1, jossa opiskellaan nuotinlukemista ja musiikin teorian perusasioita. Kurssista saa suoritusmerkinnän. Pianonsoiton kurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä. Opetusta on lukuvuosittain.

13. Pianonsoiton kurssi 2 (MU13)

Kurssin tavoitteena on syventää pianonsoitto kurssi 1:n taitoja. Kurssin tarkempi sisältö räätälöidään osallistujien lähtötason ja toiveiden mukaan. Opetusta annetaan pienryhmässä ja mahdollisuuksien mukaan myös henkilökohtaisia tunteja. Pianonsoiton kurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä. Opetusta on joka toinen lukuvuosi.

14. Kitaransoiton kurssi 1 (MU14)

Kurssin tavoitteena on oppia sujuvaa komppaamista. Kitara mielletään kurssilla säestyssoittimeksi, jonka avulla soittaja huolehtii musiikin sekä harmoniasta että rytmiikasta. Kurssin rinnalle suositellaan kurssia MU8 Musiikin tieto-taito 1, jossa opiskellaan nuotinlukemista ja musiikin teorian perusasioita. Kurssista saa suoritusmerkinnän. Kitaransoiton kurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä.

15. Kitaransoiton kurssi 2 (MU15)

Tavoitteena on syventää kitaransoiton tietoja ja taitoja. Kurssilla kitaraan suhtaudutaan yhtyesoitteina, jonka avulla soittaja luo harmonista ja rytmistä kudosta yhdessä muiden soittajien kanssa. Tutustutaan myös improvisoinnin perusteisiin ja sivutaan erilaisia sointumerkintätapoja. Kitaransoiton kurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä. Opetusta on joka toinen lukuvuosi.

16. Bändikurssi 1(MU16)

Kurssin tavoitteena on perehtyä yhteissoittotaitoihin. Kurssin aikana muodostamme harjoitusbändejä ja opettelemme soittamaan kappaleita yhteisen valinnan mukaan. Bändit muodostamme osallistujien soittotaustan pohjalta, joten aiemmat opinnot eivät ole välttämättömiä. Voit myös itse koota ystävästäsi sopivan ryhmän ja ilmoittautua kurssille. Kurssin rinnalle suositellaan kurssia MU08 Musiikin tieto-taito 1. Kurssista saa suoritusmerkinnän. Bändikurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä.

17. Bändikurssi 2 (MU17)

Kurssin tavoitteena on syventää yhteissoittotaitoja. Harjoitusbändit muodostamme osallistujien soittoaustan perusteella. Voit myös itse koota ystävästäsi sopivan kokoonpanon ja ilmoittautua kurssille. Kurssin edeltävinä opintoina MU08 Musiikin tieto-taito 1. Bändikurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä. Opetusta on joka toinen lukuvuosi.

18. Musiikkitekniikka 1 (MU18)

Kurssin tavoitteena on perehtyä ajankohtaisiin musiikin teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin musiikin tekemisessä. Kurssilla perehdytään tietokoneen käyttöön säveltämisen, sovittamisen ja äänittämisen apuvälineenä sekä tutustutaan miksauslaitteiden toimintaan sekä yleisimpiin musiikkiohjelmiin. Kurssin aikana harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan live-miksaamista. MU08 Musiikin tieto-taito 1 ja MU09 Musiikin tieto-taito 2 kurssisuoritukset ovat kurssin edellytyksenä. Opetusta on lukuvuosittain.

19. Musiikkitekniikka 2 (MU19)

Kurssin tavoitteena on syventää tietoja ja taitoja musiikkitekniikkaan liittyen. Perehdymme tietokoneen käytön mahdollisuuksiin säveltämisessä, sovittamisessa sekä äänittämisen apuvälineenä. Kurssilla syvennämme käytännön harjoittelun avulla livemiksaustaitoja koulun tilaisuuksissa sekä tehdään pienimuotoisia äänityksiä.

20. Kuule ja ymmärrä musiikkia (MU20)

Kurssin tavoitteena on oppia analysoimaan kuulemaansa sekä ymmärtämään musiikin eri tyylilajien moniulotteisuutta. Kurssilla perehdytään kuuntelun avulla myös musiikin eri elementteihin kuten rytmi, harmonia sekä muotorakenne. Keskitymme analysoimaan myös musiikissa käytettyjä eri aiheita muun muassa yhteiskunnallisia aiheita. Perehdymme myös musiikin terapeuttiseen vaikutukseen.

21.-22. Musiikkia juhliin 1 – 2 (MU21 – 22)

Kurssin tavoitteena on rohkaista esiintymään julkissa tilanteissa ja edistää osaltaan oppilaitoksen yhteisöllisyyttä. Osallistumalla neljään esiintymiseen koulun juhlissa saat kurssimerkinnän. Esiintymiset voi jakaa koko lukioajalle. Kurssin voi suorittaa myös juontamalla tai miksaamalla koulun tilaisuuksia. Kurssi toteutuu kiertotuntien ulkopuolella läpi lukuvuoden. Opetusta on lukuvuosittain.

23.-24. Laulukurssi 1 – 2 (MU23 – MU24)

Kurssin tavoitteena on antaa valmiuksia esiintymiseen laulamalla joko lauluyhtyeessä tai halutessaan myös solistina. Kurssilla teemme hengitys-, äänenmuodostus- ja luovaan äänelliseen ilmaisuun liittyviä harjoituksia. Laulujen valinnassa kiinnitämme huomiota tunne- ja ääni-ilmaisun kehittämiseen. Kurssin sisältö räätälöidään opiskelijoiden mielenkiinnon ja toiveiden mukaisesti. Kurssin aikana esiinnyimme mahdollisuuksien mukaan koulun eri tilaisuuksissa. Opetusta kiertotuntien ulkopuolella hajautettuna läpi lukuvuoden. MU23 – kurssista saa suoritusmerkinnän. Musiikkilinnan opiskelijat valitsevat ryhmän, joka on merkitty L-tunnuksella. Opetusta on lukuvuosittain.

25. Musiikkia näyttämöllä (MU25)

Kurssin tavoitteena on syventää tietoja näyttämömusiikin eri alueista esim. musikaali, elokuvamusiikki, näytelmämusiikki, ooppera, baletti ja operetti. Kurssin aikana ”kurkistamme näyttämön taakse” ja tutustumme ammattimuusikoiden työskentelyyn. Teemme myös vierailukäyntejä ajankohtaisen tarjonnan ja yhteisen valinnan mukaan sekä järjestämme mahdollisuuksien mukaan ohjelmaa koulun tilaisuuksiin. Musiikkilinnan opiskelijat valitsevat ryhmän, joka on merkitty L-tunnuksella. Opetusta on lukuvuosittain.

4.17.1. Musiikkilinja

Järvenpään lukion musiikkilinjän tavoitteena on antaa monipuolinen ja laaja-alainen pohja musiikin ammattiopintoihin, musiikkia sivuaviin sekä taiteellista yleissivistystä tarvittaviin ammattiopintoihin. Opetusta rikastaa yhteistyö Keskisen Uudenmaan Musiikkiopiston ja Sibelius-Akatemian kanssa, kuten erilaisten yhteisten workshop-kurssien järjestämisessä.

Musiikkilinjalaisten on suoritettava vähintään 10 kurssia, joista pakollisia ovat seuraavat kurssit: Kaikille pakolliset yhteiset opinnot (8 kurssia): MU01, MU02, MU03, MU08, MU09, MU21, MU25 ja TAI. Kaksi muuta kurssia opiskelija voi valita kaikista lukion valinnaisista kursseista. Suositeltavaa on musiikkidiplomikurssin MULD6 valinta. Siitä on hyötyä pyrittäessä musiikkialan koulutukseen tai musiikkia sivuavaan koulutukseen. Musiikkilinjän pakolliset kurssit 1 - 3 noudattavat valtakunnallisten kurssien 1-3 sisältöjä ja tavoitteita. Työskentelytavat painottuvat toiminnallisiin ja monipuolisiin työskentelytapoihin.

Musiikkilinjän pakolliset kurssien jaksotus:

1.vuosi: MU01, MU02, MU03, MU08, MU09

2. vuosi: MU21, MU25, TAI, MULD6, MU08, MU09

3.vuosi: MULD6, MU21

Muiden kurssien osalta suoritusaikataulun voi vapaasti valita.

Musiikkilinjän opiskelijoita kannustetaan osallistumaan aktiivisesti soitto-tai/ ja laulutunneille lukioaikana joko oma-aloitteisesti tai lukion ohjaamana. Musiikkilinjalaisten on mahdollista saada sovitusti henkilökohtaisia laulu- ja soittotunteja Keskisen Uudenmaan Musiikkiopiston kautta. Henkilökohtaisista tunneista tiedotetaan lukuvuoden alussa. Henkilökohtaiset soitintunnit ovat opiskelijoille maksullisia. Opiskelija voi suorittaa tai lukea hyväksi lukio-opintoihin kolme kurssia instrumenttiopintoja seuraavasti:

MU26 - MU28 Instrumenttiopinnot 1 - 3

Kurssin tavoitteena on syventää aiemmin opittuja tietoja ja taitoja instrumentti- ja/tai lauluopinnoissa. Henkilökohtaisia tunteja 10 X 30 min. syyslukukaudella ja 10 X 30 min. kevätlukukaudella. Opinnot on mahdollista korvata henkilökohtaisilla soitto- ja lauluopinnoilla musiikkiopistossa.

JÄRVENPÄÄN LUKION MUSIIKIN KURSSIT

YLEISSIVISTYS		SOITTO - LAULU –SÄVELLYS MUSIIKKITEKNOLOGIA	ESIINTYMINEN – HYVIN- VOINTI – PROJEKTIT
MU1	Minä ja musiikki	MU12 Pianonsoiton kurssi 1	MU21 Musiikkia juhliin 1
MU2	Moniääninen Suomi	MU13 Pianonsoiton kurssi 2	MU22 Musiikkia juhliin 2
MU3	Ovet auki musiikille		
MU4	Musiikki viestii ja vaikuttaa	MU14 Kitaransoiton kurssi 1	MU25 Musiikkia näyttämöllä
		MU15 Kitaransoiton kurssi 2	
MU6	Soiva musiikin historia1	MU16 Bändikurssi 1	YTK08 Hyvinvoinnin avaimia
MU7	Soiva musiikin historia 2	MU17 Bändikurssi 2	TAI Monitaiteellinen musiikkiprojekti
MU8	Musiikin tieto-taito 1	MU18 Musiikkitekniologia 1	
MU9	Musiikin tieto-taito 2	MU19 Musiikkitekniologia 2	Kansainväliset musiikkiprojektit
MU10	Musiikin tieto-taito 3		
MU11	Maaailmanmusiikin kurssi	MU23 Laulukurssi 1	
		MU24 Laulukurssi 2	
MU20	Kuule ja ymmärrä musiikkia	MU26L – MU28L Instrumenttiopinnot	
		YTK15 Biisipaja	
		MU5 Soitinhuoltokurssi	
MULD6	MUSIIKIN LUKIODIPLOMI		

4.18. Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvotetaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsityksiin. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen
- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmista

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kult-

tuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Pakolliset kurssit

1. Kuvat ja kulttuurit (KU01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja
- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.
- arvioinnissa otetaan huomioon paneutuminen opiskeltaviin aiheisiin ja keskusteluihin, aktiivinen osallistuminen, kurssilla tehdyt työt ja itsearviointi.

Keskeiset sisällöt

- omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä
- erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot
- taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt
- Kurssilla kehitetään monilukutaitoa kuvia tai taidetta tulkitsemalla ja analysoimalla.
- Kansainvälisyys ja kulttuurientuntemus tulevat esille omiin ja muiden kuvakulttuureihin tutustumalla. Kurssilla käsitellään digitaalista kuvaa ja perehdytään kuvalla tai taiteella vaikuttamiseen.
- Vierailuja voidaan tehdä lähialueen taidemuseoihin, -näyttelyihin ja tapahtumiin.
- Monimuotoiset työskentelytavat lisäävät yhteisöllisyyttä sekä ohjaavat opiskelijaa löytämään ja käyttämään omia vahvuuksiaan.
- yleisen kuvataiteen pakollisella kurssilla on käytössä sähköinen oppimateriaali.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Muotoillut ja rakennetut ympäristöt (KU02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä
- hallitsee yksinkertaiset projektiopiirustuksen digitaaliset ja perinteiset esittämistavat
- kykenee luovaan suunnitteluun ja osaa itsenäisesti soveltaa erilaisia esitysteknisiä keinoja omissa muotoilutehtävissään
- arvioinnissa otetaan huomioon paneutuminen opiskeltaviin aiheisiin, aktiivinen osallistuminen ja kurssilla tehdyt työt ja itsearviointi

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina

- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt
- Oppimisympäristöinä käytetään mm. lähialueen rakennettua ja luonnonympäristöä.
- Yrittäjyys, työelämä ja yhteiskunta tulevat esille muotoiluun, tuotteistamiseen tai arkkitehtuuriin liittyvissä tehtävissä. Tuote- tai rakennussuunnittelussa korostetaan kestävästä kehitystä ja globaalia vastuuta. Aktiivisen ja osallistuvan kansalaisen rooli huomioidaan oman elinympäristön kehittämiseen liittyvissä tehtävissä.

3. Osallisena mediassa (KU03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintätekniikan osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävästä kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset
- median käsitteistöt, sisällöt, palvelut sekä ajankohtaiset ilmiöt ja mediaympäristöt, ovat keskeisinä opiskelun kohteina
- kuvallisten mediaviestien lajityypit, omine genreineen, kuten uutinen, mainos, video- ja elokuva sekä sarjakuva, ovat myös mediaviestien tulkinnan ja opiskelijoiden omien tuotosten ja kuvanlukutaidon käytännön lähtökohtina
- harjoitellaan digitaalisen kuvan ja äänen tekemiseen tarvittavien ohjelmistojen ja tekniikoiden hallintaa, kuten kuvausta, editointia, graafista suunnittelua, äänen ja kuvan yhdistämistä opiskelijoiden omien mediaprojektien yhteydessä
- mahdolliset vierailukäynnit alan kohteisiin sekä asiantuntijavierailut
- Kurssi on yksi mediadiplomin pohjakursseista. Yleisen kuvataiteen kurssilla 3. on käytössä sähköinen oppimateriaali. Kurssiarviointi: portfolioarviointi ja itsearviointi.

4. Taiteen monet maailmat (KU04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävästä kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinna menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

Keskeiset sisällöt

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot

- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset
- väri psykologisena, fysikaalisena, esteettisenä ja kulttuurisena ilmiönä
- kuvallisen ilmaisun lähtökotana on länsimainen kuvatraktio sekä eri ympäristöissä ja kulttuureissa tuotettu kuva-taide populaarikulttuuri mukaan lukien, ja muut nykytaiteen ja yhteiskunnan ilmiöt
- teoksissaan opiskelija voi soveltaa kuvallisia, sanallisia, kehollisia ja muita ajankohtaisen taiteen ja visuaalisen kulttuurin tulkinnan keinoja ja ilmaisutapoja
- näyttelykäynnit ja taiteilijavierailut

Kurssiarviointi: portfolioarviointi ja itsearviointi.

4.18.1. Kuva- ja mediataidelinja

Kuvataidelinjan tavoitteena on perehdyttää opiskelija kuvalliseen ajatteluun, kuva- ja mediataiteen tekniikkoihin, sekä vahvistaa opiskelijan taiteentuntemusta, omaa tulkintaa ja ilmaisua. Kurssien tavoitteena on syventää tiedollisia ja erityisesti taidollisia valmiuksia, joita tarvitaan muotoilu-, taide- ja kulttuurialan jatko-opinnoissa.

Kuva- ja mediataidelinjan opiskelijan on suoritettava yhteensä 7 kurssia, joista 6 on pakollista kuva- ja mediataiteen kurssia sekä joko kuvataiteen tai median lukiodiplomi.

Opintojen suoritusjärjestys:

1. Ensimmäisen opintovuonna kaikille yhteiset opinnot: KU01, KU03 ja KU05.
2. Toisena opintovuonna opiskelija valitsee suuntautumisensa joko KUVAan tai MEDIAan. KUVAan pakolliset kurssit ovat KU04, KU14 ja KU19. Median pakolliset kurssit ovat KU07, KU17 tai KU06 ja KU18
3. Kolmantena vuotena opiskelija suorittaa kuvataiteen tai median lukiodiplomin.

Kuvataidelinjan pakolliset kurssit 1,3 ja 4 noudattavat kurssien 1,3 ja 4 tavoitteita ja sisältöjä ammatillisesta näkökulmasta. Kuva- ja mediataidelinjojen opiskelijoille tarkoitetut kurssit merkitään oppilaitosohjelmissa ryhmätunnuksella L esimerkiksi KU01.L,

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Taide nyt (KU05)

Kurssilla syvennetään omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja nykyajan laajaan visuaaliseen kulttuuriin. Kurssin tavoitteena on oppia löytämään, seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä, oppia tunnistamaan, havaitsemaan ja ymmärtämään kuvataidetta ja muita visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa, tuntea nykytaiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osata käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa, oppia valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä omassa kuvallisessa ilmaisussaan ja tuntea nykytaidetta sekä kuvataiteen historiaa.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat nykytaiteen teoriat, nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt, historia sekä taidekäsitykset, taide osana jokapäiväistä elämää (taidetarjonta ja palvelut sekä visuaalinen kulttuuri), taide työnä, visuaalisten alojen ammatit sekä taideorganisaatiot ja tapahtumat, teoksen toteuttaminen prosessina (yksilö / ryhmätyö) ja näyttely- sekä vierailukäynnit

6. 3D-grafiikka (KU06)

Kurssilla tutustutaan 3D-grafiikan perusteisiin. Kurssilla luodaan kolmiulotteisia kuvia tietokoneella. Kyseistä piirustustapaa käytetään kaikessa esinesuunnittelussa arkkitehtuurista muotoiluun. Työskentelyssä käytetään ammattitasoisia 3D-ohjelmia opettajan harkinnan mukaan. Kurssille osallistuminen edellyttää hyviä ATK-perustaitoja. Kurssisuorituksena opiskelija tekee oman digitaalisen portfolion töistään.

7. Liikkuvat kuvat – elokuvataiteen peruskurssi (KU07)

Kurssin tavoitteena on tutua elokuvan teon perusteisiin. Kurssilla tutustutaan elokuvaan taidemuotona ja opitaan elokuvan tuotantoprosessin vaiheet ja perusteet esituotannosta jälkituotantoon. Tutustutaan draaman perusrakenteeseen, opitaan elokuvallista ilmaisua ja tutkitaan kuvan, äänen, valon, lavastuksen ja musiikin vaikutusta kokonaisuuteen. Kurssin päätteeksi toteutetaan yhdessä harjoitustyönä lyhytelokuva. Kurssi on yksi mediadiplomin pohjakursseista.

8. Keramiikan työpaja (KU08)

Kurssin tavoitteena on käsityöperinteen ylläpito yhtenä kulttuuriperinteen muotona, miten käytännössä keraamisten materiaalien työstämisessä hyödynnetään mm. epäorgaanista kemialla ja keramiikka taiteena

Kurssilla tutustutaan keraamisiin materiaaleihin ja saveen materiaalina sekä keramiikkaan taiteena ja taideteollisuutena. Lisäksi perehdytään lasitukseen, keraamisiin väriaineisiin ja polttotapoihin sekä saveen työstämiseen sekä työsuojeluun. Harjoitustyöt toteutetaan käsirakennustekniikoilla. Kurssilla perehdytään myös dreijauksen ja muottityöskentelyn perusteisiin ajan sallimissa puitteissa. Kurssisuorituksena vaaditaan oma portfolio, jossa esitellään oma työskentelyä kurssin aikana yhdistettynä kurssin teoriaosuuteen keraamisista materiaaleista ja tekniikoista sekä keramiikan kulttuurihistoriasta. Arvioinnissa keskitytään portfolioon. Kurssiin sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä ja taiteilijavierailuja.

9. Taidegrafiikka (KU09)

Kurssin tavoitteena on tutustu mahdollisuuksien mukaan erilaisiin perinteisiin graafisen ilmaisun tekniikoihin, joita ovat koho-, syvä- sekä mallinepainantatekniikat (serigrafia). Vedoksia voidaan painaa erilaisille pinnoille, joihin kuuluvat myös tekstiilimateriaalit (kankaanpainanta). Taidegrafiikan työskentelyyn liittyy jossain määrin liuottimien kanssa työskentelyä, mikä voi olla ongelmallista allergisille. Kurssisuorituksena opiskelija tuottaa oman grafiikan salkun (= työnäytekansion), eli säilyttää omat vedoksensa arviointia varten. Kurssille sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä ja taiteilijavierailuja.

10. Maalauksen työpajakurssi (KU10)

Kurssin tavoitteena on perehdyttää eri maalaustekniikoihin ja maalaustaiteen tyyliin omakohdallisen työskentelyn avulla. Tutustutaan mm. akvarelliin, guassiin, öljymaalaukseen, akryylimaalaukseen tai erilaisiin kollaasitekniikoihin ajan ja tilanteen sallimissa rajoissa. Kurssisuoritukseen voi sisältyä kurssitöiden näyttelyn pystytys koulun tai muihin tiloihin. Kurssisuoritukseen sisältyy oman kurssiportfolion tuottaminen. Portfolioon kuvataan omat teokset sekä kirjoitetaan itsearviointi omasta työskentelystä. Kurssiin sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä ja taiteilijavierailuja.

11. Luovan valokuvauksen työpaja (KU11)

Kurssin tavoitteena on optisen kuvanmuodostumisen hahmottaminen, kuvankäsittelyohjelmien keskeisten toimintojen hallinta, luovien ratkaisujen soveltaminen kuvallisessa työskentelyssä, valokuvan viestinnällisen kulttuurisen merkityksen ymmärtäminen ja kuva-analyysitaitojen kehittäminen.

Kurssin pääpaino on luovassa ja kokeilevassa valokuvauksessa. Kurssilla tutustutaan digitaaliseen kuvaukseen ja opiskellaan valokuvan historiaa taiteena ja viestintänä. Kurssiin sisältyy professionaaliseen kuvankäsittelyyn, järjestelmäkameran hallintaan sekä valoon, valaistukseen ja studiotyöskentelyyn

perehtyminen. Kurssin harjoitustehtävät suoritetaan pääasiassa ryhmittäin. Kurssisuorituksena edellytetään oman valokuvaportfolion tuottaminen. Kurssiin sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä ja taiteilijavierailuja. Kurssi suoritetaan monimuoto-opetuksena. Portfolioarviointi ja itsearviointi. Kurssi on yksi mediadiplomin pohjakursseista.

12. TV-studiokurssi (KU12)

Kurssin tavoitteena on tutustua liveohjelmien toteutukseen ja TV-studiotyöskentelyn periaatteisiin. Kurssilla toteutetaan useita ”livelähetyksiä” (esim. talk show -ohjelmia Conan O’Brienin tapaan, levyraatia, uutisia jne.) auditorioon rakennetussa monikamerastudiossa. Kurssi keskittyy käytännön tekemiseen, ja oppilaat vuorottelevat eri tehtävissä eri ”tv-lähetyksiä” tehtäessä. Työtehtäviä, joita pääsee kokeilemaan, ovat mm. tv-kuvaaja, liveleikkaaja, ohjaaja, äänimiksaaja, valaisija, tuotantosihiteeri, näyttelijä jne. Reaaliajassa tehty ”lähetykset” taltioidaan tiedostoiksi, ja kurssin päätteeksi toteutetaan yksi oikea livelähetykset YouTuben livestreamia hyödyntäen. Kurssi suoritetaan pääosin kiertotuntien ulkopuolella kurssin alussa sovittavina ajankohtina. Kurssi on yksi mediadiplomin pohjakursseista.

13. Elokuvataiteen jatkokurssi (KU13)

Kurssin tavoitteena on syventää tietoutta elokuvien tuotannon maailmasta ja opetella elokuvataiteeseen liittyviä käsitteitä, kuten montaasia, rytmikkaa jne. Kurssin päätteeksi toteutetaan joko pienryhmissä tai yhdessä ammattimainen lyhytelokuva, mainos, musiikkivideo tai muu elokuvallinen pätkä oikealla elokuvatuotantokalustolla.

14. Piirustuksen perusteet (KU14)

Kurssin keskeinen tavoite on oppia havaintoon perustuvaa käsivarapiirustusta, mikä on yksi klassisen piirtämisen perusteista. Kurssilla tutustutaan erilaisiin piirustusvälineisiin sekä kyseisten välineiden tarjoamiin ilmaisumahdollisuuksiin sekä piirtämisen taidehistoriaan. Kurssilla tehdään havaintoon perustuvia harjoitteita, joissa opiskellaan silmän ja käden yhteistyötä ja mittasuhteita mutta omaa persoonallista näkemystä tai tulkintaa unohtamatta. Mahdollisuuksien mukaan kurssilla käytetään myös henkilömalleja.

15. Kuvanveisto - plastinen sommittelu (KU15)

Kurssin tavoitteena on tutustua erilaisiin kolmiulotteisiin ilmaisutapoihin kuvanveiston tradition sekä nykytaiteen hengessä. Kurssin työtavat eivät ole sidottuja tiettyyn materiaaliin, tekniikkaan tai paikkaan. Kunkin kurssin alussa sovitaan, minkälaisin menetelmin ja työtavoin erilaiset taideprojektit tullaan toteuttamaan ja mikä on yksilöllisen ilmaisun osuus suhteessa ryhmätyöskentelyyn. Tarkemmat sisällöt määritellään vuotuisessa opinto-oppaassa. Kurssiin sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä ja taiteilijavierailuja. Arvosanaan vaaditaan oma portfolio kurssityöskentelystä.

16. Taide tutuksi – Galleriat kodiksi (KU16)

Kurssin tavoitteena on perehtyä visuaalisen kulttuurin eri suuntausten ja ilmiöiden historiallisissa taustoissa. Kurssilla voidaan vaihdella eri näkökulmia perinteiseen tyylihistoriaan ja käsitellä arkkitehtuurin, muotoilun taiteen ja populaarikulttuurin eri ilmiöitä myös yhteiskunnallisessa, psykologisessa ja filosofisessa kontekstissa. Kurssin työtavoina ovat esitykset, esseet, analyysit ja vierailukäynnit. Kurssi voidaan suorittaa myös verkkokurssina.

17. Digipiirtäminen (KU17)

Kurssin tarkoitus on tutustua ja syventyä digitaaliseen piirtämiseen eri piirustus- ja kuvankäsittelyohjelmilla. Opetuksen tavoitteena on avata ja syventää digipiirtämisen keskeisiä tekniikoita ja antaa opiskelijalle hyvät avaimet omien taitojen kehittämiseen itsenäisesti. Kurssilla toteutetaan erilaisia harjoitteita, sekä suurempi ”lopputyö”, joista koostaa digitaalinen portfolio. Kurssi on yksi mediadiplomin pohjakursseista.

18. MEDIAn syventävä (KU18)

Kurssin tavoite on syventää digitaaliseen kuvankäsittelyyn, taiton, valokuvauksen, kuvajournalismin ja visuaalisen viestinnän taitoja. Kurssilla opiskellaan valokuvauksen, median sekä jokapäiväisen käyttö-kulttuurin teorioita, käytäntöjä ja historiaa.

19. KUVAn syventävä (KU19)

Kurssilla syvennetään maalauksen, piirustuksen ja plastisen sommittelun teorioita ja tekniikoita. Opiskelija työskentelee projektiluontoisesti. Kurssilla opiskelijalla on mahdollisuus syventää valitsemaansa tekniikkaa ja perehtyä pitkäjänteiseen taiteelliseen työskentelyyn. Kurssin aikana opiskelija toteuttaa teossarjan valitsemallaan tekniikalla, kurssin materiaalien puitteissa. Kurssiin sisältyy vierailukäyntejä.

20. Itsenäinen taideprojekti (KU20)

Kurssin tavoitteena on itsenäiseen työskentelyyn kykeneminen, omien tavoitteiden asettaminen sekä aikataulutuksen ja materiaaliresurssien hallinta ja taiteellinen lopputulos. Toteutetaan tarvittaessa lukiodiplomikurssin yhteydessä.

Opiskelija tekee taiteellisen lopputyön itse valitsemastaan aiheesta ja itselleen sopivalla tekniikalla. Lopputyösuoritukseen kuuluu prosessiportfolio, jossa on dokumentoitu työskentelyn vaiheet ja oman työn arviointi. Kurssiarviointi: portfolio- ja itsearviointi

4.19. Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämäänsä liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa, kuten siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämäänsä sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan sekä pohtia urasuuntautumistaan. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä. Tämä tulee kyseeseen esim. samoista jatko-opinnoista kiinnostuneiden opiskelijoiden pienryhmäohjauksena.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossaan arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhakutaitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehtoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

Suoritusjärjestys: OPO01-kurssi suoritetaan ennen OPO02-kurssia.

Itsenäinen opiskelu: OPO01-kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Pakolliset kurssit

1. Minä opiskelijana (OP01), aikuislinjalla koulukohtainen syventävä (OP01)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon
- harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa
- pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu; henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma
- jatko-opintojen pohtiminen ja ammatillinen suuntautuminen; jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja sen kehittäminen
- elämänhallintataidot
- oman oppimisen arviointi
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP02), aikuislinjalla koulukohtainen syventävä (OP02)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan
- perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle
- tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan
- lisää työelämätaitojaan sekä syventää työelämäntuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla
- työelämäntietous, muuttuva ja monimuotoinen työelämä

- yrittäjyys
- työelämä- ja työnhakutaidot
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

3. Työelämävalmiudet (OP03), aikuislinjalla koulukohtainen soveltava (OP03)

Opiskelijalle voidaan hyväksi lukea opintoihin muualla hankittua osaamista. Tavoitteena on kannustaa opiskelijaa hankkimaan käytännön tietoja ja taitoja opiskeluun ja työelämään liittyvistä aihealueista. Hyväksi luettavia opintoja ovat opiskelijan itse kustantamat esim. ensiapukurssit, hygieni- ja anniskelupassi, järjestyksenvälvoija-, palvelukortti-, työturvallisuus- ja rannikkolaivurikoulutukset. Osana kurssin suoritusta voivat olla koulun järjestämät yrittäjyyteen ja johtamiseen liittyvät seminaarit. Kurssisuorituksen voi saada myös jostakin aihepiiriltään laajemmasta kokonaisuudesta. Opiskelija saa suorituksen, kun toiminnan laajuus vastaa lukion kurssia (38 tuntia). Arviointi: suoritettu/hylätty.

4. Työelämään tutustuminen (OP04), aikuislinjalla koulukohtainen soveltava (OP04)

Opiskelijalle voidaan hyväksi lukea opintoja hankkimastaan kesä- tai osa-aikatyöstä tai työharjoittelusta. Tavoitteena on kannustaa opiskelijaa hankkimaan työelämä tietoutta, mikä tukee uranvalintaa. Yhden viikon työpanos (vähintään 30 tuntia) vastaa yhtä kurssia. Opiskelija tulee toimittaa koululle työnantajan kirjoittama työtodistus ja kirjallinen raportti työkokemuksesta annettujen ohjeiden mukaan. Toiminnan laajuudesta riippuen opiskelija voi saada 1 – 6 kurssia. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.20. Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa. Kurssein voi liittyä vierailuja ja asiantuntijaluentoja.

Teemaopintojen kaltaisia opintoja opiskelijalla on valittava myös muissa koulukohtaisissa yhteistoiminnan kursseissa.

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsentyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Arviointi: suoritettu/hylätty.

Suoritusjärjestys: vapaasti valittavissa.

Itsenäinen opiskelu: TO01BIK-kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Monitieteinen ajattelu (TO1)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaan laajemmissa kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta. Opiskelija voi valita seuraavista yhden valtakunnalliseksi syventäväksi kurssiksi:

TO01BIK Biokemia

Biokemian kurssilla biokemiallista tutkimusta lähestytään ongelmakeskeisesti. Tutkimuksen lähtökohta on jokin biologinen ilmiö tai kysymys, jota lähdetään ratkaisemaan kemian menetelmin. Kurssilla tarkastellaan mm. solujen energialähteitä ja rakennusaineita sekä biomolekyylien rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii käsittelemään tutkimusten vaatimia biologisia materiaaleja sekä oppii biokemiallisen tutkimuksen keskeiset periaatteet ja menetelmät. Kurssi tuo esille kemian ja biologian saumattoman yhteyden biologisissa systeemeissä ja antaa valmiuksia jatko-opintoja varten ennen kaikkea opiskelijan suuntautuessa biologian, biokemian, kemian, lääke-, liikunta- ja ravitsemustieteiden aloille. Kemian kurssit KE01 ja KE02 sekä biologian kurssit BI01 ja BI03 on suoritettava ennen biokemian kurssia. Hyväksytty arvosana edellyttää osallistumisaktiivisuutta sekä kokeellisen tutkimuksen kirjallista ja/tai suullista raportointia.

TO01IKK Ihmiset ja kulttuurit kohtaavat

Kurssilla tarkastellaan eri kulttuuripiirien ominaispiireitä, nykytilannetta ja tulevaisuutta eri oppiaineiden kuten kielten, maantieteen, uskonnon, historian ja yhteiskuntaopin näkökulmista. Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelijat maantieteellisten olojen, katsomuksellisten arvojen ja yhteiskuntarakenteen keskinäiseen yhteyteen. Kurssilla opitaan tuntemaan eri kulttuurien välisiä eroja ja arjen tapakulttuuria.

TO01TKI Tutkimuskohteena ihminen

Kurssilla perehdytään ihmiseen toimivana kokonaisuutena eri oppiaineiden näkökulmista ja tutustutaan siihen, kuinka eri tieteenaloilla voidaan tutkia ihmistä. Kurssin tavoitteena on oppia tarkastelemaan ihmistä psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Käytännössä voidaan esimerkiksi tarkastella yksittäistä kehon osaa eri aineiden näkökulmasta ja etsiä niin yhdistäviä kuin erottavia tekijöitä tarkastelunäkökulmiin liittyen. Valitut näkökulmat vaihtelevat vuosittain.

2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tietojen viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään

työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin. Opiskelija voi valita seuraavista toisen valtakunnalliseksi syventäväksi kurssiksi:

TO02AGI Ajankohtaiset globaalit ilmiöt

Kurssin tavoitteena on ajankohtaisten globaalien ilmiöiden kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Globaaleja teemoja käsitellään useamman aihekokonaisuuden ja eri oppiaineen näkökulmasta tutkivalla lähestymistavalla. Tehtävät edellyttävät tieto- ja viestintätekniikan käyttöä. Vuosittain vaihtuvia teemoja voivat olla mm. kestävä kehitys, pakolaisuus, maahanmuutto, ilmastonmuutos, eriarvoisuus, nälkä ja konfliktit. Kurssi voidaan toteuttaa myös osana lukion kansainvälisiä projekteja. Kurssin tuotoksena voi olla mm. video, kirjallinen tutkimus, paneelikeskustelu tai draamaesitys. Kurssin osa voidaan toteuttaa vieraalla kielellä ja liittää osaksi vieraan kielen kurssisuoritusta.

TO2PAI Oma maa – paikallistuntemus perustana

Kurssin tavoitteena on Suomen ja lähialueen paikallistuntemuksen syventäminen ja kokonaisvaltainen hahmottaminen eri oppiaineiden näkökulmasta. Kurssin kohteena voi olla Suomen, Järvenpään ja lähialueiden luonto, ympäristö, historia sekä kulttuuri - ja elinkeinoelämä. Kurssin tuotoksia voivat olla näyttely, video ja kirjallinen tutkimus. Kurssin osa voidaan toteuttaa vieraalla kielellä ja liittää osaksi vieraan kielen kurssisuoritusta.

3. Osaaminen arjessa (TO3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen. Opiskelija voi valita seuraavista yhden valtakunnalliseksi syventäväksi kurssiksi.

TO03VET Vapaaehtoistoiminnan kurssi

Kurssin tavoitteena on tutustua vapaaehtoistoimintaan ja ymmärtää sen merkitys yhteiskunnassa. Kurssin teoriaosuudessa opiskelija tutustuu vapaaehtoistoiminnan perusteisiin. Pääpaino on kuitenkin käytännön työssä, jossa muutaman opiskelijan ryhmä suunnittelee ja toteuttaa jonkun lähimmäisen auttamiseen liittyvän hankkeen. Kurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä eri tahojen kuten kolmannen sektorin kanssa. Valittavana on lukuisia mahdollisuuksia esimerkiksi kehitysvammaisten tai vanhusten parissa. Kurssin yhteydessä on tarkoitus tutustua myös muiden ryhmien projekteihin. Kurssi voidaan osin hyväksi lukea vapaaehtoistoiminnassa hankitun osaamisen perusteella.

TO03LIK Liikennekasvatus

Opiskelija suorittaa ja itse kustantaa valitsemassaan autokoulussa henkilöautoajokortin. Ajokortti tuodaan nähtäväksi oppilaitokselle. Tämän lisäksi opiskelijan tulee osallistua kahdelle lukiossa kerran vuodessa järjestettävälle luennolle, joiden aiheet ovat toiminta onnettomuustilanteessa ja liikennekäyttäytyminen. Mikäli autokoulu on järjestänyt vastaavat luennot, opiskelija toimittaa niistä todistuksen lukiolle.

TO04KV Kansainvälisen toiminnan kurssi

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijoiden kykyä toimia käytännön kansainvälisissä vuorovaikutus- ja kommunikaatiotilanteissa vieraalla kielellä. Kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelijat osallistuvat kansainväliseen toimintaan vastaamalla kansainvierailujen järjestelyistä, osallistumalla vierailuohjelmien mukaisiin tapahtumiin ja/tai osallistumalla mahdollisiin ulkomaan opintomatkoihin. Kurssi voidaan lukea hyväksi myös opiskelijan vaihto-opiskelijavuoden perusteella.

4.21. Lukiodiplomit

Lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviin soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa aineessa ja aineryhmässä. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Opetuksen tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Kotitalouden lukiodiplomi (KOLD1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin. Kotitalouden lukiodiplomi muodostuu lukiodiplomityöstä, esseestä ja portfolioista.

Kotitalouden lukiodiplomiin suorittamiseen vaadittavat kurssit toteutetaan yhteistyössä Keski-Uudenmaan ammattiopiston kanssa.

2. Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa ku-

vataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Kuvataiteen lukiodiplomiin vaadittavista pohjakursseista yhden on oltava kuvataiteen ensimmäinen kurssi (KU01)

3. Käsityön lukiodiplomi (KÄLD3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä. Käsityön lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija kehittää osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä osaamisen arvioinnissa. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin. Käsityön lukiodiplomi muodostuu käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista.

Käsityön lukiodiplomiin vaadittavat kurssit suoritetaan yhteistyössä Järvenpään opiston kanssa.

4. Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

5. Median lukiodiplomi (MELD5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

Mediadiplomin pohjakursseiksi hyväksyttäviä kursseja ovat: HI07, KU03, KU06, KU07, KU11, KU12, KU13, KU17, KU18, MU04, YTK12-YTK15, ÄI07, ÄI11. Draaman (luku 5.26) kurssit käyvät mediadiplomin pohjakursseiksi silloin, kun mediadiplomissa sovelletaan draaman elementtejä.

6. Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoomalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat

opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

7. Tanssin lukiodiplomi (TALD7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa. Tanssin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on tukea ja kuvata opiskelijan pitkäaikaista tanssin opiskelua lukion aikana. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan valitsema tanssillinen tehtävä, sen valmistelu ja kirjallinen työ. Tanssillisen tehtävän opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian. Tehtävä voi olla soolo- tai ryhmäteos. Tanssin lukiodiplomi on tanssillisen tehtävän ja tutkielman muodostama kokonaisuus.

Tanssin lukiodiplomin suorittamisen hyväksyttäväksi pohjakursseiksi soveltuvat lukion tanssin suuntautumisvaihtoehdon kurssit ja tanssiopistossa suoritettut soveltuvat opinnot, jotka luetaan hyväksi lukio-opintoihin.

8. Teatterin lukiodiplomi (TELD8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

Teatterin lukiodiplomin suorittamisen hyväksyttäväksi pohjakursseiksi soveltuvat luvussa 5.26 (draama) mainitut kurssit.

4.22. Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taiteiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimisella. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kursseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjä voi päätöksellään tarjota opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviä taiteiden välisiä kursseja. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa taiteiden välisiä kursseja, niiden tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteidenaloilta hankkimaansa osaamista
- soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

Arviointi

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut teokset, produktiot ja esitykset. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

Arviointi: suoritettu/hylätty.

Suoritusjärjestys: vapaasti valittavissa.

Itsenäinen opiskelu: kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TA01)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

Tarkoituksena on, että mahdollisimman monella lukion opiskelijalla olisi mahdollisuus olla osallisena yhteisessä projektissa. Projekti on erityisesti musiikin, kuvataiteen ja draaman yhteistyöhanke, johon voivat osallistua myös muut koulun opiskelijat. Erityisesti projekti pyritään toteuttamaan tanssin sekä talouden ja yrittäjyyden kurssilaisten kanssa. Mahdollisuuksien mukaan projekti voidaan toteuttaa myös vieraalla kielellä, jolloin se integroituu myös vieraiden kielten opetukseen. Lisäksi projekti voidaan tehdä myös kansainvälisenä yhteistyönä. Projektin aiheet valitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa ja pyritään valitsemaan kulloinkin ajankohtaisista teemoista. Toteutuksessa hyödynnetään erilaisia teatteritaiteessa hyödynnettäviä teknologioita.

2. Nykyaiteen keinoin (TA02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykyaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävistä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

Kurssin on luonteeltaan ns. esittävän taiteen kurssi, joka voidaan toteuttaa kuvataiteen, musiikin ja draaman yhteistyönä. Kurssilla painotetaan erilaisia ilmaisumuotoja taiteellisessa kentässä. Kurssin

tuotokset voidaan toteuttaa oppilaitoksen ulkopuolella, kuten kirjastossa, taidemuseoissa, erilaisissa näyttelytiloissa sekä ulkona kaupungilla ja muissa ympäristöissä.

3. Taidetta kaikilla aisteilla (TA03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuudesta.

4.23. Tietotekniikka

Tavoitteena on turvata kaikille opiskelijoille tasavertaiset mahdollisuudet ja ainakin vähimmäistaidot tietoteknisessä osaamisessa. Tämä tukee opiskelijoiden jatko-opinto- ja työelämätaitoja myös lukion jälkeen.

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa hyvät perusvalmiudet toimia jatko-opinnoissa ja työelämässä (osaaminen arjessa)
- saa tietoteknistä tukea itsenäiseen opiskeluun (tutkiva työskentely teknologialla)
- harjaantuu tiedon hankintaan, käsittelyyn ja viestintään (opiskelutaidot ja vuorovaikutus)
- laajentaa näkemystä eri oppiaineiden integraatiosta (ilmiöpohjainen oppiminen ja monitieteinen ajattelu)
- kehittää ongelmanratkaisukykyä (algoritminen ajattelu, ohjelmointi)
- Kehittää ymmärrystä tietotekniikan merkityksellisyydestä yhteiskunnassa (positiivinen asennoituminen ja motiivittuminen)

Tietotekniikan opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat seuraavat osa-alueet:

1) Pelillisuus ja pelikehitys

Pelillisuus on pelien dynamiikan soveltamista eri ympäristöihin esimerkiksi oppimisessa ja/tai työelämän prosesseissa. Sitä käytetään tuomaan helpotusta uusiin ympäristöihin tutustuttaessa. Sen tarkoituksena on edistää palvelunkäyttäjien osallistumista ja sitoutumista. Pelillisuus käyttää ”pelillistämistä” ongelmallisten kokonaisuuksien tutkimisessa ja monimutkaisten ominaisuuksien opiskelussa. Pelillistämällä rakennetaan mielekkäitä ja intuitiivisia oppimisympäristöjä, jotka perustuvat usein ongelmanratkaisumenetelmiin. Pelillistämisen avulla pyritään pelaamisen mekaniikan tai leikin keinoin muuntamaan tekemisen motivointi tavoitteelliseksi toiminnaksi. Pelillisuus mahdollistaa opetuksessa ja oppimisessa kokonaisuuksien pilkkomisen pienempiin osiin, osallistamisen, aktivoinnin, turvalliset uusiutuvat toistot, välittömän suorituksen arvioinnin ja palautteen antamisen.

Pelillisyysskokonaisuudessa perehdytään muun muassa seuraaviin osakokonaisuuksiin: pelimekaniikka ja palautejärjestelmät, eri aloja opetuspelit ja simulaatiot sekä opetuksen ja oppimisen pelit (oppimispelit). Pelillisyydessä pohditaan mm. seuraavia kysymyksiä: ”Mikä on peli ja kuinka se vaikuttaa elämäämme?”, ”Mitä ovat oppimispelit?”, ”Mitkä ovat pelien mahdollisuudet oppimisessa ja opetuksessa?”, ”Miten oppimispeliejä käytetään opetuksessa?”, ”Mitä vaiheita ja prosesseja oppimispelien suunnitteluun ja valmistukseen kuuluu?”, ”Miten oppimispeliejä toteutetaan?” ja ”Kuinka opiskelija voi itse hyödyntää oppimispeliejä osana omaa toimintaansa?”

Peleillä tarkoitetaan niin viihdekäyttöä kuin eri aloilla tapahtuvaa hyötykäyttöä (ns. serious games). Tavoitteena on, että opiskelija (yksin, pari- tai ryhmätyönä) suunnittelee ja rakentaa oman pelin tai pelillistää jonkin työelämässä tai opetuksessa olemassa olevan prosessin. Tarkoituksena on, että opiskelija kokoaa materiaalia ja itsereflektoi pelillisyyttä käydessään siihen liittyviä oheiskursseja koko lukio-opintojen ajan. Opiskelija määrittelee itse pelin kategorian ja toteutustavan. Peli voi olla esimer-

kiksi lautapeli, strategiapeli, roolipeli, älypeli, matematiikkapeli, seurapeli, tarinakerrontapeli, sosiaalinen peli tai joukkuepeli. Yksi peli voi sijoittua useampaan kategoriaan ja suositellaan, pelissä olisi mahdollisimman monta opetettavien aineiden näkökulmaa.

Tarkoitus on, että opiskelija pohtii pelin sähköisen toteutuksen mahdollisuuksia. Käytännön ohjelmoinnin -kurssilla kootaan lopuksi oheiskursseista pelikokonaisuus, joka pyritään myös toteuttamaan. Tietotekniikan opetus suunnitelmasta ja muista opinnoista koottu lisäosaaminen antavat opiskelijalle mahdollisuuden oman pelin kehittämiseen. Opiskelija voi koota lukion eri kurssien opetustarjonnasta opintokokonaisuuden, joka tukee soveltavan ohjelmoinnin kurssiin liittyvää pelikehitystä seuraavista kursseista: TI01-TI05 ja ÄI11 (Luovan kirjoittamisen kurssi), EN11 (Virtuaalimatka englanninkieliseen maahan), EN17 (Luovan kirjoittamisen kurssi), MA5 (Vektorit), MA12 (Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä), PS03 (Ihmissen tiedonkäsittelyn perusteet), HI07 (Populaarikulttuurin historia), TY06 (Yrittäisyys), MU19(Musiikkiteknologia) ja KU06 (3D-grafiikka).

Opintopolun suositeltava suositusaikataulu

Ajoitus	Jakso	Tietotekniikan kurssi	Oheiskurssit
1. vuosi	1.		
	2.	TI01 Tieto- ja viestintätekniikan tukikurssi	
	3.	TI07 Kymmensormijärjestelmä	
	4.	TI02 Työelämän tietotekniikka	
	5.		MAA4 (Vektorit uusi OPS)
2. Vuosi	1.		EN11
	2.		PS3, HI07, EN17
	3.	TI03 Ohjelmoinnin perusteet	PS3, MU18,
	4.	TI04 Ohjelmoinnin jatkokurssi	EN17
	5.	(MOOC-kurssina TI03 ja TI04 koko kevät-lukukausi)	ÄI11, KU06, MAA12, EN17, MU19
3. vuosi	1.		
	2.	TI05 Soveltava ohjelmointi	HI07, YH06
	3.	TI06 Robotiikka	

2) Väylä yliopistoon

Ohjelmointikurssit (TI03, TI04) voi suorittaa Helsingin yliopiston MOOC-verkkokurssina (Massive Open Online Course) tai pelkkänä lukiokurssina. Mikäli opiskelijan tavoitteena on pääsy suoraan yliopisto-opintoihin, tulee hänen suorittaa molemmat verkkokurssit yliopiston esittämien kriteerien mukaan. MOOC-kurssista saa myös lukiokurssimerkinnän.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kurssi TI01 suoritetaan ennen muita kursseja, jos opiskelijalla on puutteita perustiedoissa ja -taidoissa. Kurssit TI03-TI05 suoritetaan numerojärjestyksessä. Muut kurssit voidaan valita halutussa järjestyksessä

1. Tieto- ja viestintätekniikan tukikurssi (TI01)

Kurssin keskeisenä tavoitteena on saavuttaa keskeiset tieto- ja viestintätekniikan tiedot ja taidot, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Kurssin keskeisenä sisältönä ovat mm. Windows-käyttöjärjestelmä, tekstinkäsittely ja taulukkolaskenta. Kurssin sisältö mukautetaan opiskelijoiden tarpeen mukaan. Arviointi: suoritettu/hylätty.

2. Työelämän tietotekniikka (TI02)

Tavoitteena on antaa perustaidot ja -tiedot työelämässä käytetyistä sähköisistä työpöydistä ja ohjelmistoista. Tavoitteena on syventää tieto- ja viestintäteknologian käyttöä, antaa valmiuksia työelämään ja syventää käsitystä taidoista, jotka helpottavat työtä ja parantavat tuottavuutta.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat rakenteelliset dokumentit (Tekstinkäsittely, esitysgrafiikat), työkalu-ohjelmistot (Taulukkolaskenta), www-sivut ja -rakenteet (WordPress, Joomla), sähköinen graafinen suunnittelu ja peliestetiikka (Videoeditointi, Adobe-ohjelmisto) ja audiotyöskentely (Audioeditointi). Näistä opiskelija valitsee yhden tai kaksi, jonka/joiden mukaan kurssin sisältö mukautetaan. Opetus voidaan integroida muiden oppiaineiden opetukseen tai kurssilla tarjotaan opetus käyttötukena ja sähköisenä etäneuvontana. Tarvittaessa pidetään lähiopetusta. Arviointi: numeroarvostelu.

3. Ohjelmoinnin perusteet (TI03)

Tavoitteena on antaa opiskelijalle perusvalmiudet ohjelmoinnin ymmärtämiseen ja osaamiseen, oppia käyttämään muuttujia ja operaattoreita, oppia muodostamaan valinta- ja toistorakenteita, laatimaan aliohjelmia, perehtyä olion-käsitteeseen ja antaa käsitys olioperustaisesta ohjelmoinnista.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat mm. syöte, tulostus, valintalause, toiston alkeet, toistolause, metodien alkeet, metodit ja listat (ArrayList), oliot ja taulukot sekä järjestäminen ja etsintä.

Opetus järjestetään monimuoto-opetuksena, joka koostuu itsenäisestä työskentelystä ja lähiopetuksesta. Kurssin voi suorittaa kokonaan itsenäisesti, jos sen tekee yliopiston MOOC-kurssina ja tavoitteena on joko opiskelupaikka tai yliopiston kurssisuoritus. Lukiokurssin vaatimustaso on alhaisempi kuin yliopistokurssin. Suoritus perustuu palautettaviin tehtäviin. Arviointi: numeroarvostelu.

4. Ohjelmoinnin jatkokurssi (TI04)

Tavoitteena on syventää opiskelijan perusvalmiuksia ohjelmoinnista, parantaa ohjelmointirutiineja, saada peruskäsitys rajapintoihin ja virhetilanteisiin, perehdyttää tiedostojen lukemiseen ja kirjoittamiseen sekä johdattaa graafiseen käyttöliittymiin ja iterointiin.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat mm. assosiaatio-tila (HashMap), rajapinnat, poikkeukset ja tiedostojen lukeminen, perintä, tiedostoon kirjoittaminen, graafiset käyttöliittymät, säännölliset lausekkeet, iteraattori ja enum (lueteltu tyyppi).

Ohjelmoinnin jatkokurssi voidaan suorittaa joko pelkkänä lukiokurssina tai MOOC-kurssina, josta saa myös lukiokurssimerkinnän. MOOC-kurssi suoritetaan Helsingin yliopiston "Ohjelmoinnin MOOC"-kurssin yhteydessä (MOOC, Massive Open Online Course) ja ohjelmoinnin jatkokurssi perustuu ohjelmoinnin perusteet-kurssin tietoihin.

Opetus järjestetään monimuoto-opetuksena, joka koostuu itsenäisestä työskentelystä ja lähiopetuksesta. Kurssin voi suorittaa täysin itsenäisesti, jos sen tekee yliopiston MOOC-kurssina tavoitteena joko opiskelupaikka tai yliopiston kurssisuoritus. Tämä vastaa noin kahta lukiokurssia. Lukiokurssin vaatimustaso on alhaisempi kuin yliopistokurssin.

Suoritus perustuu palautettaviin tehtäviin. Arviointi: numeroarvostelu.

5. Soveltava ohjelmointi (TI05)

Tavoitteena on syventää opiskelijan ohjelmointitaitoja, antaa käsitys ohjelmoinnin vaatimuksista ja käytänteistä jossakin soveltavassa ympäristössä sekä saada peruskäsitys ohjelmoinnin ja sovelluskonaisuuden haasteista.

Opiskelija valitsee kurssinsa keskeiseksi sisällöksi yhden seuraavista: pelikehitys, mobiilikkehitys tai MOOC-kurssi.

Kurssilla kannustetaan opiskelijaa itseohjautuvuuteen ja aktiiviseen toimintaan. Kurssin aikana tehdään joko ohjelmointiprojekti tai jokin soveltava MOOC-kurssi. Ohjelmointiprojekti voi liittyä joko peliohjelmointiin tai soveltavaan mobiiliohjelmointiin. Projektien sekä ohjelmointikielen ja -ympäristön valinnassa painotetaan oppilaan omia mieltymyksiä ja oma-aloitteisuutta. Projekti voidaan tehdä myös ryhmätyönä. Soveltava MOOC-kurssi riippuu MOOC-kurssitarjonnasta, mutta se voi olla esimerkiksi Web-palvelinohjelmointia. Sovittaessa voidaan kurssi suorittaa muulla soveltavalla tietoteknisellä projektilla tai MOOC-kurssilla. Arviointi: numeroarvostelu.

6. Robotiikka (TI06)

Kurssin tavoitteena on antaa käsitys nykypäivän robotisaatiosta, sulautetuista järjestelmistä ja niiden aiheuttamista yhteiskunnallisista vaikutuksista sekä johdattaa opiskelija tekoälyn tuntemukseen ja tulevaisuuden teknologioihin.

Opiskelija valitsee kurssin keskeiseksi sisällöksi omavalintaisen aiheen, joka sisältää vähintään yhden näkökulman seuraavista: robotisaatio, tekoäly, sulautetut järjestelmät ja esineiden internet (IoT)

Kurssilla painotetaan opiskelijan itseohjautuvuutta, aktiivista toimintaa ja tutkivaa asennetta. Kurssin sisältä täsmentyy opiskelijoiden kiinnostuskohteiden mukaan. Osa kurssin suorituksesta voi koostua esseistä ja projekteista. Kurssin voi suorittaa mahdollisesti myös englanninkielisenä lukion Kiina-projektin yhteydessä. Arviointi: numeroarvostelu.

7. Kymmensormijärjestelmä (TI07)

Kurssin tavoitteena on antaa valmiudet sellaiseen nopeaan kirjoittamiseen, ettei kirjoittaessa tarvitse vilkuilla näppäimistöön ja lisätä kirjoittamisen rutiinia niin nopeuden että tarkkuuden osa-alueilla. Kurssin keskeisenä sisältönä on kymmensormijärjestelmän hallinta. Kurssi suoritetaan pääasiallisesti omatoimisesti ja itsenäisesti tekemällä annettuja harjoituksia. Arviointi: suoritettu/hylätty.

4.24. Draama

Draama on taideaine, jonka keskeisinä tavoitteina ovat opiskelijan itseilmaisun taitojen, vuorovaikutustaitojen sekä näyttämöllisen ajattelun kehittäminen. Draaman opiskelu virittää ja ylläpitää opiskelijan luovuutta sekä kasvattaa itseluottamusta. Tiivis, yhteisöllinen työskentely tarjoaa oivalluksia ryhmästä sekä itsestä sen jäsenenä. Draaman avulla tutkitaan maailmaa ja itseä sen osana.

Draaman opiskelu on varsinkin ensimmäisellä kurssilla käytännönläheistä ja painottuu erilaisiin ilmaisuharjoituksiin. Opiskelusta voi olla hyötyä sekä esiintymistä jännittävälle että sitä rakastaville. Jos suunnittelet itsellesi ammattia, johon liittyy jonkinlaista esiintymistä, valitse ainakin yksi draaman kurssi.

Draamasta on mahdollista suorittaa myös teatterin lukiodiplomi.

Suoritusjärjestys: Kurssit suoritetaan pääasiassa numerojärjestyksessä.

Itsenäinen suoritus: Kurseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointi: suoritettu/hylätty.

1. Draaman peruskurssi (ÄI20)

Kurssin tavoitteena on opiskelijan ilmaisuvalmiuksien kehittäminen sekä myönteisen ilmapiirin ja psyykkisesti turvallisen työyhteisön luominen. Peruskurssilla tutustutaan oppiaineen työtapoihin ja tehdään muun muassa keskittymis-, kontakti-, liike- ja ääniharjoituksia. Harjoitusten avulla voimistetaan opiskelijan omaa persoonaa, kritiikin sietokykyä ja kykyä antaa palautetta. Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan teatterissa. Ryhmään voidaan ottaa enintään 20 opiskelijaa. Kurssi sopii myös esiintymisjännityksestä kärsiville.

2. Draaman jatkokurssi (ÄI21)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa ja syventää draaman peruskurssilla opittuja taitoja. Harjoituksissa painotetaan improvisaatioteatterin menetelmiä keskittyen muun muassa tunne- ja statustyöskentelyyn. Fyysisten ilmaisuharjoitteiden avulla syvennetään kehon hallintaa osana ilmaisua. Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan teatterissa. Voidaan valmistaa pienimuotoinen draamaesitys. Ryhmään voidaan ottaa enintään 20 opiskelijaa.

3. Tekstistä tulkintaan -kurssi (ÄI22)

Kurssin tavoitteena on tutustua näytelmäteksteihin ja näytelmäkirjallisuuteen sekä niiden tulkintaan. Harjoitellaan kohtauksen ja tarinan työstämistä näyttämölle sekä näyttelijän että ohjaajan työn näkökulmasta. Kurssilla vieraillaan teatterissa ja tehdään näytelmä analyysi. Lisäksi syvennytään puheilmaston eri alueisiin ja tehdään erilaisia äänenkäytön ja puhetekniikan harjoituksia. Kurssin lopussa opiskelija työstää valitsemansa tekstin esitykseksi. Ryhmään voidaan ottaa enintään 20 opiskelijaa. Osallistuminen edellyttää teatterin ja ilmaisun perustaitojen hallitsemista.

4. Teatterikurssi (ÄI23)

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelija teatteriesityksen valmistumisprosessiin. Kurssilla tutustutaan esitykseen vaikuttavien ammattiryhmien, kuten näyttelijän, dramaturgin, ohjaajan, lavastajan, pukusuunnittelijan, valosuunnittelijan, äänisuunnittelijan, maskeeraajan ja tarpeistosuunnittelijan toimenkuvaan. Kurssin aikana vieraillaan ammattiteatterissa, myös kulissien takana. Kurssilla valmistetaan demoesitys. Kurssi valmistaa opiskelijaa teatterin lukiodiplomin suorittamiseen. Osallistuminen edellyttää teatterin ja ilmaisun perustaitojen hallitsemista.

5. Soveltavan draaman kurssi (ÄI24)

Kurssin tavoitteena on tutustua soveltavaan ja osallistavaan draamaan, kuten forumteatteriin, yhteisöteatteriin sekä prosessidraamaan. Tutkitaan ryhmästä nousevia aiheita ja ilmiöitä teatterin keinoin ja tehdään niistä pieniä, nopeassa tahdissa valmistettuja performansseja. Kurssi huipentuu opiskelijan suunnittelemaan osallistavan tai soveltavan teatterin työhön. Kouluvuoden aikana pidetään esityksiä. Kurssi valmistaa opiskelijaa teatterin lukiodiplomin suorittamiseen. Osallistuminen edellyttää teatterin ja ilmaisun perustaitojen hallitsemista.

6. Teatteriproduktio (ÄI25)

Kurssin tavoitteena on perehtyä laajemman teatteriproduktion toteuttamiseen, edistää yhteisöllisyyttä ja kykyä toimia ryhmässä. Kurssilla valmistellaan oppilaitoksen teatteriesitys mahdollisena poikkitieteellisenä yhteistyönä. Kurssin laajuus voi olla 1 -4 kurssia produktion laajuudesta riippuen. Osallistuminen edellyttää teatterin ja ilmaisun perustaitojen hallitsemista. Suositellaan, että teatteriproduktiokurssi suoritetaan toisena opintovuotena. Osallistuminen edellyttää teatterin ja ilmaisun perustaitojen hallitsemista.

4.25. Muut koulukohtaiset kurssit

Oppiainerajat ylittävät koulukohtaiset soveltavat kurssit (YTK eli yhteistoiminta)

Lukion koulukohtaiset soveltavat kurssit on luokiteltu valtakunnallisten aihekokonaisuuksien (ks. luku 5.2) mukaan sen perusteella, mitä aihekokonaisuutta kurssi ensisijaisesti edistää. Kurssilla voi sisältää myös teemoja muista aihekokonaisuuksista. Arviointi: suoritettu/hylätty.

Suoritusjärjestys: vapaa

Aktiivinen kansalaisuus

1. Oppilaskuntakurssi (YTK01 – 02)

Kurssilla perehdytään käytännön toiminnan kautta oppilaskunnan toimintaperiaatteisiin, vaikutusmahdollisuuksiin ja järjestötoiminnan periaatteisiin. Opiskelijat osallistuvat päätöksenteon lisäksi erilaisten juhlapäivien ja koulun yhteisten tapahtumien järjestämiseen. Oppilaskunnan hallituksen virkoihin valitut opiskelijat tutustuvat myös mm. kokouksen johtamiseen, pöytäkirjan laadintaan, tilinpitoon

ja tiedottamiseen liittyviin taitoihin. Kurssin suorittaminen edellyttää säännöllistä kokouksiin osallistumista ja aktiivisuutta hallituksen toiminnassa. Toiminnan laajuudesta riippuen kurssin laajuus voi olla 1 – 2 kurssia.

2. Tutorkurssi (YTK03)

Tutor-toiminta tarkoittaa uusien opiskelijoiden ohjaamista lukiotyöskentelyyn. Tutor saa lukuvuoden alussa oman ryhmän, jota ohjaa ja auttaa etenkin opintojen aloittamisvaiheessa. Ohjaustoimintaan perehtyminen aloitetaan jo edellisen lukuvuoden lopulla.

3. Tutorkurssi II (YTK04)

Tutorien erityisjakso, jolla syvennetään jo opittuja valmiuksia. Painopiste on tutor-ohjaamisen erityiskysymyksissä. Esillä ovat mm. maahanmuuttajien, ammattilukiolaisten ja muiden erityisryhmien tarpeet. Lisäksi harjaannutetaan tutor-toimintaan liittyvissä muissa tehtävissä, kuten vierailuissa muissa oppilaitoksissa tai esim. koulun tilaisuuksissa avustajana toimimisessa. Kokeiluluontoisesti opiskelija voi suorittaa Tutorkurssi II:n ainetutorointina. Opiskelija auttaa opiskelijatoveriaan aineopettajan vetämässä tukiopetusryhmässä 10 oppitunnin ajan (en, ru, ma, mb). Edellytyksenä suoritukselle on, että opiskelijalla oltava vähintään hyvät tiedot tutoroitavassa oppiaineessa.

4. Oppilaitoksen ulkopuolinen toiminta (YTK05)

Opiskelija voi saada soveltavan kurssin suorittaessaan erilaisia leiri- ja kerhonohjaajakursseja (esim. isoiskoulutus, prometheusohjaajakoulutus, vartiojohtaja) sekä toimiessaan säännöllisesti järjestetyssä sekä urheiluseuroissa valmentajana/erotuomarina. Toiminnan laajuudesta riippuen kurssin laajuus voi olla 1 – 3 kurssia.

5. Nuorisovaltuustoiminta (YTK06)

Opiskelijan voi saada kurssin säännöllisestä toiminnasta nuorisovaltuustossa. Opiskelijan tulee toimittaa todistus oppilaitokselle nuorisovaltuustotoiminnasta. Toiminnan laajuudesta riippuen kurssin laajuus voi olla 1 – 2 kurssia.

Hyvinvointi ja turvallisuus

6. Kansalaisen turvakurssi (YTK07)

Turvallisuuskurssin tavoitteena valmentaa kansalaisia selviytymään paremmin normaaliolojen onnettomuustilanteista. Kansalaisen turvakurssilla ja valmiuskurssilla opiskelijat perehtyvät turvallisuusviranomaisten toimintaan ja erilaisiin arkielämän uhkakuihin. Kurssilla opitaan peruskansalaistaitoja, kuten ensiapu-, alkusammutus-, itsepuolustus- ja suunnistustaitoja. Koulutukseen voivat osallistua kaikki 15 vuotta täyttäneet Suomen kansalaiset. Kurssin toteutuksesta vastaa Maanpuolustusyhdistys.

7. Hyvinvoinnin avaimia: arjen ja elämän hallinta (YTK08)

Kurssin tavoitteena on antaa vinkkejä, miten voit edistää omaa hyvinvointia ja saada perustietoa ihmisen hyvinvoinnista. Näitä tietoja voi hyödyntää myös jatko-opinnoissa, kuten kasvatus-, hoito- tai taidealoilla. Hyvinvointia voidaan lähestyä vuosittain eri oppiaineiden näkökulmista esim. taito- ja taideaineet, psykologia, elämäkatsomustieto ja filosofia.

Monilukutaito ja mediat

8. Koulun lehti Järki ja muut julkaisut (YTK09 – YTK14)

Kurssin tavoitteena on harjaantua erilaisten julkaisujen käytännön toteuttamiseen. Kurssilla keskeistä on tekstien kirjoittaminen, videointi ja valokuvaus koulun Järki-lehteä ja muita koulun julkaisuja varten. Kurssi voi sisältää vierailuja media-alan yrityksiin. Kurssisuoritus edellyttää aktiivista osallistumista lehtityön kaikkiin vaiheisiin. Opiskelijan toiminnan laajuudesta riippuen kurssin laajuus voi olla 1 – 6 kurssia.

9. Biisipaja (YTK15)

Kurssin tavoitteena on oppia tekemään oma musiikkiesitys (biisi) yksin, pari- tai ryhmätyönä. Kurssin aikana opetamme säveltämistä, sanoittamista ja sovittamista. Opiskelu ei vaadi aiempaa kokemusta kappaleiden tekemisestä. Kurssin lopussa valmiit laulut voidaan esittää tai äänittää ja oman ilmaisun keinoin. Kurssiin kuuluu myös opintokäyntejä ja vierailuja. Kurssi on äidinkielen ja musiikin yhteinen yhteiskurssi.

Teknologia ja yhteiskunta

10. Oppilaitostekniikka (YTK16 - 18)

Kurssin tavoitteena on harjaantua oppilaitoksessa käytettävän valo-, ääni- ja kuvaustekniikan käyttöön. Kurssilaiset voivat vastata oppilaitoksessa mahdollisesti toteutettavan produktion esitystekniikasta. Toiminnan laajuudesta riippuen kurssin laajuus voi olla 1 - 3 kurssia.

11. Vaelluskurssi (YTK19)

Kurssin tavoitteena on perehtyä jokamiehenoikeuksiin sekä opetella liikkumaan ja toimimaan luonnossa. Kurssi järjestetään lukuvuoden 1. jaksossa viikonloppuna esimerkiksi Nuuksiossa. Kurssi on liikunnan, biologian ja maantieteen yhteiskurssi. Vaellusalueeseen voidaan tutustua erilaisten paikkatietojärjestelmien avulla ja suunnistuksen hyödynnetään GP-S-laitteita. Lisäksi kurssilla esitellään erilaisia retkeilyyn liittyviä mobiilisovelluksia ja niiden käyttöä. Kurssin havaintoja tallennetaan videoina ja kuvina. Tallennettua mediaa voidaan jakaa ja analysoida erilaisten mobiilisovellusten avulla.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

12. Kansainvälisyyttä käytännössä (YTK20)

Kurssin tavoitteena on kulttuurien välisen ymmärryksen vahvistaminen ja suvaitsevaisuuden lisääminen. Kurssi voidaan toteuttaa esimerkiksi koulun omana kansainvälisyyspäivänä, teemaviikkona, kansainvälistä suvaitsevaisuutta edistävinä päivänavauksina, asiantuntijavieraina tai soveltuvien tietosukujen sarjana sekä koulun vaihto-opiskelijoille järjestettävänä yhteistyökurssina. Kurssi voidaan järjestää myös yhteistyössä paikallisten tai valtakunnallisten toimijoiden kanssa.

13. Roma, urbs aeterna (YTK21)

Latinan ja historian yhteistyökurssi, jolla tutustutaan Rooman kaupungin historiaan ja kulttuuriin. Kurssin tavoitteena on edistää eurooppalaisen kulttuurin tuntemusta: kun tuntee Rooman, tuntee kolme vuosituhatta Euroopan historiaa. Kurssiin sisältyy luentoja sekä luentopäiväkirjan ja esitelmän tekemistä. Kurssi huipentuu opiskelijoiden itse kustantamaan Rooman-matkaan.

14. Kansainvälisen projektitoiminnan kurssit (YTK22 - 29)

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijoiden kykyä toimia käytännön kansainvälisissä vuorovaikutus- ja kommunikaatiotilanteissa vieraalla kielellä sekä harjoitella tieto- ja viestintätekniikan käyttöä kansainvälisissä kontakteissa ja projektitehtävissä. Lisäksi tavoitteena on, että kansainvälinen projekti mahdollisuuksien mukaan integroituu muihinkin aineisiin kuin kieliin. Tällöin kansainvälisen projektin tavoitteena on myös edistää tulevaisuuden työelämätaitoja ja toimia samalla uraohjauksen yhtenä keinona.

Kansainvälisyyskurssilla opiskelijat osallistuvat kansainväliseen toimintaan vastaamalla kansainvierailujen järjestelyistä, osallistumalla vierailuohjelmien mukaisiin tapahtumiin ja/tai osallistumalla mahdollisiin ulkomaan opintomatkoihin ja suorittamalla niihin kansainvälisiin projekteihin liittyvät muut tehtävät. Kansainvälisen projektitoiminnan kurssien tarjonta ja mukana olevat oppiaineet voivat vaihdella vuosittain. Projekti voi olla yhteinen muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Toiminnan laajuudesta riippuen yhden projektin kurssin laajuus voi olla 1 - 2 kurssia. Lukuvuosisuunnitelmassa vahvistetaan vuosittain toteutettavat kansainväliset projektit. Kansainväliset projektit ovat joko kokonaan

tai osin opiskelijan itse kustannettavia, ellei ulkopuolinen rahoitus mahdollista opiskelijoiden kustannusten korvaamista. (YTK25 Kiina, YTK26 Venäjä, YTK27 Ruotsi, YTK28 Italia, YTK29 Yhdysvallat, YTK30 Saksa, YTK31, Muut1, YTK32 Muut2)

Opintomatkat voivat olla osin tai kokonaan opiskelijan itse kustannettavia. Opintomatkojen ryhmäkojojen maksimimäärät vahvistuvat lukuvuosittain. Etusijalla projekteihin ovat erityisesti kohdemaan kieltä opiskelevat tai projektiin liittyvän oppiaineiden valinnaiskursseja opiskelevat. Tarvittaessa arvoetaan opiskelijat.

4.26. Muut opinnot

Opiskelija voi lukea hyväksi opintoihinsa sellaisia opintoja, jotka vastaavat lukiokoulutuksen tavoitteita. Muiden opintojen hyväksi luvulla tavoitteena on kannustaa opiskelijoita tiedostamaan muualla hankitun osaamisen merkitystä lukio-opinnoissa ja uranvalinnan selkiyttämässä. Muihin opintoihin opinnot luetaan hyväksi siltä osin, kun niitä ei voida lukea hyväksi toisaalle lukio-opintoihin.

Arviointi: suoritettu/hylätty

Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin muualla suoritettuja opintoja seuraavan luokittelun mukaisesti:

- a) Ammattiopistossa suoritettut opinnot (AO)
- b) Muista oppilaitoksista (MO) itse hankittuja opintoja. Muita oppilaitoksia ovat mm. musiikkiopisto, kuvataidekoulu, yliopisto, kesäyliopisto, eri opistot ja ammattikorkeakoulut.
- c) Vaihto-opiskeluvuoden (VO) aikana suoritettut opinnot opiskelijan kustantamat opinnot
- d) Muut lukio-opinnot (ML)
Opiskelijalle luetaan muiksi lukio-opinnoiksi opintoja, jotka on suoritettu toisessa lukiossa ja joita Järvenpään lukion omassa opetussuunnitelmassa ei tarjota.

Päättötodistukseen muina opintoina luetaan myös seuraavat opinnot:

- Opiskelija suorittaa pakollisen katsomusaineen lisäksi toisesta katsomusaineesta opintoja. Ne kurssit, joille ei löydy vastaavuutta lukion muissa kursseissa kirjataan päättötodistuksessa muiksi opinnoiksi.
- Opiskelija on vapautettu jostain lukion valtakunnallisesta tuntijaossa pakolliseksi määrätystä oppiaineesta ja hän suorittaa osan pakollisista kursseista. Pakollisen oppiaineen osasuoritus merkitään päättötodistuksessa muiksi opinnoiksi.

5. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

”Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suorite-
tuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimää-
rän suorittamisesta.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella
52/2014). ”Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan
todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään. Todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta
annetaan päättötodistuksen liitteenä.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom., muutettu valtioneuvoston
asetuksella 52/2014).

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioase-
tuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen
liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman
lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion
koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa ”uskonto/elämäkatsomus-
tieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa äidinkieli ja kirjallisuus kohtaan.
Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiske-
lemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja
numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suori-
tettu).

Teemaopinnoista merkitään hyväksytysti suoritettut kurssit käyttäen kurssien nimiä ja niistä saatua
suoritusmerkintää (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielillä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin. Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot. Todistukseen merkitään kunkin kurssin numeroarvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvostamat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Kokonaiskurssimäärään ei lasketa valtakunnallisina syventävinä kursseina suoritettuja hylättyjä teemaopintokursseja, hylättyjä paikallisia syventäviä, hylättyjä valtakunnallisia soveltavia eikä hylättyjä paikallisia soveltavia kursseja.

Liitteessä 7 on Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksen päättötodistusmalli. Liitteessä 8 on Järvenpään lukion aikuislinjan päättötodistusmalli.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä. Lukioasetuksella säädetyn suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä ja kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään lisätietojakohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen kurssien määrä mukaan lukien lukiodiplomikurssi
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

6. Liitteet

6.1. Järvenpään lukion opetussuunnitelman liitteet:

Liite 1	Jatkuva kehittäminen ja arviointi
Liite 2	Nuorten lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelman prosessimalli
Liite 3	Nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhuoltosuunnitelma
Liite 4	Nuorten lukiokoulutuksen suunnitelma kurinpitokeinoista ja niihin liittyvistä menettelytavoista
Liite 5	Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma
Liite 6	Kehittyvä kielitaidon tasojen kuvausasteikko
Liite 7	Järvenpään nuorten lukiokoulutuksen päättötodistusmalli
Liite 8	Järvenpään aikuisten lukiokoulutuksen päättötodistusmalli
Liite 9	Järvenpää nuorten lukiokoulutuksen järjestyssäännöt

6.2. Järvenpään lukion lukuvuosisuunnitelma:

Järvenpään lukion lukuvuosisuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- tasa-arvosuunnitelma
- yhdenvertaisuussuunnitelma
- vuosittainen yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- vuosittainen yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa
- lukion organisoitumisen rakenne
- vuosittain toteutettavat kansainväliset projektit
- vuosittain toteutettavat muut toiminnot ja tapahtumat eli poikkeukset työjärjestykseen
- yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnitelma